

**Demokratik Gelişim Enstitüsü
ve
Berghof Vakfı
Tarafından Almanya'ya Düzenlenen
Karşılaştırmalı Çalışma Ziyareti Raporu**

Berlin - Almanya
21-24 Ekim 2013

Demokratik Gelişim Enstitüsü ve Berghof Vakfı Tarafından Almanya'ya Düzenlenen Karşılaştırmalı Çalışma Ziyareti Raporu

Berlin - Almanya
21-24 Ekim 2013

Aralık 2013

Demokratik Gelişim Enstitüsü

11 Guilford Street
Londra WC1N 1DH
Birleşik Krallık

tarafından yayınlanmıştır.

www.democraticprogress.org
info@democraticprogress.org
+44 (0)203 206 9939

Berghof Center

Berghof Foundation, Altensteinstrasse 48a
14195 Berlin
Germany

www.berghof-foundation.org/en/
info@berghof-foundation.org
+49 (30) 844154 - 0

İngilizce ilk baskı tarihi : Haziran 2013

Türkçe ilk baskı tarihi : Aralık 2013

ISBN: 978-1-905592-71-5

© DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü, 2013

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır. Vakıf Kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108.

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin ya da önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncılardan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

Önemli Not: Bu rapor yuvarlak masa toplantısında yapılan konuşmaların özet halini içermektedir. Rapordaki konuşma metinleri yapılan konuşmalarla birebir bir benzerlik içermediği gibi konuşmaların tam çözümü de değildir.

İçindekiler

Önsöz.....	7
Demokratik Gelişim Enstitüsü	7
Berghof Vakfı	9
21 Ekim 2013 Pazartesi – Açılış Konuşmaları ve Tanışma.....	10
21 Ekim 2013 Pazartesi - Prof. Hrbek ile yuvarlak masa toplantısı	14
21 Ekim 2013 Pazartesi – Büyükelçi Dr. Heinrich Kreft ve Edelgard Bulmahn ile Akşam Yemeği Eşliğinde Toplantı	31
22 Ekim 2013 Salı - Prof. Manfred Görtemaker ile Yuvarlak Masa Toplantısı	51
22 Ekim 2013 Salı, - Dr. Hans-Dieter Lucas ile Yuvarlak Masa Toplantısı, Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı, Berlin.....	65
22 Ekim 2013 Salı – Berlin Tarih Gezisi.....	81
22 Ekim 2013, Salı – Berlin-Branderburg Temsilcisi Dr. Helmuth Markov ile Yuvarlak Masa Toplantısı	88
23 Ekim 2013, Çarşamba – Prof. Arthur Benz ve Dr. Tove Hansen Malloy ile Yuvarlak Masa Toplantısı.....	99
23 Ekim 2013 Çarşamba - Schöneberg/ Tempelhof Bölgesi Belediye Başkanı Angelika Schöttler eşliğinde Rathaus Schöneberg'e düzenlenen tarih gezisi	114
23 Ekim 2013 Çarşamba - Gün Tank ve Remzi Uyguner ile Yuvarlak Masa Toplantısı	117

23 Ekim 2013 Çarşamba – Büyükelçi Hüseyin Avni Karslıoğlu Eşliğinde Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliğine Düzenlenen Özel Gezi.....	124
23 Ekim 2013 Çarşamba – Türkiye'nin Almanya Büyükelçisi Hüseyin Avni Karslıoğlu'nun İkametgahında Verilen Akşam Yemeği	126
24 Ekim 2013 Perşembe – Katılımcılarla Gerçekleştirilen Değerlendirme Toplantısı	133
Türkiye'den Katılımcılar	134
Almanya'dan Katılımcılar.....	135
Tanımlar	136

Önsöz

Demokratik Gelişim Enstitüsü

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), anlaşmazlıklara demokratik çözüm yolları geliştirilmesi amacıyla, farklı kesimlerden düşünce insanlarını bir araya getirerek, fikirlerini, kaygılarını ve önerilerini açıklayıp, paylaşabilecekleri bir ortam yaratmak amacıyla çalışma yürütmektedir. Yürüttüğümüz çalışmalar, anlaşmazlıkların sürdüğü yerlerde, demokratik bir çözümün sağlanması için, kilit özellikteki sorunlar konusunda, konsensüs (ortak zemin) sağlamaya imkan verecek çoğulcu bir siyasal ortamın geliştirilmesine destek sunacak niteliktedir.

Enstitü olarak, uluslararası alanda barışın teşviki ve demokrasinin inşasına katkı yapmak için, güçlü bir kamusal tartışmanın yürütülmesi gerektiği inanıyoruz. Bu amaçla, yetenek ve deneyimlerimizi paylaşmanın, yanı sıra, çözüm için pratik bir çerçeve oluşturma üzerinde yoğunlaşmaktayız. DPI olarak, bu amaçlar çerçevesinde, barış ve demokratik ilerleme konusunda, yapıcı bir diyalog oluşturulmasına, aynı zamanda barış ve demokrasinin inşası hakkında, yeni platformların kurulmasına, mevcut olanların geliştirilmesine katkı sunmayı hedeflemekteyiz. Bu amacın gerçekleşmesi için, farklı toplumsal kesimlerin bir araya gelip, bilgilerini, kaygılarını ve önerilerini katılımcı, samimi bir ortamda karşılıklı tartışmalarla ortaya koymaları, kurumumuz açısından hayati önem taşımaktadır. DPI'nin hedefi demokrasi ve barıştır. Sorunlara çözüm bulunabilmesi için, ortak önceliklerin

ve yaratıcı yaklaşımların tespit edilmesi, bu amacın temelidir. DPI aynı zamanda, projeler aracılığıyla akademisyenler, sivil toplum ve karar verici kesimler arasındaki işbirliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Çünkü benzer sorunların yaşandığı ülke örneklerini incelemeye dayalı olarak gerçekleştirilen Karşılaştırmalı Çalışma Gezileri yoluyla bu örneklerde görülen hataların tekrar edilmesini önlemek hedeflenmektedir. Örnek üzerinde tartışmayı, bu amaçla etkili bir yöntem olarak görmekte ve değerlendirmekteyiz. DPI, barışın ve demokrasinin inşasında karşılaştırmalı analiz modelini, bu amaçların gerçekleşmesinde merkezi bir metot olarak benimsemektedir.

Berghof Vakfı

Berghof Vakfı (The Berghof Foundation), barışın inşaaı ve çatışmanın dönüştürülmesi yoluyla kalıcı bir barış sağlamaya çalışan çatışma paydaşları ve aktörlerinin bu çabalarını destekleyen bağımsız hükümetdışı bir kuruluştur.

Zundel Ailesi tarafından kamu yararına çalışan bir kurum oluşturma girişiminin bir sonucu olarak kurulan vakıf, Prof. Zundel'in 1971 yılında kurduğu Çatışma Çalışmaları için Berghof Vakfı (Berghof Foundation for Conflict Studies) geleneğine dayanmaktadır. Vakıf, kuruluşundan bu yana geçen süre içinde barış araştırmaları, barış eğitimi ve barışın inşaaı inisiyatifleri gibi çalışmaların da aralarında olduğu çok çeşitli faaliyetleri desteklemiştir.

Vakıf, bugün geçmişte bağımsız olarak çalışmalar yürüten Çatışma Çalışmaları için Berghof Vakfı, Berghof Barış Destek ve Barış Eğitimi için Tübingen Enstitüsü isimli üç farklı kurumu kendi bünyesinde bir arada toplamıştır.

Berghof vakfı çalışmalarını dünyanın farklı yerlerinde bulunan ortaklarıyla yakın bir çalışma teması içinde bulunan çok uluslu bir personel ekibi aracılığıyla yürütmektedir. Vakfın tematik gelişim ve stratejik planları ise araştırma, pratik çalışma, eğitim ve kamu yararına yürütölen çalışmalar gibi alanlarda önemli tecröbelere sahip olan uluslararası bir müteveli heyeti tarafından belirlenip desteklenmektedir.

21 Ekim 2013 Pazartesi - Açılış Konuşmaları ve Tanışma Katılımcılar:

Prof. Dr. Dr. Hans-Joachim Giessmann,¹ Berghof Vakfı Yetkili Müdürü

Kerim Yıldız,² Demokratik Gelişim Enstitüsü Direktörü

Yer: Fechhelmsaal, Art'Otel

Kerim Yıldız, Prof. Dr. Dr. Hans-Joachim Giessmann ve Luxshi Vimalarajah katılımcılara hoş geldiniz konuşması yaparken

1 Prof. Hans J. Giessmann Berghof Vakfı yetkili müdürüdür. Akademik çalışmalarını ise Hamburg Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi'nde sürdürmektedir. Dünya Ekonomik Forumu'nun Terörizm Üzerine Küresel Gündem Konseyi (Global Agenda Council on Terrorism) başkanlığının yanı sıra, Almanya Dışişleri Bakanlığı Sivil Krizlerin Önlenmesi Birimi Danışma Kurulu üyeliğini yürütmektedir.

2 Kerim Yıldız, çatışmaların çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları hukuku gibi alanlarda uzman bir isim olarak bu alanlarda çeşitli projeler üzerine çalışmıştır. Çalışmalarını sona erdiren Kürt İnsan Hakları Projesi'nin kurucusudur ve bu kurumun kuruluşundan çalışmalarını sona erdirdiği tarihe kadar yetkili müdürlüğünü yapmıştır. Çalışmaları sebebiyle bir dizi ödüle layık görülen Yıldız, 1996 yılında insan hakları ve hukukun üstünlüğünü koruma alanında yaptığı çalışmalar sebebiyle İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi tarafından verilen ödüle layık görülmüştür.

Kerim Yıldız: Öncelikle günaydınlar. Berlin’de sizlerle birlikte olmanın bizim için son derece mutluluk verici olduğunu belirtmek, hepinize hoş geldiniz demek istiyorum. Konuşmama başlamadan önce Berghof Vakfı’na ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Almanya’ya gerçekleştirdiğimiz bu karşılaştırmalı çalışma ziyareti daha önce aynı şekilde Dublin, Belfast, İskoçya, Galler ile çok yakın bir dönemde Güney Afrika’ya gerçekleştirdiğimiz karşılaştırmalı çalışma ziyaretleri serisinin bir parçası olarak düzenlenmektedir. Ancak Almanya’ya gerçekleştirilen bu karşılaştırmalı çalışma ziyareti önceki ziyaretlerden biraz daha farklı olacak. Bu ziyaretin sizler için de en az öncekiler kadar değerli olmasını umut ediyoruz. Daha önce gerçekleştirdiğimiz karşılaştırmalı çalışma ziyaretleri sırasında çatışmanın çözümü sürecine doğrudan dahil olan kesimlerle görüşmüştük. Almanya’ya yaptığımız bu ziyaret ise şu anda Türkiye’de üzerinde fazlasıyla tartışmanın yapıldığı devletin ademi merkezîyetçi bir yapıya kavuşturulmasına dair tartışmayla yakından ilintilidir.

Bir kez daha sizlere hoş geldiniz demek istiyorum. Bu tanıtım konuşmalarını mümkün olduğunca kısa tutup ana çalışma programımıza geçmek istiyoruz. Sözü Prof. Giessmann’a bırakırken, yapacağımız bütün toplantı ve tartışmalarda Chatham House kurallarının geçerli olacağını tekrar hatırlatmak istiyorum.

Prof. Hans-Joachim Giessmann: Günaydın. Berlin’e hoş geldiniz. Sizlerle bir araya gelip tanışmanın bizim için son derece memnuniyet verici olduğunu ifade etmek istiyorum. Berghof Vakfı olarak DPI

ile birlikte bu ortak çalışmayı gerçekleştiriyor olmaktan dolayı son derece memnun olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Bu üç günlük ziyaretin önemli bir bilgi alışverişine vesile olmasını umut ederken aklımızdaki ilk soruyu da ben sormak istiyorum: Almanya'dan ne öğrenebiliriz?

Biz elbette sizlerin herhangi bir ülkenin yaşadığı tecrübeleri olduğu gibi kopya etmenizi istemiyoruz. Türkiye'nin çok farklı sorunlarla yüzyüze bir ülke olduğunu düşündüğümüzde, diğer ülkelerin yaşadıkları tecrübelerden çıkarılacak derslerin bir şekliyle belli durumlara uygulanabileceğini düşünüyoruz. Bizim amacımız sizlere bir çözüm modeli sunmaktan ziyade daha çok iletişim ve tartışma ortamı yaratmaktır.

Almanya'nın henüz genç bir ulus olduğunu hatırlatmak isterim. Bu sebeple bizim örneğimize daha çok yatay bir düzeyden, farklı toplumların da birbiriyle nasıl ilişkilendiğine yine bu düzeyde bakmanızı, dikey açıdan ise idarenin nasıl işlediği ve bu yatay ve dikey düzeylerin karşılıklı olarak birbirlerini nasıl etkilediklerine bakmanızı istiyoruz.

Şimdi sözü çalışma gezisi programını sizlere daha detaylı bir şekilde anlatması için çalışma arkadaşım Luxshi Vimalarajah'a vermek istiyorum. Teşekkür ediyor, tekrar hoş geldiniz diyorum.

Luxshi Vimalarajah:³ Günaydın. Hepiniz Berlin'e hoş geldiniz. Sizlerle tanışmak son derece memnuniyet verici. Başlamadan önce ziyaret programıyla ilgili biraz daha geniş bilgilendirmede bulunmak istiyorum. Size verdiğimiz dosyada katılımcı listesinin yanı sıra ziyarete ilişkin bilmeniz gereken diğer detaylar geniş olarak yer almakta. Dosyalarınızda ziyaret programının yanı sıra irtibat bilgileri ve toplantılarda konuşacak olan kişilerin biyografileri de yer almaktadır.

Bu çalışmanın amacı Almanya'nın idare modelini incelemek ve Almanya'daki adem-i merkeziyetçi yönetim modeli hakkında daha fazla bilgi edinmenizi sağlamaktır. Burada amaç size Alman modelini 'satmak' değil, Almanya'nın siyasal sisteminin nasıl işlediğini, bu tür bir sistemin sahip olduğu avantaj ve dezavantajları daha içerden bir yerden sizlere göstermektir. Programda görüş ve bilgilerini bizimle paylaşmaları için adem-i merkeziyetçilik ve yönetim konularında uzman isimlerle yapılacak toplantıların yanı sıra bakanlıklar, üst düzey siyasetçi ve akademisyenlerle yapılacak görüşmeler de yer almaktadır.

Hazırlıklarımız sonrasında ortaya oldukça yoğun, ama aynı zamanda heyecan verici bir program çıktı. Sizlerin de bildiği üzere

3 Luxshi Vimalarajah Yemen'de uygulanan Ulusal Diyalog Destek Programı'nın (the National Dialogue Support Programme - NDSP) sorumlularından biridir. Bu program sayesinde devam eden sürece konsept desteği sunulmaktadır. Bunun yanı sıra Arap coğrafyasındaki diğer diyalog programlarını takip etmekte, geçiş dönemi programı kapsamında bulunan direniş ve özgürlük hareketlerine verilen pratik eğitimlerin de koordinasyonunu yürütmektedir. Temel çalışma alanları arasında diyalog, arabuluculuk ve müzakereler üzerine kapasite artırıcı çalışmalar ve eğitimler sayılabilir. Halen Çatışmanın Dönüştürülmesinde Diyasporanın Rolü konusu üzerine yaptığı doktora eğitimine devam etmektedir.

Almanya'da şu anda yeni hükümeti kurma çalışmaları devam ediyor. Bu sebeple siyasetçiler oldukça yoğun. Öte yandan sizinle buluşup bu konuları konuşmak için de ayrı bir heyecan içindeler.

21 Ekim 2013 Pazartesi - Prof. Hrbek ile yuvarlak masa toplantısı

Yuvarlak Masa Toplantısı Konusu: Almanya Federal

Cumhuriyeti'nin siyasal sistemi ve uygulanan eğitim sisteminin federalizmin önüne çıkardığı sorunlar

Katılımcılar:

Prof. Hrbek,⁴ Avrupa Federal Çalışmalar Merkezi (European Centre for Federal Studies), Tübingen

Moderatör: Luxshi Vimalarajah

Yer: Art'Otel Mitte, Berlin

*Prof. Hrbek yuvarlak masa toplantısı sırasında katılımcıların sorularını
yanıtlarken*

Luxshi Vimalarajah: Tünaydın ve hoş geldiniz. Prof. Hrbek ile birlikte olduğumuz için son derece memnun olduğumuzu ifade etmeme izin verin. Kendisi Avrupa Federalizm Çalışmaları Merkezi'nin kurucusu ve direktörüdür. Kendisi bu anlamda bir

⁴ Rudolf Hrbek önde gelen bir siyasal bilimcidir. Temel çalışma alanları bölgesel yapılanma ve parti sistemi başta olmak üzere Batı Avrupa'nın siyasal sistemleri, federalizmin sorunları ve siyasal partiler, Avrupa'da uyum ve Avrupa toplumunda siyaset olarak sayılabilir. 2006 yılında emekliye ayrılmıştır.

federalizm uzmanıdır. Biz bugünkü toplantımızda kendisinden bizimle özellikle Alman siyasal sisteminin temel öğeleri üzerine görüşlerini paylaşmasını rica ettik. Prof. Hrbek'in en iyi bilinen ifadelerinden bir tanesi federal sistemin Almanya'nın siyasal sisteminin istikrara kavuşmasına katkı yaptığı yönündeki ifadedir. Bu sonuca nasıl vardığını, bu ifadenin hala gerçekliğini koruyup korumadığını detaylarıyla birlikte kendisinden duymayı sabırsızlıkla bekliyorum. Söz sizin Prof. Hrbek.

Prof. Hrbek: Davetiniz için çok teşekkür ediyorum. Öncelikle burada olduğum ve sizinle Alman siyasal sistemi üzerine konuşacağım için çok mutlu olduğumu ifade etmek istiyorum. Sözlerime dünyadaki federal sistem sayısının giderek arttığından bahsederek başlamak istiyorum. Belçika 1994'te yeni bir anayasa kabul etmiştir ve bu anayasanın birinci maddesi Belçika Krallığı'nın bir federal devlet haline geldiğinden bahseder. Böylece üniter bir devletten adem-i merkeziyetçi sisteme dayalı bir federal devlet haline geldiler. Bu yeni haliyle Belçika devleti daha dinamik bir hal aldı. Farklı federal sistemlere baktığımız zaman hepsinin ortak bir noktası olduğunu fark ederiz. Bu ortak nokta kurumsallaşmaları farklı olsa da federal devletlerin üniter ve merkezi olmayan bir siyasal sisteme sahip oldukları gerçeğidir. Baştan net olarak belirtmek isterim ki sizlerle Almanya modeli üzerine konuşarak size bu modeli satmaya çalışmayacağım. Benim amacım size buradaki sistemin bazı yönlerini açıklamak, bu sayede sizlerin de kendi kavradıklarının aracılığıyla bir sonuca varmanızdır.

Öncelikle bazı tanımlamalarla başlamak istiyorum. Federalizm ilk ifade edildiği zaman insanın aklına kuralcı bir terim gelir. En genel haliyle federalizm iki aşamadan oluşan bir çerçevedir. Bu aşamalardan ilki devlettir yani Almanya, diğeri ise daha alt bir katman olan bölgeler ve şehirlerdir. Bazı federal sistemlerde ise yerel yönetim (belediyeler) gibi bir diğeri üçüncü katman vardır ve siyasette çok önemli bir rol oynarlar.

Bu bütün katmanlar arasında siyasete katılmak demek alt ve üst katmanlar arasında bir güç paylaşımının olması ve bu katmanlar arasında bir güç dengesinin oluşturulması demektir. Federal düzenlemede en alt katmanda, bölgesel otonomi yoluyla güç paylaşımı dengesi sağlanmaya çalışılır. Bu güç paylaşımı sayesinde bölgesel birimin devletle yetkileri paylaşması sağlanmaya çalışılır. Güç dengesinin herhangi bir anayasa ya da ferman benzeri bir şeyle sağlanması mümkün değildir. Bunun ancak siyasal süreçle tecrübe edilmesi gerekir. Sürekli değişecek olan bu durum aynı zamanda siyasal sisteme de bir dinamizm katar. Federalizm aynı zamanda iki büyük fonksiyonu yerine getiren kurumsal ve yapısal bir prensip olarak da anlaşılmalıdır. Birinci fonksiyonu, en alt seviyede dahi farklılıkların bir aradallığını sağlar. Farklılıkların kabul edilmesi birlik sağlanmasının önünde engel olarak görülmemelidir çünkü Federalizm gerçekte birlik ile farklılık arasındaki dengenin bulunmasıdır. Somut örnekler bakıldığında zaman bu dengenin federal sistemler tarafından başarıyla sağlandığı görülmektedir. Ancak siyasi aktörlerin birlik ile farklılıklar arasındaki dengeyi sağlayamadığı örnekler de rastlanmıyor değil.

İkinci fonksiyonu ise siyasal sistemin kuvvetler ayrılığına imkan verecek şekilde düzenlenmesidir. Bu sayede güç ve yetkilerin tek bir kurumda toplanmasının önüne geçilmektedir. Federal sistemin kurumsal temelini özünü oluşturan bu kuvvetler ayrılığı merkezileşmeyi önlemek için sistemin kontrol ve dengesini sağlar. Almanya'daki federalizme bakarken siyasal sistemin mevcut durumunu anlayabilmek için, birkaç basit gözlemden bahsetmek gerekir. Almanya İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Nazi rejiminin yarattığı oldukça merkezi devlet sistemine bir çare bulmak için yeni bir devlet yapısı inşa etmek zorundaydı ve bu devletin dayandığı siyasal sistemin Nazi döneminde yaratılanın tam karşısı bir sistem olması gerekiyordu. Akılda tutmamız gereken bir diğer gerçek de Almanya'nın Nazi rejimi öncesi dönemde hiç bir zaman merkezi bir devlet olmadığıdır. Ülke eskiden de farklı bölgesel coğrafyaların olduğu bir siyasal sisteme dayanıyordu. O açıdan bakıldığında Nazi rejiminin merkezi yapısına karşı çıkmanın aynı zamanda tarihsel bir dayanağı da vardı.

Alman federal sistemine dair bir diğer gözlemse katmanın en altında bulunan *Länder* isimli bölgesel eyalet yönetimlerinin ülkenin karakterini yansıttmasıdır. Her bir *Länder* kendi anayasasına sahiptir. Bu anayasaların Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası ile uyumlu olması gerekir. Bu yönetimler devlet benzeri güç paylaşımına dayansalar da tamamıyla adem-i merkeziyetçiliğe dayalı idari yapılar değildirler. *Länder* yönetimleri sahip oldukları pozisyondan dolayı sarsılmaz bir gurur duyar, federal hükümet ile yasaların yapım sürecinde pazarlık yaparken sürekli olarak federal

hükümete devletin federasyon sistemi öncesinde hangi koşullarda bulunduğunu ve bu koşullardan *Länder* temsilcilerinin yardımıyla çıktıklarını hatırlatırlar.

Üçüncü fonksiyon olarak ifade edeceğim ise anayasanın ülkedeki siyasal sisteminin temelini oluşturduğudur. Ülke anayasası mevcut yapıyı garanti altına almakta, devletin federal bir yapıdan merkezi yapıya dönüşmesinin imkansızlığını teminat altına almaktadır. Anayasanın temel fonksiyonu federasyon (Federal hükümet ve Berlin'deki Federal Parlamento) ile sayısı 16 olan eyalet yönetimleri yani *Länder* arasındaki dengeyi sağlamak ve ilişkileri düzenlemektir. Bu açıdan anayasa bir yandan eyalet yönetimlerinin öz yönetimini düzenlerken, öte yandan da federasyon ile eyaletler arasındaki idareyi düzenler.

Şimdi izin verirseniz size anayasanın nasıl dizayn edildiğini ve federal sistemin anayasa yoluyla nasıl organize edildiğini açıklamak istiyorum. Anayasanın dizaynının ilk göstergesi, yasama yetkisinin paylaştırılmasıdır. Anayasa ile federasyona bazı özel yasama yetkileri verilmiştir. İkinci gösterge ise eş zamanlı güçtür. Eş zamanlı güç sayesinde eyalet yönetimleri ile federasyon yetkilerini paylaşırlar. Peki bunu yaparken net olarak belirlenmiş kriterler var mıdır? Bundan daha da ötesi eş zamanlı güç gibi ucu açık bir alanda federasyon hangi koşullarda ve ne kadar yaygın bir şekilde yasama yetkisini kullanacaktır? Federasyon hangi koşullar altında yasama yetkisine başvuracaktır?

Anayasada bu sorulara dair net bir yanıt bulamazsınız. Anayasa sadece bazı kaba taslak kriterler içermektedir. Bu kriterlerden birisi ülkenin her yanında birbirine eşit yaşam koşullarının yaratılmasıdır. Eğer siyasi aktörler eşit yaşam koşullarının yaratılması için bir yasanın (federasyonun her tarafında geçerli olacak türden bir yasa) çıkarılması gerektiği sonucuna varırlarsa o zaman federasyonunun harekete geçmesi gerekecektir.

İkinci kriter ise eyalet yönetimleri olan *Länder* hükümetlerine verilen federal yasaları uygulama yetkisidir. Almanya'da federal bir idare yönetimi yoktur. Eyalet yapılanmaları olan *Länder*ler federal yasaları uygularlar. Bu eyaletlerin yönetsel ve idari fonksiyonları birbirinden ayrılmıştır.

Üçüncü kriter ise *Länder*'lerin federal yasama süreçlerine katılımı konusudur. Normalde federal hükümet tarafından hazırlanan yasa teklifleri sadece federal parlamento tarafından değil aynı zamanda ikinci bir yasama organı olan ve 16 *Länder*'den temsilciler barındıran *Bundesrat* isimli eyalet meclisinden de geçmek zorundadır. Eyalet Meclisi üyeleri, meclis dışında eyalet hükümetlerinin yani *Länder*'lerin yasama yetkisinin temsilcileri olarak görülürler. Ama bu kişiler *Bundesrat*'ta ise ilgili eyalet yönetiminin bakanları olarak görülürler. Yasama çalışmaları üzerindeki bütün kararlar Eyalet Meclisi'ne aittir. İki kategoriden oluşan kanunlardan bahsetmek mümkündür. Birinci kategorideki kanunlar kesinlikle Eyalet Meclisi'ndeki temsilcilerin çoğunluğunun konsensüsünü sağlamak zorundadır. Diğer kanunlar ise her iki meclisin onayına gerek

duyulmayan kanunlardır.

Birinci kategorideki kanunlara baktığımız zaman bu kanunlarla ilgili yasama işleminin gerçekleşebilmesi için ikinci mecliste yani eyalet meclisinde kesin bir konsensüs sağlanması gerekmektedir. Bu örnekte de görüldüğü üzere her zaman iki meclisin birbiri ile anlaşmasına ihtiyaç olmayabilir. Her ne zaman federal hükümet ile *Länder* temsilcileri arasında farklı konulara öncelik verilmesi gibi bir sebepten dolayı bir uzlaşmazlık ortaya çıkarsa, işte o zaman tam bir konsensüsün sağlanmasına ihtiyaç vardır. Bu tür bir durumda arabuluculuk komitesi devreye sokularak özel bir arabuluculuk süreci işletilmeye başlanır. Bu arabuluculuk komitesinde her bir *Länder* adına birer temsilci ve siyasi partilerin parlamentodaki güçlerine göre federal parlamentodan belirlenmiş 16 üye yer alır. Bu komite kapalı kapılar ardında bir araya gelerek ortak paydalar bulmaya ve sonuçta bir uzlaşma sağlamaya çalışır. Belki size şaşırtıcı gelecektir ama şimidiye kadar iki meclis arasında bir konsensüs sağlanamadığı için başarısız olan yasama girişimi sayısı sadece beştir. Bunun anlamı, federasyon ile eyalet yönetim yapısı olan *Länder* arasında dengeyi tutturmak mümkündür.

Bütün bunlara dayalı olarak size federasyonun bir diğer özelliğinden daha bahsetmek istiyorum; o da Federal Anayasa Mahkemesi'dir. Bu hukuki organın diğer hukuki fonksiyonlar dışında federasyon ile eyalet yönetimi arasındaki uzlaşmazlıkları çözmek gibi ayrı bir işlevi daha vardır. Bu sebeple Federal Anayasa Mahkemesi'nin uzlaşmazlıkları çözmek için en yüksek mertebede yetkilere sahip

olduğunu belirtmek gerekir. Federal Anayasa Mahkemesi aradaki ihtilafları çözmek üzere federal komiteler kurma yetkisini kullanır. İhtilafa dahil olan bütün taraflar, yani federasyonun ve *Länder*'in, karşı tarafın ifade ettiği kaygılara önem vermesi ve çalışmalarını buna özen göstererek yürütmesi, mevcut ihtilafın aşılp uzlaşmanın sağlanması için çok önemlidir.

Bu sistemin ortaya çıkardığı bir diğer sonuç ise siyaseten sağlanan çözümlerde tam bir benzerliğin sağlanmış olmasıdır. Bu elbette merkezileşme anlamına gelmez. Tam benzerliğe dayalı çözümlerin sağlanmış olması her iki aşamada sergilenen çabaların bir sonucudur. Varılan sonuçların pratikte de işlediğini ayrıca belirtmem gerekir. Bunların yanı sıra mesela anayasada değişiklik yapmak gibi çok daha büyük hedeflerin bu koşullar altında gerçekleşmesi oldukça zordur. Anayasayı değiştirme çabalarının sonuçsuz kalmasının sebebi de budur. Anayasada değişiklik yapabilmek için her iki meclisin de üçte iki oranında çoğunluk elde etmesi gerekmektedir. Pratikte bunu elde etmek çok zor olduğu için de bu çabalar genelde sonuçsuz kalmıştır.

Alman federalizmi yetki paylaşan kurumlar arasında yaşanan yoğun işbirliğine dayanmaya devam edecektir. Bunun anlamı bu işbirliğinin yatay boyutta eyalet yönetimleri, bir dizi organ, komite ve bürokrat arasında; dikey boyutta ise Federasyon ile eyalet yönetimleri arasında olacağıdır. Bu işbirliğinin yaşandığı en büyük alanlardan birisi para sistemidir. Bizim ülkemizde federasyon ile eyaletler arasında finansal kaynakların paylaşılmasına dayalı bir

mali sistem uygulanmaktadır. Bu sistem finansal kaynakların ülkeye nasıl dağıtılacağına dair bir anlaşmaya varılmasına, sonrasında da işbirliğine gidilmesine dayanmaktadır. Bu durumda daha güçlü ve zengin olan eyalet yönetimleri daha fazla rekabet talep ederken, yoksul olanlar da daha düşük gelir seviyesindeki eyaletlerle sürekli bir dayanışma içinde olunmasını talep edeceklerdir. Alman federasyonunun yeni fon kurallarının belirlenmesinde rol oynayacak en belirgin sorulardan birisi, daha fazla rekabetin mi yoksa daha fazla dayanışmanın mı seçilmesi gerektiği sorusu olacaktır.

Bağlamam gerekirse, Almanya hem içte hem de dışta yüksek oranda istikrarı olan bir ülke olarak görülmektedir. Bu istikrar, bizim siyasal sistemimiz sayesinde sağlanan federal güçler dengesine borçlu olduğumuz bir istikrardır.

Sunumu takiben Luxshi Vimalarajah *soru ve cevap bölümünü açmıştır.*

*Prof. Dr. Fazıl Hüsni Erdem ve AK Parti Elazığ Milletvekili Şuay Alpay
yuvarlak masa toplantısı sırasında*

Katılımcı: Federal sistem bana hem ihtiyatlı olma hem de ortak zemin elde etme hedefine dayalı ideal bir sistem olarak görünmekte. Peki, bu sistem pratikte nasıl işliyor? Hükümetin çalışmaları bir süreklilik ve devamlılık arz ediyor mu yoksa tıkanmalar yaşanıyor mu? Bu tür işbirliklerinin zaman zaman işlemediğine inanıyor musunuz?

Prof. Hrbek: Müzakere ve pazarlık süreci bir şey verirken bir şey almaya dayalı bir süreçtir. Bazen elde edilen sonuçlar insanların beklediği sonucun daha altında gelebilir ve bu sebeple herkes

federal sistemden memnun olmayabilir. Ancak en genel haliyle bakıldığında işleyen bir sistemdir. Başarılı bir sistem olmasının sebebi ise federal komitenin karşı tarafın ifade ettiği kaygıları dikkate almak zorunda olmasıdır. Örneğin, federasyonun eyelet yönetimlerinin ifade ettiği önemli kaygıları hesaba katması ve sonrasında bir uzlaşma sağlaması gerekir.

Her iki taraf da birbirlerine belli oranda bağımlı olduklarını ve aynı zamanda iş birliği içinde hareket etmeleri gerektiğini kabul etmiştir. Bu sebeple genelde aralarında bir çatışma yaratmaktan ziyade birlikte çalışmayı denerler. Zaten bu sebeple Alman Federal sistemine paylaşılmış yönetime dayalı melez bir sistem denmektedir.

Katılımcı: Almanya'nın federal sisteme geçişinin Alman siyasetçilerinin Nazi dönemine verdiği bir yanıt olduğundan bahsettiniz. Ancak siyasal tarihte bu durumundan daha çok batılı müttefiklerin Almanya'nın yeniden güçlenmesini engellemek için bu ülkeye yaptıkları bir dayatma olarak bahsedilir. Bize biraz bundan bahsedebilir misiniz?

Prof. Hrbek: 1945 yılında ne oldu? İkinci Dünya Savaşı Almanya'nın şartsız teslim olması sonrasında sona ermiş oldu. Bunun anlamı ise teslimiyet kararı sonrasında Almanya'da ne bir hükümetin ne de kamusal bir kurumun kaldığıdır. Ülkedeki yetkilerin tümü müttefik kuvvetlerinde; yani SSCB, ABD, Britanya ve Fransa'da toplanmış oldu. Batılı müttefiklerden üç tanesi ülkede istikrarı sağlamak için batısını işgal ettikleri ülkede Batı Almanya Cumhuriyeti adında

bir devlet kurmaya karar verdiler. Müttefikler, Alman halkına bu tür bir devleti kurmak için nelere gerek olduğunu anlattılar. Bu gereklilikler arasında şunlar ifade edilmiştir: En temel insan haklarına saygı, otoriter rejime karşı durmak ve siyasal gücün merkezde toplanmasına mani olmak için federal bir sistemin oluşturulması. Eğer sizin sorunuz bunların Alman halkı üzerine bir dayatma olup olmadığı ise benim yanıtlım hayır olacaktır çünkü bu bahsedilenler zaten Batı Almanya'da yaşayan halkın çoğunluğunun da tercihiydi. Almanya'da kimse çok merkezi bir devlet kurulmasını istemiyordu.

Amerika Birleşik Devletleri'nin federalizmi neyle ilişkilendirdiğine baktığımızda şunu görürüz: Federal sistemin iki temel hedefinin olduğu varsayılır. Birinci varsayım federal sistemin farklı katmanların katılımı sayesinde demokratik bir meşruiyet yaratmaya katkı sağladığı, ikinci varsayım ise siyasal sistemin demokratik değerini arttırdığıdır. Federalizmin Almanya'ya demokratik bir sistem getireceği yönünde müttefiklerde oluşan beklenti, çok önemliydi. Britanya, Almanya'nın Hitler sonrası dönemden demokrasiye geçmesi için uzun bir zamana ihtiyacı olduğunu düşünüyordu. Ancak gerçekte bizim o kadar zamana ihtiyacımız yoktu.

*CHP Milletvekili Melda Onur ve BDP Milletvekili Ayla Akat
yuvarlak masa toplantısı sırasında*

Katılımcı: Bazı gazeteciler bugünkü federal sistemin alt yapıya yatırım yapmak için engel teşkil ettiğini söylüyorlar. Bu türden bir engele çare var mıdır?

Prof. Hrbek: Federal sistemin hızlı ve fonksiyonel yatırımları gerçekleştirme yolunda belli derecede engeller taşıdığını söyleyebiliriz. Buna dair size yakın dönemden bir örnek vermek isterim; Almanya enerji politikasına dair yasaları değiştirmeye karar verdi ancak bunun yapılabilmesi için federasyon, eyalet yönetimleri ve yerelde bir uzlaşmanın sağlanması gerekmektedir. Örneğin eğer denizden enerji elde etmek isterlerse bu enerjiyi sahillerden ülkenin merkezine taşımaları gerekir. Bunun için enerjinin taşınması için bir alt yapı oluşturulması ve yeni elektrik planlarının yapılmasını gerekir. İşte bu noktadan itibaren bu konu oldukça tartışmalı bir hale gelir çünkü federal sistemde enerji politikasını değiştirmek demek bütün yönetim katmanların bu değişim planı üzerine anlaşmasını gerektirir.

Katılımcı: Konuşmanızda sadece Eyalet Parlamentosu'na özgü olan yasama yetkilerinden ve bunun yanı sıra kısmen Federal Parlamento'ya ait olan yasama yetkilerinden bahsettiniz. Eyalet Parlamentosu'nun yasama yetkilerinden biraz daha bahsedebilir misiniz? Ayrıca güç dengesi ve eşit yaşam koşulları yaratmak için oluşturulan bu birbirinden ayrılmış yasama fonksiyonlarından biraz daha bahsedebilir misiniz? Bunun yanı sıra Federal Anayasa Mahkemesi'ne atamaların hangi şartlar altında yapıldığından bahsedebilir misiniz?

Prof. Hrbek: Federal Anayasa Mahkemesi'ne atama kriterleriyle ilgili sorunuza yanıt vererek başlayayım. Mahkeme iki senatodan oluşur ve her bir senatoda sekiz üye yer alır. Üyeler hem *Bundesrat* (Eyaletler Parlamentosu) hem de *Bundestag* (Federal Parlamento) üyelerinden oluşan bir seçim komitesince seçilir. Seçim komitesinin üçte iki oyunu alan aday mahkeme üyesi olur. Bu mahkemeye üye olmak isteyen hukukçunun bir yandan çok parlak bir kariyere sahip olması, öte yandan da tarafsız ve ılımlı biri olması gerekir. Eğer aday hukukçunun aşırı yaklaşım ve davranışları varsa o zaman bu kişi adaylıktan düşer.

Eşit yaşam koşulları ile ilgili sorunuza dönersem. Bu son derece hassas bir konudur. Hatta bu konuda anayasada yer alan metin de değiştirilmiştir. Daha önce 'aynı tarz yaşam koşulları' olarak yer alan metin 1980'li ve 90'lı yıllarda yapılan değişiklikle 'eşit yaşam koşullarına' çevrilmiştir çünkü eşit kavramı daha geniş bir anlam içermektedir. Örneğin; kırsal ve dağlık alanlarda yaşayan insanları

düşündüğümüzde ‘aynı tarz yaşam koşulları’ dersek burada neyi kastederiz? Bu sebeplerden dolayı farklı coğrafi alanlarda yaşayan insanların yaşam koşullarını tanımlayabilmek için daha ortaklaştırıcı ve kapsayıcı bir kavram bulmak gerekir. Eğer bir uzlaşi üzerinde anlaşabilirsek farklı yaşam koşulları birbiriyle eşit olabilir.

Eyalet Parlamentosu ve Federal Parlamento’nun yasama yetkilerine ilişkin sorunuzun yanıtına gelince, her iki parlamento da yasama yetkisini paylaşmaktadır. Yasama işleminin gerçekleşebilmesi için Eyalet Parlamentosu’nda üçte iki oranında çoğunluk sağlanması gerekir. Eyalet yönetimlerindeki siyasi tablo sebebiyle çoğu zaman böyle bir çoğunluk sağlamak çok zordur.

Dört yıllık görev süresi olan Federal Parlamento’da farklı siyasi partiler yer almaktadır. Federal Parlamento’nun temel siyasi fonksiyonu idari yetkisini kullanmaktır. Bu yetki daha çok muhalefet tarafından kullanılır. Federal Parlamento’da azınlıkta olan siyasi kesim kamu adına iktidara hesap sorma hakkını elinde tutarken, hükümeti de uyguladığı siyasetleri açıklamaya zorlar. Bu şekilde egemenlik hakkına tek başına sahip olan seçmenlere karşı hükümetin hesap vermesini sağlamaya çalışır.

Katılımcı: Federal idarenin en önemli ayağını yerel yönetimler oluşturmaktadır. Eğer federalizm ilerleme sağlama ya da reform yapma sürecini geciktiren bir yapı haline gelirse, belediyeleri güçlendirmek gibi bir yol izlenerek bu gecikmenin üstesinden gelinebilir mi?

Prof. Hrbek: Belediyeleri güçlendirmek ziyade bu belediyelerin daha da zayıflatılmaması sayesinde soruna bir yanıt bulunabilir. Örneğin üst yapılar - ki buna eyalet yönetimi ve federasyon da dahildir - belediyelere herhangi bir ekstra finansal yardım sunmadan ek sorumluluklar verebilir. Diyelim ki bu üst yapılar tarafından belediyelere çocuk bakımının sorumluluğu verilmiş olsun, ama bu belediyelere bu hizmet için gerekli kaynaklar verilmemiş olsun. Bu durumda bu belediyelerin bu sorumluluğu yerine getirmesi mümkün olmaz çünkü bu hizmeti sunmaya imkan verecek mali kaynakları mevcut değildir.

Bu sonuca varılmasının sebebi Almanya'da belediyeler arasında var olan eşitsizliktir. Zengin olan ve yeteri kadar kaynağa sahip olan belediyeler ile yoksul belediyeler arasında ciddi bir dengesizlik vardır. Şimdi yeni kurulacak olan federal hükümetin gündemindeki en önemli konulardan biri zengin ve yoksul belediyeler arasındaki bu ciddi dengesizliği ortadan kaldırmak olacaktır.

Luxshi Vimalarajah: Bugün aramıza katılıp bu değerli bilgilerini bizimle paylaştığı için Prof. Hrbek'e çok teşekkür ediyoruz.

21 Ekim 2013 Pazartesi - Büyükelçi Dr. Heinrich Kreft ve Edelgard Bulmahn ile Akşam Yemeği Eşliğinde Toplantı

Katılımcılar:

Değerli Majesteleri Büyükelçi **Dr. Heinrich Kreft**,⁵ Almanya Dışişleri Bakanlığı Medeniyetler Arası Diyalog ve Kamu Diplomasisi Özel Temsilcisi.

Moderatör: Prof. Dr. Hans-Joachim Giessmann.

Yer: Restaurant Paris-Moskau, Berlin

Paris-Moskau isimli restoran bölgedeki en uzun ömürlü yapılardan biridir ve yeni hükümet binalarına oldukça yakın bir noktadadır. Yarı ahşap yarı kâgir durumdaki bu küçük bina bir zamanlar Paris-Moskova tren hattının hemzemin geçit noktası durumundaydı.

⁵ Büyükelçi Dr. Heinrich Kreft uzun yıllara dayalı kariyeri olan bir diplomattır. Halen Almanya Dışişleri Bakanlığı'nda Medeniyetler Arası Diyalog, Akademik ve Eğitim İlişkileri Birimi'nin direktörlüğünü yapmaktadır. Bu görevi öncesinde Federal Parlamento'da Dış Politika Başdanışmanı olarak görev yapmıştır.

AK Parti Milletvekili Ziver Özdemir, AK Parti Milletvekili Şuay Alpay, SETA Vakfı'ndan Hatem Ete, Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem ve Prof. Dr. Mithat Sancar yuvarlak masa toplantısı sırasında

Prof. Hans-Joachim Giessmann: Öncelikle hepinize değerli büyükelçi Dr. Heinrich Kreft'in yapacağı konuşmaya hoş geldiniz demek istiyorum. Bu toplantı ayrıca bana Dışişleri Bakanlığı'nda bir dönem beraber çalıştığım en eski arkadaşlarımdan biriyle yeniden bir araya gelme fırsatı yaratmış oldu. Arkadaşım Dr. Kreft halen Almanya Dışişleri Bakanlığı'nda Medeniyetler Arası Diyalog, Akademik ve Eğitim İlişkileri Biriminin direktörlüğünü yapmaktadır. Kendisi uzun yıllara dayalı bir diplomatlık kariyerine sahip olmanın yanı sıra, uzun bir süre Almanya Federal Parlamentosu'na baş danışmanlık yapmıştır. Hem akademik hem de diplomatik bir geçmişe sahip bir isimdir. Şimdi sözü Alman federasyonu üzerine tecrübelerini dinlemek üzere büyük bir zevkle kendisine bırakıyorum. Çok teşekkürler.

Dr. Heinrich Kreft katılımcılara hitap ederken

Dr. Heinrich Kreft: Prof. Giessman'a çok teşekkür ediyor, Almanya Dışişleri Bakanlığı adına sizlere hoş geldiniz diyorum. Bu akşam burada sizlerle birlikte olmaktan çok mutluyum. Bu çalışma ziyaretiniz süresince doğrudan siyasetle ilgili çalışmalar yürüten çalışma arkadaşlarımla tanışma şansı bulacaksınız. Ben ise bu akşam daha çok kültürlerarası diyalogtan bahsedeceğim.

Almanya ile Türkiye arasında tarihsel anlamda benzerlikler taşıyan ve çok eskilere dayanan özel bir ilişki vardır. Her iki ülke NATO üyesi olmanın yanı sıra, çok önemli ekonomik bağlara sahiptir. Bizi birbirimize bağlayan bir diğer gerçek de Türkiye'den Almanya'ya gerçekleşen göçtür. Bunun yanı sıra iki farklı ülke olarak farklı dini ve kültürel kökenlerden gelen insanların bir arada barış ve uyum içinde yaşadıkları özgür, toleranslı ve adil bir toplum yaratma vizyonunu da paylaşmaktayız.

Türkiye'nin ağırlıklı olarak Müslüman olan bir nüfusa sahip olması, hiç bir zaman ülkenin ortak değerler ve idealler çerçevesinde AB ile tam bir uyum içinde olma hedefi önünde bir engel teşkil etmemiştir. Türkiye sahip olduğu laik sistem ve çok kültürlü toplumsal yapısıyla İslam ile demokrasinin bir arada bulunabileceğini gösteren bir sembol ülke haline gelme potansiyeline sahiptir.

Alman sisteminin en önemli özelliklerinden bir tanesi hem içerde hem de dışarda kültürlerarası diyalogu teşvik etmesidir. Almanya bugün 60 milyonluk bir nüfusa sahip olan, Türkiye dahil olmak üzere dünyanın her yanından göç almış bir ülkedir. Göçmenlerin ülkeye entegrasyonu her zaman için Alman hükümetlerinin en önemli sorumluluklarından birisi olmuştur. Sizin ziyaretiniz de oldukça ilginç bir döneme, yani bizim yeni hükümeti kurmaya çalıştığımız bir zaman denk geldi.

Almanya dini ve kültürel çeşitlilikler barındıran bir ülkedir. Ülkedeki en büyük ikinci din İslam'dır ve 55 ayrı ulustan Müslüman ülkemizde yaşamaktadır. Ülkedeki Müslümanların yarısı yani 2.5 milyonu Türklerden oluşmaktadır ve bunların da yarısı Alman vatandaşlığına geçmiştir. Bizim arzumuz ülkemizin karşılıklı saygı, güven, paylaşılmış sorumlulukların hakim olduğu bir topluma ev sahipliği yapmasıdır. Federal hükümetimiz sosyal uyumu güçlendirmek istemektedir. İşte tam da bu amaçla bundan yedi yıl önce hükümet Alman İslami Konferans İnisiyatifi'ni devreye sokmuştur. Alman İslami Konferans İnisiyatifi'nin hedefi Almanya'da yaşayan Müslüman toplum ile devlet arasındaki diyalogu geliştirmektir. Biz kültürel ve dini farklılıkların bir gerçeklik

olduğunu biliyoruz ancak bu farklılıkların bizi birbirimizden ayırmanın değil saygının ve toleransın işareti olduğunu da biliyoruz. Küreselleşme kaçınılmaz olarak beraberinde bütün toplumların çok daha fazla çok kültürlü ve çok dinli olmasını getirecektir. Ne yazık ki batılı ülkelerle İslam ülkeleri arasındaki ilişkilere sıklıkla yanlış anlamalar hakim olmaktadır. İşte tam da bu sebepten dolayı Almanya Dışişleri Bakanlığı 2002 yılında İslami Diyalog Konferansı adıyla bir girişim başlatmıştır. Ben şu anda bu çalışmanın başında bulunmaktayım. Bu çalışmayla birlikte Almanya kültürlerarası diyalog konusunun bütün alanlarına yoğunlaşan ilk batılı ülke haline gelmiştir. Anlaşmazlıklarımızın üstesinden gelebilmek için kültür ve din üzerine diyaloglarımızı arttırmamız, karşılıklı anlayışı teşvik etmemiz, farklı din, kültür ve inançların evrensel anlamda saygı görmesinin yolunu açmamız gerekir.

Tecrübelerimiz, bize kültürlerarası diyalogun bu süreçte taraf olan insanların öğrenerek geliştirdiği bir pratik olduğunu göstermiştir. Bu tür bir diyalogun açıktan yapılması ve karşılıklı olarak saygı görmesi gerekir. Alman dış politikasının en temel sütunlarından bir tanesi kültürel iş birliğidir. Ancak bu türden bir diyalog sadece üst makamların yapacağı siyasi konuşmalar ya da görüşmelerle sağlanabilecek bir şey değildir. Bu sebeple toplum üzerinde güçlü ve sürekli bir etki sağlayabilmek için sivil toplum kuruluşları ve hükümet dışı kuruluşlarla somut projeler hayata geçirmeye çalışıyor, buna yoğunlaşıyoruz.

Alman hükümeti işte bu kültürlerarası diyalog çerçevesi dahilinde

gerçekleştirilecek olan kültürel değişim projelerine yardım etmek üzere her yıl 4 milyon Avroluk bir kaynak ayırmaktadır. Bu fonun büyük bir bölümü ortak çalıştığımız kurumlarca dağıtılmaktadır. Kùltürler ve dinler arası diyalog son derece zorlu bir çalışmadır. Bu sebeple toplantılar ve çalışma ziyaretleri, güven inşa etmek, birbirini anlamak ve ilişki kurmak açısından son derece önemlidir. Ne türden ortak yönlerimiz olduğunu tartışmaya devam etmeli, hangi konularda anlaşamadığımızı doğru bir şekilde tespit etmeliyiz. Bu çok önemli bir şeydir. Bunun hem ülkeler arasında hem de ülke içinde yapılması lazım.

Bütün toplumlar açısından istikrarı sağlamak için siyasi konsensüs sağlamak büyük önem arz eder. Eğer toplumun bütününün barış içinde bir arada yaşama hedefi varsa o zaman farklı yaklaşımların üstesinden nasıl gelebileceğimiz üzerine anlaşabilmemiz daha kolay olur.

Umut ederim ki Türkiye ile Almanya arasındaki kültürel projeler uluslararası toplum tarafından örnek olarak alınsın. Her iki ülke arasında 2006 yılında Kùltürler Arası Diyalog ve Anlayış İçin Hans-Roiter İnisiyatifi başlatılmıştır. Bu inisiyatifin amacı kùltürler arası diyalogu teşvik etmek üzere tasarlanmış olan programları ve projeleri geliştirmek için Türkiye'nin ve Almanya'nın iş birliği yapmasını sağlamaktır.

Bizi bekleyen en önemli görevlerden biri de, güvensizlik kùltürü ile batı ülkeleri ve Ortadoğu ülkeleri arasında var olan şüpheleri

ortadan kaldırmak ve bunun yerine tolerans, diyalog ve karşılıklı saygı kültürünü yerleştirmektir. Bu ülkelerimiz için son derece önemli bir sorumluluktur. Bu sayede ülkelerimiz arasında var olan özel ilişki daha da güçlenecektir. Bizim siyasal sistemimize gösterdiğiniz ilgi ve bu karşılaştırmalı çalışma ziyaretine katılımınız için tekrar çok teşekkür ediyorum. Umut ederim çok iyi ve verimli bir hafta geçirirsiniz.

Sunumu takiben Prof. Hans-Joachim Giessmann soru ve cevap bölümünü açmıştır.

Dr. Heinrich Kreft katılımcıların sorularını yanıtlarken

Katılımcı: Almanya kültürler arası diyalogun sembolü ülkelerden bir tanesi. Almanya kendisini Türkiye'nin Avrupa'ya entegrasyonunda sembol ülke olarak görmeyi arzu ediyor mu?

Dr. Heinrich Kreft: Bu Almanya'da çok tartışılan bir konu. Ancak üzerinde hepimizin mutabakat sağladığı noktaysa AB ile Türkiye'nin ilişkilerinin mutlaka güçlendirilmesi gerektiğidir. Türkiye hem Almanya hem de Avrupa için çok önemli bir ülkedir. Avrupa'da Müslümanların çoğunlukta olduğu Arnavutluk, Kosova ve Bosna Hersek gibi başka devletler de var ancak sizin ülkenizin 'Arap Baharı' ya da 'Arap Uyanışı' olarak bahsedilen gelişmelerin yaşandığı bölgelere daha yakın olduğu, bizim de bu konular üzerine çokça tartışma yürüttüğümüz bir gerçektir. Çok net olarak ortaya çıkmıştır ki Türkiye bizimle bu ülkeler arasında bir köprü durumundadır. AB üyelik süreci başlamış olan bir süreçtir. Bu konuda söyleyebileceğim tek şey o noktaya varabilmek için bu köprünün geçilmesinin gerektiğidir.

Katılımcı: Almanya'da azınlık dillerini teşvik etmek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

Dr. Heinrich Kreft: Biz elbette insanlarımızın mümkün olduğu kadar yabancı dilleri öğrenmelerini istiyoruz. Bu onların istihdamı için de çok önemlidir. Ülkede insanların sadece İngilizce ya da Türkçe konuşmak suretiyle çalışabilecekleri şirketler de vardır ancak çok daha başarılı olmak istiyorlarsa mutlaka Almanca bilmeleri zorunludur.

Çocuklarınızın Almanca öğrenme çabasına önem vermeleri gerekir. Eğer Almanca öğrenmezlerse önlerinde sürekli olarak gelişen bir gelecek imkanı bulamayacaklardır. Almanya'da çok eskiden beri

Slavca ve Danca konuşan azınlık topluluklar bulunmaktadır. Biz bu kesimlerin ana dillerini öğrenebilecekleri okulları destekliyoruz. Bu topluluklar okullarını kendileri idare ediyorlar ancak aynı zamanda Almanca da öğreniyorlar. Hükümet düzeyinde de onlara destek verilmekte. Danimarkalı azınlığın mecliste partisi var mesela. Bazı siyasi kesimler bu parti % 5 seçim barajını geçmediği için onları parlamentoya kabul etmek istemedi ancak biz onlara bir istisna tanıyarak mecliste temsil edilmelerini sağladık.

Edelgard Bulmahn ile Toplantı

Katılımcı:

Edelgard Bulmahn,⁶ Eğitim ve Araştırma Federal Eski Bakanı

Moderatör: Prof. Hans-Joachim Giessmann

Yer: Restaurant Paris-Moskau, Berlin

Eğitim ve Araştırma eski Bakanı katılımcılara hitap ederken

Prof. Hans-Joachim Giessmann: Sizlere Eğitim ve Araştırma eski Bakanı Edelgard Bulmahn'ı takdim etmenin mutluluğunu yaşıyorum. Dün kendisi partisi tarafından parti temsilcisi olmak üzere aday gösterildi. Yarın bu konuda bir seçim yapılacaktır. Kendisine bu seçimde başarılar diliyorum, bu akşam burada bizimle olduğu içinde çok teşekkür ediyorum. Edelgard Bulmahn 2009'dan bu yana Federal Parlamento'nun Dış İlişkiler Komitesi üyesidir ve partisininde sözcüsüdür. Şimdi sözü kendisine bırakmak istiyorum.

⁶ Edelgard Bulmahn 1969 yılından beri üyesi olduğu Almanya Sosyal Demokrat Parti'den (SPD) seçilmiş bir milletvekilidir. 1987'de yapılan Federal Parlamento seçimleri sonrasında milletvekili seçilmiştir. 2005 yılından bu yana Federal Parlamento'nun Ekonomi ve Teknoloji Komitesi'nin başkanlığını yürütmektedir. 2009 yılından bu yanada Federal Parlamento Dışişleri Komisyonu üyesi olarak görev yapmaktadır.

Edelgard Bulmahn: Herkese iyi akşamlar. Bu akşam burada olduğum, sizlere hitap etme ve sizlerle tartışma imkanı bulduğum için son derece memnun olduğumu ifade etmek istiyorum. Konuşmama başlarken sizlere Alman federalizmi konusunda kısaca bilgi vermek istiyorum.

Alman federal sisteminin temel prensibi Almanya'da eğitimin geliştirilmesidir. Geçmişte ülkede zayıf bir eğitim sistemi vardı; hatta neredeyse bir eğitim sistemi mevcut değildi. Eyalet yönetimi sistemine dayalı yönetim modeli Alman federal sisteminin gelişmesi için imkan sağlamıştır. Alman tarihi boyunca var olan ve evrimleşerek gelişen federal prensiplerden bir tanesi yetki paylaşımıdır. Demokratik bir devlette bu yetki ve güç paylaşımının temel ögesi çeşitliliklerdir yani farklı kültürel geleneklerin ve toplumların eşit kabul edilmesidir. Buna ek olarak eğitim sisteminin belirgin yönü ise çoğulculuktur. Ne yazık ki bu öge oldukça sınırlı kalmıştır. Anlatmak istediklerimin altını çizmek için size anayasamızın ilgili maddesinden bazı bölümler okumak istiyorum:

Madde 7:⁷

1. Bütün okul rejimi devletin denetimi altındadır.
2. Çocukların din dersine katılıp katılmayacaklarına karar vermek, velilerin ve koruyucu ailelerin hakkıdır.
3. Din dersi, mezhepsiz okullar dışındaki kamu okullarında olağan derslerdendir. Din dersi, devletin denetim

7 Alman Anayasası (The German Basic Law). Erişim için:

http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html#p0040

Anayasanın Türkçe ve Almanca metnine erişmek için: <http://www.recht-harmonisch.de/GG-turkisch.pdf>

hakkına zarar vermeyecek şekilde, dinsel toplulukların temel ilkeleriyle uygunluk içinde verilir. Hiçbir öğretmen, iradesine aykırı olarak din dersi vermeye zorlanamaz.

4. Özel okul açma hakkı güvence altındadır. Kamu okullarının yerine geçmek üzere kurulan özel okullar, devletin izniyle kurulurlar ve eyalet yasalarına tabidirler.

5. Özel bir ilkokul açılmasına ancak eğitim idaresince, bunda özel bir pedagojik yarar bulunduğunun kabul edilmesi veya velilerin başvurusu üzerine, bölge okulu, dini veya dünyevi mezhep okulu olarak kurulmak istendiğinde bu türden bir okul o belediye ile köy sınırları içinde bulunmuyorsa izin verilebilir.

Bu metinden de anlaşılacağı üzere, eğitim sistemi hem federal devlet hem de eyalet yönetiminin idaresi altındadır. Bu konudaki en önemli makamlardan bir tanesi Kültür Bakanları Konferansı'dır. Tam adı Milli Eğitim ve Kültürel İlişkiler Kalıcı Konferansı olan bu organ, Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki eyalet yönetimlerinden eğitim, yüksek öğretim, araştırma ve kültürel ilişkilerden sorumlu olan bakan ve senatörleri içerir.

Bu Kalıcı Konferans, 1948 yılındayani Almanya Federal Cumhuriyeti kurulmadan önce oluşturulmuştur ve aynı yıl gerçekleştirilen Alman Milli Eğitim Bakanları Konferansı sonrasında kurulmuştur. Bu konferansa İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra işgal edilen bütün bölgelerden temsilciler katılmıştır. Konferans, eyalet yönetimlerinin milli eğitim bakanlarının bulunduğu bir meclistir.

Bu mecliste öneriler yapılır ve hatta bazen çekirdek özellikte kararlar alınır ki bazen bu sebepten dolayı insanlar bu konferansa şüpheyile dahi bakarlar. Ancak genelde farklı sorunların tartışılıp, fikir alışverişinin yapıldığı bir alan olarak kullanılmaktadır.

1990 yılında İkinci Dünya Savaşı sonrasında ikiye bölünmüş olan Almanya'nın iki yakası arasında bir birleşme anlaşması imzalandı. Bunun sonucunda Batı Almanya'da uygulanan eğitim sistemi Doğu Almanya'ya da uygulanmaya başlandı. Ben eğitim bakanlığı görevini yürütürken, okul sisteminde meydana gelen çok sayıda değişiklik sebebiyle 2001'de resmen bir 'okul şoku' yaşadık. Bu şoku ortaya çıkaran ise Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Sistemi (PISA) tarafından Alman okul sistemi üzerine yapılan bir araştırmanın ortaya çıkardığı bulgular olmuştur.

PISA'nın raporu tam bir felaket tablosu içeriyordu. Rapora göre Almanya'daki okul öğrencilerinin başarı oranı vasatın biraz üzerindeydi. Bu uluslararası değerlendirme raporu okul sistemimizdeki büyük zayıflığı apaçık ortaya koymaktaydı. Uluslararası PISA'nın elde ettiği verilerin açıklandığı 2001'in Aralık ayına kadar muhtemelen kimsenin aklına Almanya'nın bu kadar kötü bir tabloya sahip olduğu gelmemiştir. Almanya okullarının Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü ülkeleri arasında ortanın altında bir sırada yer alması ve okullarda elde edilen başarının sosyal kökenle yakından ilişkili olduğu sonucunun ortaya çıkması, Almanya'nın kendisi için düşündüğü imajahiçden düşmemekteydi. Öyle ki insanlar o zamana kadar Alman okul sisteminin dünyadaki

en iyi sistem olduğunu düşünüyorlardı. O dönem eğitim sisteminden Federasyon sorumluydu ve eyalet yönetimlerinin 15 yaş ve altındaki yaş grubundaki çocuklar konusunda alınan kararlara katılma yetkisi yoktu. PISA'nın raporunun yayınlamasından sonra federal eğitim sistemini geliştirmek için neler yapmamız gerektiğine dair çok ciddi tartışmalar yürüttük. Bakanlar sorunu çözmek için öneriler yaptılar. Çok uzun süre devam eden bir sürecin sonrasında bir karara varılmış oldu.

Hem benim o zamanki fedaral bakanlık makamım, hem de eyalet yönetiminin bakanları bütün okulların aynı yeterlilik standardını yakalayacak seviyede eğitim vermesi gerektiğini ifade ettiler. Çocukların nerede yaşadığı ya da hangi okula gittikleri önemli olmamalıydı. Adına 'Yeterlilik Standardı' dediğimiz bir yolla okullarımızı değerlendirmeye başladık. Bu yeterlilik standardı, Almanya'da herhangi bir okulda eğitim gören öğrencilerin yakalaması zorunlu olan bir dereceyi göstermekteydi. Bu öğrencilerin yeteneklerinin ülkenin herhangi bir yerindeki diğer öğrencilerle aynı olması gerekiyordu. Yeterlilik Standardı eğitimin içeriğini düzenlemez sadece öğrencinin alması gereken sonuçları belirginleştirir. Şimdi biz her iki yılda bir okullarımızın kalitesini değerlendirip, bu standartları yakalayıp yakalayamadığımızdan emin olmaya çalışıyoruz.

2001 yılındaki bu okul şokundan sonra bir başka şey daha değişti. Bu tarihten önce Almanya'daki eyaletlerin hepsinde farklı okul sistemleri mevcuttu. Bu sistemi değiştirdik ve şimdiki iki sisteme

dayalı okullar rejimine geçtik. Her bir eyalet en nihayetinde kendi okul sisteminden sorumlu olsa da pek çok noktada beraber hareket ediyor, beraber çalışıyoruz.

Yeteneğe dayalı bir diğer düzenleme ise meslek eğitimleridir. Ekonomik rekabet gücümüz açısından genç insanların meslek eğitimleri alması çok önemlidir. Bu meslek eğitimlerinin sorumluluğu ise eyalet yönetimlerinde değil federal hükümettedir. Mevcut meslek eğitimi için uygulanan bazı prensip ve kurallar vardır. Eyalet yönetimlerinin bakanları farklı işler için uygulanacak eğitim yönetmeliklerine karar verirken, Federal hükümet de müfredatın çerçevesini belirlemektedir. Bu meslek eğitim programlarının en önemli aktörleri ise meslek eğitim programlarının ne türden bir içerik ve beceri taşıması gerektiğine karar veren büyük firmalardır. Bunun için bir örnek vermem izin verin. 1990'lı yılların sonunda Bilgi ve Teknoloji alanındaki işler için yeni bir meslek eğitim programı düzenlemeye karar verdik. Bunu yaparken bu türden bir iş için hangi tür beceri ve yeteneklerin gerekli olduğuna dair özel firmalarla müzakerelerde bulunduk. Daha sonra bütün firmalar bu konuda tutulması gereken yol ve yöntem konusunda anlaşınca biz de bu türden bir çalışma için gerekli olan düzenlemeleri yaptık. Bu noktada federal sistem önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca bütün taraflar da belli sebeplerden dolayı süreçte yer almaktadır.

Yeterlilik Standardı'nın yanı sıra hazırlanan bu meslek kursları genç insanların düzenli bir hazırlık kursundan geçerek Almanya'nın hem kırsal bölgelerinde hem de büyük şehirlerinde bulunan özel

şirketlerde çalışmalarına imkan sağlamak üzere hazırlanmıştır. Bu sayede özel şirketler mevcut meslek kurslarını aynı tarzda hazırlanmış standart meslek kursları olarak kabul edebilmekte, eğitim görenler de hem iyi hem de yaygın olarak kullanabilecekleri niteliklere kavuşabilecekleri eğitimleri görmektedirler. Bu meslek eğitimleri sayesinde genç insanların istihdamında düzenli ve sürekli bir artış sağlandığı görülmüştür.

2006'da anayasada yapılan reformlar sonrasında yüksek eğitim sistemi alanında federasyonun sahip olduğu önemli sorumluluklar *Länder*'lere, yani eyalet yönetimlerine aktarılmıştır. Anayasanın mevcut haline göre yeni eğitim programları getirmek için 16 eyalet yönetiminin de onayını almak gerekmektedir. Bu tabloya göre Anayasa federal hükümetin okul sistemi üzerinde herhangi bir değişiklik yapmasına izin vermektedir. Yakın dönemdeki bazı gelişmeler bize eyalet yönetimlerinin bu sistemden hoşnut olmadıklarını göstermektedir. Bu amaçla biz de Anayasanın federasyonun eğitim sistemine katılım ve desteğini kolaylaştıracak bir şekilde yeniden değiştirilmesini tartışmaktayız. Yeni kurulacak koalisyon hükümetinin tartışacağı konulardan biri de bu olacaktır. Benim görüşüme göre temel sorumluluklar federal hükümetten eyalet yönetimlerine aktarılmayacaktır. Birlikte çalışabilmek ve eğitim sistemimizi geliştirebilmek için eyalet yönetimleri ve toplumsal idareler arasındaki dikey ilişkiyi güçlendirmek çok önemlidir. Eyalet yönetimlerinin aynı zamanda belediyelerle de ilişkilerini geliştirmesi gerekir. Belediyelerin eğitim alanında önemli bir rol oynaması gerekir çünkü okullar onların hizmet

alanı içindedir. Ayrıca belediyeler bunun için gerekli olan alt yapıyı yaratırlar. Bizim açımızdan bakıldığında da yerelde çalışma suretiyle önceliklerimiz üzerine yoğunlaşmamız daha kolay hale gelir. Bu açıdan bakıldığında federal siyaset düzeyinde karşımıza çıkacak meselelerden biri okul sistemini uygulayabilmeleri için belediyelere yeteri oranda kaynak sunmak olacaktır.

Özetlemem gerekirse, federal standartlar öğrencilerin nerede yaşadıklarına ya da hangi kökenden geldiklerine bakmadan iyi bir eğitim almasını sağlamaya çalışır. Bunun için yetki odaklarıyla farklı idare seviyeleri arasında daha fazla işbirliğine, belediyelerin rolünün artmasına ve federal hükümet seviyesinden başlayarak belediyelere kadar uzanan zincirde eğitim sistemine daha fazla kaynak ayırmaya ihtiyacımız var. Ben sosyal kalkınma, siyasal ve ekonomik öncelikler konusunda belirleyici olduğu için her zaman için eğitim sisteminde ulusal sorumluluk prensibinin destekçisi olacağım.

Katılımcı: 2001 yılında PISA tarafından yayınlanan sonuçlardan sonra uygulamaya koyduğunuz Ulusal Yeterlilik Standartları'ndan bahsettiniz. Bu standartları nasıl uyguladınız?

Edelgard Bulmahn: Bunu yaparken üç yıl boyunca eyalet yönetimleriyle müzakere yürüttük. Yeterlilik standartlarının tarifini ise federal hükümet yapmadı. Bunun yerine bilim adamları ve önde gelen ekonomistler bir araya getirildi ve bu insanlar federal hükümetle beraber çalışarak bu standartları ortaklaşa kararla tanımladılar. Bunu yaparak sorumluluğu devlet ya da hükümet

yerine bağımsız uzmanlara vermiş olduk.

Katılımcı: Öğrencilerin Alman tarihi ya da Almanca dili gibi konuları almasını zorunlu kılan bir düzenleme var mı?

Edelgard Bulmahn: Hayır bu söz konusu değil. İşte yeterlilik standartlarını belirlemek bu açıdan önemlidir yoksa örneğin 15 yaşındaki bir öğrencinin Avrupa tarihi ile ilgili temel bilgilere sahip olmasını sağlayamazsınız. Ama yeterlilik standartları yoluyla bunu sağlayabilirsiniz. Bunu müfredatla yapamazsınız çünkü müfredata tek başına eyalet yönetimi karar vermektedir.

Katılımcı: Eyaletlerin aynı şeyi öğretmesi bir dayatma değil midir?

Edelgard Bulmahn: Hayır. Yeterlilik standartları eyalet okullarının zorlayıcı ya da tekçi herhangi bir bilgiyi öğretmesine zemin sunmaz. Bu standartlar sadece eyalet yönetimlerine yön gösterir, öğrencilerin belli aşamalarda belli metinleri anlamasını sağlamaya çalışır ya da belli bir aşamada yabancı dil konuşmasını sağlamaya çabalar.

Katılımcı: Ben anadilde eğitim konusuna eğilmek istiyorum. Ülkenizde Almanca dışında dillerde eğitim veren herhangi bir okul var mıdır? Yeni kuşaklara yabancı dilleri hangi yollardan öğretiyorsunuz? Türkiye'den gelen göçmenleri dikkate aldığımızda Almanya'da Türkçe veya Kürtçe eğitim veren okullar var mı?

Edelgard Bulmahn: İngilizce ve Fransızca eğitim veren bazı uluslararası okullar var. Bunun yanı sıra adına proje okulları dediğimiz ve çocukların başka dilleri öğrenebilecekleri okullar var. Örneğin Türkiyeli bir çocuk küçük yaştan itibaren bu tür bir okulda Türkçe öğrenebilir. Ben başından itibaren çocuklara Türkçe, Rusça ve diğer dillerde ana dil eğitimi verilmesinin taraftarı oldum. Bunun sebebi ise ben çocukların önce mutlaka anadillerini daha sonra da diğer dilleri öğrenmesinin daha doğru olduğuna inanıyorum. Bu tür bir imkanın sunulmasını destekleyenlerdenim. Ben şahsen yetiştiğim yerde bütün hayatım boyunca ailemle Almanca'dan farklı gramer, sözcük ve dil yapısı olan *Plattdeutsch* dilini konuştum. Ailemle hiç bir zaman Almanca dilinde konuşmadım. O sebepten bunun çok önemli olduğuna inanıyorum.

Katılımcı: Çoğulculuğun sınırlamalarından bahsederken federal hükümet yerine devlet kavramını kullandınız. Çoğulculuk açısından devlet ile federal hükümet arasındaki farklar nelerdir? Çoğulculuğun sınırlamalarını tarif ettiğiniz zaman Federal Almanya devleti için ulusal eğitim ne manaya gelir?

Edelgard Bulmahn: Federalizm yetki paylaşımı demektir. Ama çoğulculuktan bahsedildiği zaman siyasal sistemde var olan farklı siyasal partilerin farklı görüşlerinden bahsetmiş olursunuz. Federalizm ise bölgesel bir güç paylaşımıdır ve bunun bizim tarihimizde derin kökleri vardır. Anayasamız bizim tarihimizin, geleneklerimizin bir yansımasıdır ve çok sayıda avantajı içinde

barındırır. Buna ek olarak Anayasamız fırsatların bütün eyaletlerde birbirinden farklı olmamasının garanti altına alınmasına hükmeder. Fırsatlar tıpa tıp aynı olmamalı ancak birbirine yakın olmalıdır. Bu sebeple yoksul olan eyaletlere zengin olanlara oranla daha fazla destek sunulmaktadır.

Prof. Giessman: Herkese katılımları için çok teşekkür ediyoruz. Sayın Dr. Kreft ve Sayın Edelgard Bulmahn'a ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Sizlerin görüşlerini dinlemek bizler için büyük bir zevkti. Katılımcılarda en az bizim kadar bu konuşmaları büyük bir zevk ve ilgiyle dinledirler.

22 Ekim 2013 Salı - Prof. Manfred Görtemaker ile Yuvarlak Masa Toplantısı

Yuvarlak Masa Toplantısı Konusu:

‘Tarihsel açıdan Birleşme ve Entegrasyon. Almanya süreçten hangi dersleri çıkardı?’

Katılımcılar:

Prof. Manfred Görtemaker,⁸ University of Potsdam

Moderatör: Kerim Yıldız, DPI Direktörü

Yer: Fechhelmsaal, Art'Otel, Berlin

Prof. Manfred Görtemaker yuvarlak masa toplantısı sırasında katılımcılara hitap ederken

8 Prof. Manfred Görtemaker Potsdam Üniversitesinde Yakın Dönem Tarihi üzerine dersler vermektedir. Aynı zamanda bu üniversite bünyesinde kurulan Askeri Tarih Araştırmaları Enstitüsü Akademik Danışma Kurulu, Dresden’de kurulu bulunan Alman Askeri Tarih Müzesi (Bundeswehr) ile Berlin’de kurulu bulunan Alman Hava Kuvvetleri Müzesinin başkanlıklarını yürütmektedir. Bu görevlerinin yanı sıra Soğuk Savaş Tarihi alanında çalışan Point Alpha Vakfı ile Berlin’de kurulu bulunan Ernst Reuter Arşivi Vakfının Akademik Danışma Kurulu Başkanlıklarınıda yürütmektedir.

Kerim Yıldız: Herkese tekrar hoş geldiniz demek istiyorum. Sizlere Berlin'deki Potsdam Üniversitesi'nde Çağdaş Tarih profesörü olarak görev yapan sayın Prof. Manfred Görtemaker'ı takdim etmenin gururunu yaşıyorum. Kendisi aynı zamanda yine aynı üniversite bünyesinde bulunan Askeri Tarih Araştırmaları Enstitüsü'nün akademik danışma kuruluna başkanlık etmektedir. Prof. Görtemaker akademik tecrübesinin de yardımıyla bize Alman siyasal sistemi üzerine tarihsel bir perspektif sunacak. Şimdi sözü kendisine bırakmak istiyorum. Çok teşekkür ediyor, zevk alarak dinlemenizi umut ediyorum.

Prof. Manfred Görtemaker: Tanıtım için çok teşekkürler sevgili Kerim. Bugün burada son derece değerli bir topluluğa hitap edecek olmanın onurunu yaşıyorum. Umarım bu yuvarlak masa toplantısında bahsedeceklerimden faydalanabilirsiniz. Elbette Doğu Almanya'nın 1990'da çökmesinden sonra Almanya'nın yeniden birleştiği dönem durum çok farklıydı. O zaman ortada güçlü bir Batı Almanya vardı ve yeniden birleşmiş bir ulus için ortada daha fazla seçenek vardı. O dönem cevabı tartışılan tek bir soru vardı ki o da 'Almanya'nın nasıl bir hükümete sahip olması gerekir?' sorusuydu. Eğer temel amaç ülkeyi birleştirmek ve geçmişte kurulan yapının üstesinden gelmekse o zaman hükümete kılavuzluk yapacak bir çerçeve belirlemek zorunluydu. Almanya 19. ve 20. yüzyıllarda federalizmi defalarca yaşamıştı. Bu dönemler içinde oluşan bu federal sistemler bazen birleştirici olmuş ve sürmüştü bazen de yıkılmıştı. 1990'da Doğu Avrupa'daki Sovyet sisteminin çökmesi bizde yeniden bu geleneksel federalizm fikrinin doğmasına neden oldu.

1990'da Almanya'da neler olduğunu gerçekten anlayabilmek için üç önemli boyuta bakmak gerekir. Birinci boyut Almanya'nın birleşmesidir. Almanya'nın hükümet seçimini de belirleyen bu olmuştur. İkincisi ise Avrupa dinamığıdır. 1990'da Avrupa'da yeniden birleşen tek ülke Almanya değildi. Doğu Avrupa'daki komünist bloğun yıkılmasından sonra da Avrupa'da bir ülkenin yeniden birleşmesi üzerine farklı perspektifler vardı. Üçüncü boyut ise Almanya'nın nasıl bir Avrupa vizyonunun olduğu.

Şimdi bu boyutları detaylı olarak analiz etmek istiyorum. 1949'da hazırlanan Batı Alman Anayasası'nın başlangıç kısmında uluslararası siyasetin en son hedefinin Almanya'nın birleşmesi olduğu açıkça yazılmaktaydı. Almanya'nın bölünmesi Nazi rejimi sonrasında ve soğuk savaş döneminin başında içinde bulunulan dönemin bir sonucu olarak yaşanmıştır. Bu bölünme ülkenin hem doğusundaki hem de batısındaki insanlar tarafından geçici görülmüş, zamanın bu sorunu ortadan kaldırılacağına inanılmıştır. 1990'daki birleşme ise toplumun yeniden birleşme ve bir ülkenin parçası olma arzusunun bir sonucu olarak gerçekleşmiştir.

1980'li yıllardan itibaren Sovyetlerin Doğu Avrupa üzerindeki etkisinin azalmaya başlamasıyla birlikte Almanya'nın yeniden birleşmesi ihtimali daha akla yatkın hale gelmeye başladı. Yanıt bulunması gereken soru ise birleşik bir Almanya için nasıl bir çerçevenin oluşturulacağıydı. Bu çerçeveyi belirleme sürecinde siyasetçiler Almanya'nın tarihine yani federalizm geçmişine ilgi göstermeye başladılar. Almanya hiç bir zaman üniter, merkezi bir

devlet olarak var olmamıştır. Tarihin çok derinliklerine gidildiğinde dahi Almanya'nın merkezi yapıya sahip bir imparatorluk olmadığı, hatta Roma döneminden bu yana ülkenin çok farklı din ve kültürleri barındırdığı görülür.

Bu geçmiş neden bugünkü sınırlar içinde farklı etnik gruplar, diller ve dinler barındığını da açıklamaktadır. Birbirinden çok farklı olan bu gruplar aynı devlet içinde bir arada yaşamaktadır. Örneğin Almanya'nın kuzeyinden gelen bir insanın ülkenin batısındaki birini anlamakta zorlandığını, bunun tam tersinin de bir gerçeklik olduğunu söylemem gerekir.

Bu farklılıklar Alman Birleşmesi dediğimiz dönemde yani 18. yüzyılın sonu 19. yüzyılın başında Almanya'yı bir araya getiren üç temel durum sayesinde aşılmıştır. Bu durumlardan birisi dil ve kültürdür. Bu süreç 16. yüzyılda Luther tarafından yazılan İncil'in çevrilmesi döneminde yaşanmıştır. Gerçekte de Alman dilini oluşturan bu İncil çevirisi süreci olmuştur. 18. yüzyılın sonuna doğru Alman şairlerin ve bestecilerin metinlerini Almanca yazmasıyla birlikte de kültürel alana evrilmiştir.

İkinci nokta ise Napolyon'un Almanya'yı işgalidir. Napolyon Avrupa ve Almanya'yı fetih savaşına çıkmış, saldırgan biri olarak görülüyordu. Almanlar bu saldırganlık karşısında kendilerini birleşmiş bir toplum haline getirdiler. Üçüncü durum ise ortaya çıkan son derece güçlü liberal hareketti. Bu liberal hareket Almanya'nın liberal bir anayasa ve ortak ülke kurması için adeta

savaşıyordu. İşte bütün bu tarihi gelişmeler 19. yüzyılın başında üzerinde anlaşılan Alman Federal Anayasası'na varan yolu açmıştır. Bu federal devlet merkezi Frankfurt'ta bulunan konfederasyonun parçası olan farklı bağımsız devletlerden oluşmaktaydı. Bu haliyle ülke ne imparatorluk ne de merkezi üniter bir devlettir aslında.

Alman federasyonunun oluşturulması iki şeye hizmet etmiştir. Bir yönüyle birleşik bir Almanya yaratmış, öte yandan ise federal sistem korumuştur. Bunlar aynı anda gerçekleştirilmiştir. 1891'de Bismarck tarafından kurulan Alman İmparatorluğu zamanında da bu durum korunmuştur. Bismarck, *Länder* ismi verilen yönetimlere ve yerel yönetimlere yetki vermiş, bu yapıların merkezi bir devletin parçası olmalarına rağmen kendi kimlik, kültür, idare ve dillerini korumalarına imkan sağlamıştır.

Hitler yönetime gelip bu yapılanmayı bozmak için uğraşana kadar bu yönetim şekli uygulanmıştır. Hitler'in bu yöndeki çabaları uzun bir süre devam etmiştir. Daha önce de belirttiğim gibi Almanya'nın köklü tarihinde merkezi bir Alman İmparatorluğu ya da ulus devlet geleneği yoktur ama 18. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar uzun bir federalizm geleneğinin olduğundan bahsedebiliriz.

1989-1990 yıllarına gelinip iki Almanya'nın yeniden birleşebileceği ihtimali ortaya çıktığında, tartışılan temel konu Almanya'nın aynen Batı Almanya'da olduğu gibi adem-i merkeziyetçi bir idari yapıya kavuşturulmasıydı. 30 Ekim 1990'da yeni Almanya kurulduğunda Doğu Almanya'daki beş eyalet yönetimi (*Länder*)

batı Almanya'daki diğer eyalet yönetimlerine katılmış oldu. Bu Batı Alman devletlerinin genişlemesi anlamına geliyordu.

İkinci boyut ise soğuk savaş sonrası dönemde Almanya'nın yeniden birleşmesiydi. Avrupa'daki birleşmeye geniş bir çerçeveden bakıldığı zaman, Almanya coğrafi olarak Avrupa kıtasının merkezinde yer aldığı için sadece yeni Avrupa düzenin uygulanması açısından değil aynı zamanda bu gerçeğin kavramsallaştırılması anlamında da önemli bir rol oynamıştır. Bu açıdan Almanya'nın konfederalizm tecrübesini Avrupa düzeyinde uygulama girişiminde bulunmasına şaşkınmamak gerekir. Almanya'nın tecrübesinden esinlenmiş olan adem-i merkeziyetçi devletlerden oluşan yeni Avrupa düzeni 1990'dan itibaren bir devletler konfederasyonuna dönmüş, bu devletlerin AB içindeki rolü azaltılarak merkezi otorite Brüksel'e bırakılmıştır.

Uzun yıllar Sovyetler Birliği'nin baskısı altında yaşayan Doğu Avrupa'daki devletler kendilerini bu baskı odaklarından uzaklaştırıp daha geniş kesimlerle ilişki kurma arzusundaydı. Bunu yaparken bir yandan da ulusal kimliklerini, kültürel geleneklerini ve ekonomik miraslarını korumak istiyorlardı. Almanya 1990'da Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa ülkeleriyle Avrupa'nın genişlemesi üzerine yürüttüğü müzakereler tam destek verdi. Almanya bunu yaparken bir yandan da Doğu Avrupa ülkelerine Avrupa Birliği'nin federal bir statüsü olduğunun garantisini verdi. Daha önce Almanya'da yaşananlar, 1990 yılı sonrasında Avrupa düzeyinde gerçekleştirildi. Yeni Avrupa merkezi bir otorite değil ancak herkesin kendi siyasal kimliği ve kültürüyle parçası olduğu bir uluslararası topluluk olabilirdi.

Bir toplumun fonksiyonel olabilmesi için otoritenin yüksek makamlara nasıl aktarılacağı ayrı bir meseledir. Bildiğiniz gibi Avrupa Avro bölgesi sorunuyla ilgilenirken aslında bu sorunla ilgilenmektedir. Almanya'nın bu konuda büyük bir etkisi vardır ve ülke bu sorunu Avrupa çerçevesinde çözmek için hazırlıklar yapmaktadır. Almanya'nın federal yapısının Avrupa'nın yaşadığı finansal ve ekonomik sorunları çözmede temel bir faktör olduğunun altını çizmek isterim.

Üçüncü boyut ise Almanya'nın 'Avrupa' kavramına ilişkin algısı ve Almanya'nın Avrupa'nın geleceğine dair vizyonudur. Avrupa'nın entegrasyon sorunu 1920'den bu yana tartışılmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce pek çok akademisyen Avrupa'nın entegrasyonunun kesin olarak gerçekleşeceğine inanıyordu. Bu kesimler bu konu üzerine uzun bir dönem boyunca çalışma yürütüp teoriler geliştirdiler. Ancak Almanya'da yaşanan ekonomik kriz sonrası ülkede oluşan kaosunda etkisiyle Hitler Alman halkının kalbini fethetmiş oldu. İkinci Dünya Savaşı bittikten sonra ise akademisyenler Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının sebebinin Avrupa'nın kendi içindeki iç bölünme ve Avrupa halkları arasında gelişen milliyetçiliklerden kaynaklı olduğu yönünde teoriler öne sürmeye başladılar. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası aynı Avrupalılar merkezi sistemi dikkate almadan Avrupa federasyonu kurma yoluyla Avrupa'nın entegrasyonunu gerçekleştirmeye koyuldular. Almanya her zaman adem-i merkezîyetçiliğe dayalı bir Avrupa toplumu oluşturulmasına destek verse de hiç bir zaman merkezi devletlerden oluşan bir Avrupa Birliği devletleri

düzenlemesini kabul etmeyecektir çünkü bu sistem komşu ülkeler ve diğer dış ülkeler nezdinde korku ve sorunlara sebep olacaktır.

Almanya federal devletinin kurulmasını sağlayan bu Alman federasyonu fikri çok önemlidir. Bu fikir bugün de Avrupa Birliği'nin geleceği açısından önemini korumaktadır. Almanya'daki siyasetçiler hala Avrupa toplumu fikrini desteklemekte, Avrupa Birliği içinde yaşanan sorunlara yanıt bulmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Ancak buna rağmen ülkenin mesela Bavyera gibi eyaletlerinde Brüksel'e daha fazla yetki verilmesine karşı çekingen bir yaklaşım da söz konusudur. Burada özen gösterilen bir yandan ulus devletlerin egemenlik hakkını korumakken, öte yandan Avrupa Birliği'nin entegrasyonu arasında bir denge yaratmaktır. Bu dengeyi sağlamak her zaman için sorunlu olmuştur. Bu denge herhangi bir tarafa doğru kayabilir ancak Almanya açısından bakıldığında federasyon fikri her zaman üstün gelecektir.

Almanya'daki federal prensip sayesinde farklı etnik bölgeler kimliklerini koruyabilmekte, buna karşılık Alman hükümetine de işleyen bir hükümet kurma ve iç çatışmaları önlemek için meşru bir sorumluluk kazandırmaktadır. Meşruiyet elde edebilmek için merkezi otoritenin yetkiyi belli oranda yerel birimlere devretmesi gerekir. Böylece devletin fonksiyonel hali bir bütün olarak artar ve çok farklı gruplar tek bir devlet içinde kendilerine yer bulurlar. Sonuç olarak, bana göre Alman devleti örneğine bakıldığı zaman farklı grupları bir devlet çatısı altında toplamak için merkezi devlete çok fazla yetki verilmemesi, bunun yanı sıra farklı kültür ve kökenlerden

oluşan eyalet devletlerinin bir arada işleyebilmesi için gerekli olan federal yapının kurulmuş olması çok önemli rol oynamıştır.

Sunumu takiben Kerim Yıldız soru ve cevap bölümünü açmıştır:

Prof. Manfred Görtemaker yuvarlak masa toplantısı sırasında katılımcıların sorularını yanıtlarken

Katılımcı: Sunumunuz için çok teşekkür ederim. Dürüst olmak gerekirse sizin sunumunuzdan önce Avrupa Birliği'nin entegrasyonu üzerine kafamda çok sayıda soru ve önyargı vardı ancak siz konuşmanızla bunları benim için açığa kavuşturdunuz. Bana göre Avrupa Birliği siyasi bir projeydi. Bu projenin en önemli liderlerinden ve mimarlarından biri de Almanya idi. Avrupa Birliği'nin gelişiminden bahsederken Bismarck tarafından kurulan Alman İmparatorluğu'nun öneminden bahsettiniz. Almanya'nın birleşmesi sürecinin de 1950'li yıllardan itibaren hazırlandığından bahsettiniz. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımı sürecini hep birlikte takip ediyoruz ve zaman zaman bu prosedürün anlaşılmasında zorlandığımız zamanlar oldu. Yani

bunun siyasi bir proje olduğunu söyleyebiliriz ya da bunun bir 'Büyük Avrupa İmparatorluğu' projesi olduğunu. Bu durumda Türkiye'nin Birliğe üye olmasının ve dolayısıyla bu siyasi projede yer almasının mümkün olmadığını da söyleyebiliriz. Üyelik sürecine baktığımız zaman Almanya'nın üç şeyin önemli olduğundan bahsettiğini görüyoruz. Bunlar: din, kültür ve liberal siyasi mücadeleye tanınan olanaklardır. Tarihi açıdan Türkiye'ye baktığımız zaman ülkenin bu çerçeveye girmediğini görebilirsiniz. Buna dair görüşleriniz nelerdir? Aynı zamanda birlik sürecinin erken dönemlerinde İncil'in Almanca yazılmasının taşıdığı önemden bahsettiniz. Bunun sebebi ortak din midir yoksa İncil'in değiştirilebilir bir karakterinin olması mıdır?

DPI Başkanışmanı Esra Elmas Balancı, SETA Vakfı'ndan Hatem Ete ve AK Parti Milletvekili Murtaza Yetiş

Prof. Görtemaker: İkinci sorunuzu yanıtlayarak başlamak istiyorum. Alman dilinin oluşturulmasında Hristiyanlığın öyle bahsettiğiniz şekilde önemli bir etkisi olmamıştır. İncil'in çevirisi sadece Alman

dilinin yerleşmesi açısından önemliydi. Daha önce ortak bir Alman kültürü ya da kimliği olmadığı için bunun oluşturulması 16. ve 17. yüzyıllar boyunca devam eden yaklaşık 200 yıllık bir süreci almıştır diyebiliriz. Diğer sorun ise Avrupa'nın ve Almanya'nın tarihine hanedanlıkların hakim olmasıydı. Bir ulusa ait olmaktansa bir imparatorluğa ait olmak daha önemliydi. Fransa'da ve İngiltere'de ise durum daha farklıydı çünkü oralarda tanımlanmış kendine özgü krallıklar yani hanedanlıklar vardı. Almanya'da ise birden çok krallık vardı o sebeple ortaklaşa bir kültüre sahip olmak mümkün değildi. Bu açıdan İncil'in çevirisi ortak bir dil yaratmıştır ancak ortak kimlik ve dinin bu süreçle bir ilgisi yoktu.

Avrupa İmparatorluğu kanısına ilişkin sorunuza gelirse, Avrupa Birliği'nin entegrasyon süreci henüz tamamlanmış değildir. Bu süreç 1950'de başladığında sadece altı ülke vardı. Daha sonra Avrupa Birliği fikri genişledi, 1990 yılı sonrasında Doğu Avrupa ülkelerinin katılımı süreci başladı. Bu sürecin bir sonu yok. Avrupa nerede başlayıp, nerede biter? Avrupa kavramı dini, coğrafi veya siyasi bir terim midir? Bunlar yanıtlanması gereken sorular. Avrupa açık bir sürece işaret eder ve diğer devletler de katılabilir. 1990'dan itibaren çok sayıda ülke Avrupa Birliği'nin parçası haline gelmiştir. 1992 yılında Maastricht Anlaşması'nın imzalanmasında Almanya'nın oynadığı belirgin role bakıldığında zaman Almanya'nın ne kadar fazlasıyla Avrupa Birliği taraftarı bir ülke olduğu görülür. 1990'dan sonra Doğu Avrupa'dan birliğe alınan ülkelerin Avrupa projesine uyumu sürecinde ciddi sıkıntılar yaşanmıştır. Bu ülkelerin tam bir istikrarsızlık içinde bulunduğu, Avrupa'nın da bu istikrarsızlığın sonuçlarından çekindiği

göz önüne alındığında bu ülkelerin Avrupa Birliği'ne entegrasyonu istikrara kavuşmaları açısından da önem taşıyordu. Benzer bir durum eski Yugoslavya ülkeleri için de geçerli. Bizi amacımız zaman içerisinde bu ülkeleri Avrupa Birliği içine almak, güçlü bir Avrupa yapılanması yaratarak geçmişte yaşanan etnik farklılıklardan kaynaklı kanlı çatışmaların bir daha ortaya çıkmasına engel olmaktır. Bu entegrasyon sürecinin sonucunda Avrupa, bu ülkeleri Birliğe kabul etme konusunda çeşitli zorluklar yaşamaktaydı. Burada öne çıkan prensipler değil de zamandı. Kendisini özellikle Almanya'da daha fazla hissettiren bir diğer kaygıysa genişleme yönünde atılacak adımların yapıyı bir bütün olarak çökertebileceğiydi. Doğu Avrupa ülkelerinin Birliğe katılımı konusunda Avrupa'nın bunun iyi mi yoksa kötü mü olduğu konusunda kararsız olduğunu da söylemem gerek.

Genişleme adımlarını attıran prensipler değil daha çok pragmatik sebeplerdir. Bu kararın Hristiyanlıkla ya da Avrupa'nın diniyle bir ilişkisi yoktur. Bu sebeple 1990'dan itibaren ortaya çıkan özel durumu anlamanızı isterim. O dönem sonrasında çok sayıda ülke kısa zamanda Birliğe üye olmak istediği için durum gittikçe zorlaşıyordu. Bundan kaynaklı olarak şimdi devam eden genişleme süreçlerinde adımlar daha dikkatli atılmaya çalışılmaktadır. Sizlerin de bu sebepten biraz sabırlı olması gerekmektedir.

Katılımcı: SSCB'nin çökmesi ve Almanya'nın birleşmesinin Avrupa Birliği'nin entegrasyonuna etkisi olduğundan bahsettiniz. Eğer ortada bir Alman kimliği olmasaydı sizce Avrupa ne durumda olurdu?

Prof. Görtemaker: Avrupa'nın entegrasyon sürecinde Almanya çok önemli bir rol oynamaktaydı. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da, ulus devlet sürecinin entegrasyonla yer değiştirmesi fikri yaygınlaşmaya başladı. 1949'dan sonra Amerika Birleşik Devletleri entegre olmuş bir Avrupa yaratmak için Fransa üzerine baskı kurdu. Almanya ise Nazi rejimi sonrası yeniden hızlı bir şekilde Avrupa toplumuyla entegrasyon içine girecek olmaktan dolayı memnundu. Almanya Avrupa'nın direksiyonudur diyebilirim. Bu açıdan Britanya, Fransa veya İtalya'dan daha önemlidir.

Katılımcı: Almanya ile Avrupa Birliği'nin entegrasyon süreçlerinin birbirine paralel olduğundan, Almanya'nın Avrupa'nın bir araya gelmesinde en güçlü yapı olduğundan bahsettiniz. Siz Almanya'nın Avrupa Birliği ülkeleri arasında bir rekabet geliştirdiğine inanmıyor musunuz?

Prof. Görtemaker: Size katılıyorum. Mevcut ekonomik kriz göz önüne alındığında bu sorunu çözmenin anahtarı Almanya'nın elindedir. Bizim başbakanımız mevcut durumdan dolayı Yunanistan'ı ve İspanya'yı eleştirmiyor aslında. Bu sorunu çözme gücüne ve bunun için gerekli kaynaklara sahip olan ülke Almanya olarak görülmektedir. Bizim Almanya'da düşündüğümüz ise bu sorunu tek başına bizim çözemeyeceğimiz, diğer ülkelerle iş birliği yapmamız gerektiği, bütün Avrupa Birliği ülkelerinin iş birliğine ihtiyacımız olduğu yönündedir.

Katılımcı: İkinci Dünya Savaşı sonrası ikiye bölünmüş bir ulus

olan Almanya'nın SSCB'nin çökmesi sonrasında yeniden birleşmesi kulağa kolay bir süreçmiş gibi geliyor. Öte yandan Avrupa'nın başka yerlerinde yaşayan Almanca dili konuşan topluluklar var. Mesela İsviçre'deki Alman federasyonu, Fransa ve Avusturya'daki azınlık topluluklar gibi. Almanya'nın bu kültürel gruplarla ilişkisi nasıldır? Bu grupların bir araya gelmesini sağlayacak siyasetleri devreye koyuyor musunuz?

Prof. Görtemaker: Avrupa'nın her tarafında Almanca konuşan önemli sayıda topluluk olduğu doğrudur. Almanya'nın bu Almanca konuşan azınlık grupları kendi içine çekmek gibi bir siyaseti yok. Bu yaklaşım Anayasamızda da böyle ifade edilmiştir. Anayasamızın eski 23. maddesine göre eğer diğer ülkeler Federal Cumhuriyetin parçası olmak isterlerse bunun için öncelikli olarak bizim Anayasamızı kabul etmek zorundadırlar. Bu madde daha sonra değiştirilmiştir. Bazı yorumcular Almanya'nın diğer insanların ülkeye katılımını engellemek için Anayasasını değiştirdiği görüşünü ileri sürmektedirler ancak bu doğru değildir. Herkes Almanya'ya göç edebilir. Biz sadece sınırlarımızı diğer ülkelere uzatmak istemiyoruz. Diğer ülkelerde yaşayan göçmenlerin entegrasyonu en kolay sağlayacak olan göçtür ancak biz bu konuda herhangi özel bir siyasi çözüm geliştirmedik.

Kerim Yıldız: Prof. Görtemaker'e bugün aramıza katıldığı ve bizlere Alman federal sistemini geniş olarak açıkladığı için çok teşekkür ediyoruz. Katılımcıların da bu sunumdan son derece memnun olduğunu düşünüyor tekrar teşekkür ediyorum.

22 Ekim 2013 Salı, - Dr. Hans-Dieter Lucas ile Yuvarlak Masa Toplantısı, Federal Almanya Dışışleri Bakanlığı, Berlin

Katılımcılar:

Dr. Hans-Dieter Lucas, Siyasal Direktör, Federal Dışışleri Bakanlığı

Yer: Federal Almanya Dışışleri Bakanlığı Binası, Berlin

Katılımcılar toplu halde Federal Almanya Dışışleri Bakanlığı binası önünde

Federal Dışışleri Bakanlığı Bürosu Almanya'nın dış ilişkilerini temsil eder. Bakanlık bir yandan uluslararası anlamda karşılıklı değişimi teşvik ederken öte yandan yurt dışında yaşayan Almanlara destek sunar. Bakanlığın Genel Merkezi, Berlin'de bulunurken, Almanya'nın yabancı ülkeler ve uluslararası kurumlarla ilişkileri dünyanın her yanında bulunan 229 dış temsilcilik bürosu aracılığıyla sürdürülür.

Dr. Hans-Dieter Lucas ile yapılan yuvarlak masa toplantısı

Dr. Hans-Dieter Lucas: Hoş geldiniz. Burada bulunduğunuz için hepinize çok teşekkür ediyorum. Ben Almanya Dışişleri Bakanlığı'nın siyasal işlerden sorumlu direktörüyüm. Türkiye hakkında biraz daha fazla bilgi elde etmeyi arzuluyorum. Ayrıca kendi yetki alanımdaki konularla ilgili olarak sizlerle görüşlerimi paylaşmak istiyorum. Şu anda Türkiye'de devam eden sürecin başarılı geçmesini umut ettiğimi ifade etmek istiyorum.

Buradan Türkiye'deki duruma bakıldığı zaman Almanya açısından en belirgin olay Gezi Olayları'dır. Burada bu olaylara büyük bir ilgi gösterildi, pek çok insan bu gelişmeyi Türkiye toplumunun heyecan verici bir şekilde kendisini ifade etmesi olarak gördü. Aynı zamanda Türk hükümetinin bu protesto eylemlerine yaklaşımı da çeşitli itirazların yükselmesine sebep oldu. Örneğin polisin kullandığı aşırı güç gibi. Ancak biz Türkiye'de bir değişim sürecinin

yaşandığını, sivil toplumun bu süreçte giderek artan bir şekilde önemli roller oynadığını biliyoruz ve bu süreci büyük bir ilgiyle takip ediyoruz.

Bizim ilgi duyduğumuz bir diğer konuya, Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki ilişki sürecidir. Bu noktada son aylarda yaşanan gelişmeler önemli bir rol oynamıştır diyebilirim. Örneğin hükümetin ülkede yaşanan protestolara karşı takındığı tavır sebebiyle, Avrupa Birliği Türkiye ile yürütülen müzakerelerde yeni bir fasılın açılması için kesin bir tarih vermemiştir. Bugün Brüksel'de bir araya gelecek olan Avrupa Birliği bakanlarının Türkiye ile müzakereler için yeni bir fasıl açılması konusunda karar vermesi beklenmektedir. Umut ederiz ki bu açılan son fasıl olmaz ve ileride daha fazla fasıl açılır ve Türkiye ile daha kapsamlı katılım müzakereleri sürdürülür. Biz özellikle insan haklarıyla ilgili 23 ve 24 numaralı bölümlerin yakından incelendiğini görmek istiyoruz. AB-Türkiye ilişkilerini daha yakından takip etmek istiyoruz.

Türk-Alman ilişkileri oldukça dinamiktir. Almanya'da yaşayan çok sayıda Türk var. Ayrıca çok sayıda Alman da Türkiye'ye gidiyor, orada yaşıyor. Aramızdaki ekonomik ilişkiler de son derece iyi durumda. Sivil toplumla olan güçlü ilişkilerin yanı sıra her iki ülke arasındaki ticari ilişkiler de bizim ilişkilerimizde çok önemli bir dayanaktır.

Siyasi açıdan ise Arap Uyanışı ya da Suriye'deki çatışmalar gibi Türkiye'nin komşularıyla ilişkili sorunlar öne çıktığında daha

yakın çalışma içine girdiğimiz de görülmektedir. Biz Londra'daki Suriye'nin Dostları grubu ile yakın bir çalışma yürütüyoruz. Yine NATO bağlamında, Türkiye'nin çıkarlarının tehlikede olduğu dönemde Türkiye'yi destekleyeceğimizi ilan ettik. İşte bu sebepten Hollanda ve ABD ile birlikte Türkiye'ye Partiot füze sistemini yerleştirdik. Bu bizim NATO içinde aldığımız güçlü tutumu ve Türkiye'nin güvenliğini ciddi bir şekilde dikkate aldığımızı göstermektedir.

Sunum sonrası Prof. Hans-Joachim Giessmann soru ve cevap bölümünü açmıştır.

Katılımcı: Konuşmanızda Türk-Alman ilişkilerinden bahsettiniz. Geçen hafta Başbakanınız Angela Merkel 22. bölümden bahsetti. Almanya'nın bu konuda yeşil ışık yakması bizim bölgesel gelişimimize katkı sunacaktır. Bir aktivist olarak benim açımdan 23. ve 24. bölümler daha fazla önem arz etmektedir. Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin üyelik sürecine dair ilgisini kaybetmesinin en önemli sebeplerinden bir tanesi de insan hakları ihlallerinin ortadan kaldırılmasına yeterli oranda destek verilmemesidir. Avrupa Komisyonu 2006'dan bu yana 23. bölüm ile ilgili raporunu sunmamıştır ve bu rapor hala beklenmektedir. Kıbrıs sorunu da raporların sunumu önünde bir engeldir. Siz Almanya Dışişleri Bakanlığı olarak buna dair neler yapabilirsiniz?

Dr. Hans-Dieter Lucas: Avrupa Birliği açısından 23. ve 24. bölümlerin açılması çok önemlidir. Sorunun Kıbrıs'tan kaynaklı

olduğu konusunda haklısınız. Avrupa Birliği'nin insan hakları durumunu gerçekten incelemediğinden bahsettiniz. Belki bu geçmişte doğru olabilirdi ancak Avrupa Komisyonu'nun yakın dönemde yayınladığı ilerleme raporuna baktığınız zaman bunun değiştiğini görebilirsiniz. Komisyon çok açıktan hükümetin Gezi Olayları'na yaklaşımını eleştirmektedir. Ayrıca basın özgürlüğü ve cezaevindeki gazeteciler gibi konularda yaşanan noksanlar da raporda ifade edilmiştir. Sınır Tanımayan Gazeteciler'in yayınladığı raporlara göre Türkiye basın özgürlüğü açısından iyi bir yer değil. Bu sorunlar Avrupa Birliği'nin en yüksek makamları tarafından dile getirilmiştir.

Bunun yanı sıra Kürlerle yürütülen barış süreci, demokratikleşme paketi gibi olumlu gelişmeler de yaşanmaktadır. Sanırım Avrupa Komisyonu raporunun da etkisiyle görüşlerimizde farklı bir nüansın geliştiğini söyleyebilirim.

Katılımcı: İki yıl öncesine kadar Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımına destek oranı % 75 iken şu anda destek oranı % 35 ile % 50 arasındadır. Türkiye'de katılım sürecine desteğin artmasının sebebi olarak hükümet çalışmaları gösterilmekteydi. Almanya ise bu konuda tereddütlü davranıyor ve farklı mesajlar veriyor. İnsanlar bu sürecin sonsuza kadar devam edeceğini düşünmeye başladıkları için sürece verilen destekte bu tür dalgalanmalar ve düşüşler yaşanmaktadır. Fransa ve Almanya Türkiye'nin katılımı konusunda tereddütlü davranmaktadır. Halkın sürece desteği azaldığı zaman da hükümet bu sorunun üzerine gitmemektedir. 2005'den önce

oldukça dinamik olan süreç daha sonra duraksamıştır. Buna dair değerlendirmenizi alabilir miyiz? Bu duraklamanın üstesinden nasıl gelebiliriz?

*Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı tarafından katılımcılar
onuruna verilen öğlen yemeği*

Dr. Hans-Dieter Lucas: Türkiye toplumunun Avrupa Birliği katılım sürecine verdiği destek konusunda belirttiğiniz yüzdeler bizim bu konu üzerinde kafa yormamızı gerektirebilir. Bence bizim iki şeye ihtiyacımız var: Katılım sürecine genel olarak bakıldığında müzakerelerin anlamlı olması önem arz eder. İnsanlar bu sayede bizim kalıcı müzakereler yaptığımızı görebilir. Katılım süreci dediğimiz süreç bu fasılların açılması, bunu yaparken

Türkiye’de daha fazla reform gerçekleştirilmesi ve ülkenin daha da modernleştirilmesidir. Günün sonunda her iki taraf katılımın mümkün olup olmadığı kararını verecektir. Hem Türkiye hem de Avrupa Birliği’nde bu konuda önemli tartışmalar yürütülmektedir. Müzakere sürecine dair elimizde kullanışlı bir alet var, o alet de ‘bugün yanıtlanamayacak olan soruların yanıtı bugünden verilemez’ belirlemesidir. Bence bundan her iki taraf da faydalanabilir. Tarafların birbirlerine yakınlaşmaları her iki tarafın da çıkarınadır.

Dış politika ve güvenlik üzerine güçlü bir stratejik diyalog ve iş birliğinin geliştirilmesi herkesin çıkarınadır. Bu iş birliğinin geliştirilmesiyle birlikte gelecekte Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılmak isteyip istemediği veya Avrupa Birliği’nin Türkiye’yi kabul edip etmeyeceği netliğe kavuşacaktır. Bu durum ancak ortak çalışmalara ve müzakere sürecine bağlıdır. Almanya ile Fransa’yı karşılaştırdınız ancak bana göre bu iyi bir kıyas değil çünkü Fransa müzakere sürecindeki pek çok fasılaya engel koyarken biz hiç bir tanesine engel koymadık. Yakında görev süresini tamamlayacak olan bu Alman hükümetinin yaptığı tartışmalarda temel yaklaşım her zaman için anlamlı bir müzakere olması yönünde olmuştur. Duraksamaya gelirsek: Bazı ülkeler çeşitli fasılları engelliyor. Ancak bunun yanı sıra Türkiye tarafından da çeşitli sorunlar yaşanmakta. Örneğin Ankara protokolünün uygulanması gibi. Bunun uygulanması müzakere sürecine yardım edecek bir şey olabilir. Tango yapabilmek için iki kişi gerekir!

Katılımcı: Gezi protestolarının burada nasıl algılandığını merak

ediyorum. Bu gösteriler Almanya'da Arap Baharı gösterileriyle aynı derecede mi görüldü?

Dr. Hans-Dieter Lucas: Bazı insanlar bu gösterileri Arap Uyanışı ile ilişkili gösterilere benzettiler ama bana göre birbirlerinden farklıydı. Bu konuda açıkçası sizden görüş almak benim için daha ilginç olur. Biz dışardan baktığımızda aralarında ciddi farklar olduğunu görüyoruz. Bazı eleştirilere rağmen Türkiye çeşitli Arap ülkeleriyle kıyaslandığında en nihayetinde demokrasiyle yönetilen bir ülkedir. Protesto gösterisine katılan insanlar toplumun farklı ve çeşitli kesimlerinden gelen insanlardı. Bir özgünlükten ziyade Türkiye'de siyasetin yürütülme şekline rahatsız olan insanların, daha fazla şeffaflık ve sahiplik hissiyle sokağa çıkmasıydı yaşanan. Ancak Mısır, Tunus, Suriye ve diğer yerlerdeyse durum daha farklıydı.

Katılımcı: Konuşmanızda cezaevinde bulunan gazetecilerden ve Türkiye'de basın özgürlüğü konusunda Avrupa Birliği'nin tereddütlerinden bahsettiniz. Hangi gazetecilerden bahsediyorsunuz? Bu kişilere karşı açılmış davalar konusunda detaylı bilginiz ve kanıtlarınız var mı? Gezi protestoları başladıktan sonra Başbakanımız Kuzey Afrika ülkelerine resmi ziyaret gerçekleştirdi. Dönüşünde ise bu protestoda yer alanların temsilcileriyle görüştü. Bunun akabinde bu temsilciler tarafından bir basın açıklaması yapıldı ki bu açıklama resmen bir devrimci hareketin bildirisi gibiydi. Bu basın açıklamasıyla Gezi parkında düşünülen projenin hayata geçirilemeyeceği, üçüncü köprü ve üçüncü havaalanı projelerinin yapılamayacağı ve aynı zamanda nükleer santralin da

yapılamayacağı söyleniyordu. Ayrıca bu basın açıklamasında tüm gözaltına alınanların bırakılması ve polis şeflerinin görev yerlerinin de değiştirilmesi talep ediliyordu. Bu basın açıklamasında ifade edilen talepler aynen bir devrimci örgütün talepleri gibiydi. Neden bu durumu daha çok hükümetin memnun olmadığı bir açıdan değerlendiriyorsunuz?

Dr. Hans-Dieter Lucas: Gazetecilerin hapiste bulunması konusundan bahsederken belli gazetecilerin hapiste olmasından değil, Avrupa Birliği, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü ve benzeri kurumların yayınladığı raporlardan bahsediyordum. Bunun detaylarına girmeyeceğim. Protestolara hükümetin verdiği yanıtı gelince; biz burada taraf tutmuyoruz. İşimiz de bu değil zaten. Bu Türkiye'nin kendi sorunu. Ancak hem Alman parlamenterlerin hem de uluslararası gözlemcilerin aşırı güç kullanımına tanık olduğunu söyleyebiliriz. Hükümetin de herşeyin yolunda gitmediğinden hareketle bu olayları yeniden inceleme altına almış olması bizim değerlendirmelerimizi teyit eden bir durumdur. Hükümetin bazı polis memurlarına karşı protestoculara karşı yaklaşımlarından dolayı soruşturma açmış olması her şeyin aslında yolunda gitmediğini göstermektedir. Bu konular Alman Parlamentosu'nda açıktan ve geniş bir şekilde tartışılıp, oldukça yakından takip edilmiştir. Anayasa yapım süreciyle ilgili bir soru vardı. Evet bu yeni süreç farklıdır. Eğer anayasa yapım süreci sonrasında başkanlık sistemine geçilirse tablo farklı olacaktır. Kürt sorununun çözülmesi de bölgeye çok önemli bir katkı sağlayacaktır.

Katılımcı: Sunumunuz için çok teşekkürler. Devrim sürecimizi yakından takip edip bizi desteklediğinizi ifade ettiniz. Geçmişte de değişim yönünde girişimler yapılmıştır. Türkiye bu sorunları çözmek için çalışmaya edecektir. Siz ve diğer ülkeler bu değişim girişimini yeni bir süreç olarak mı görüyorsunuz yoksa geçmiştekilerle aynı olduğu şeklinde mi değerlendiriyorsunuz?

Katılımcı: Benim iki tane sorum var. Siz Dışişleri Bakanlığı olarak hükümetin de, ana muhalafetin de komplo teorileri konusunda tam bir paranoya içinde olduğunu mutlaka biliyorsunuzdur. Bu paranoya Alman Vakıfları üzerine yoğunlaşmakta ve onları bir komplonun parçası olarak görmektedir. Muhafazakar kesimler bu vakıfları iç işlerimize karışan yabancı kurumlar olarak görmekte ve tereddütle yaklaşmaktadır. Siz bu konudan haberdermisiniz ve bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz? Gezi parkı ve Almanya'nın buradaki rolü üzerine çeşitli komplo teorileri geliştirildi. Bu partiler sıklıkla bu paranoyaya başvurmaktadırlar.

Katılımcılar ve Federal Almanya Dışişleri Bakanlığı yetkilileri Bakanlıkta verilen öğlen yemeği sırasında

İkinci olarak, Türkiye Avrupa Birliği'ne katılmak istemediğini açıktan ifade ettikten sonra ilgisini Şangay Beşlisi'ne yöneltti ve çeşitli kereler Avrupa Birliği'ne alternatif olarak bu gruba katılabileceğini ifade etti. Siz bunu bir blöf olarak mı görüyorsunuz yoksa sizce bunun bir gerçekliği var mı? Protesto gösterilerinden elde ettikleri tecrübeleri demokrasi geleneğine yerleştiren ülkeler vardır ancak bazı siyasi hareketler de kendilerini fazlasıyla abartabilir. Almanya ve Fransa bu devrimci ifadeleri dikkate almaz, hatta abartılı bulur. Türkiye gibi otoriter bir ülkede ise bu tür ifadeler fazlasıyla dikkate alınır. Bunu nasıl değerlendirirsiniz? Sizce Türkiye otoriter bir ülke midir?

Dr. Hans-Dieter Lucas: Almanya'nın PKK projelerine fon verdiği ve benzeri komplo teorilerini duyduk. Bu konular Ahmet Davutoğlu ile tartışıldı. Biz toplumsal çalışmalar yapıyoruz ama taraf tutmuyoruz. Bizim vakıflarımız son derece iyi çalışıyorlar. Bu çalışmalarını devam ettirmemiz bizim için son derece iyi bir şey. Biz bu süreci buradan yakından takip ediyoruz. Bundan bir kaç ay önce iki Alman Vakfı hakkında Rusya'da soruşturmalar yapıldı ve bunun sonucunda Rus-Alman ilişkilerinde ciddi sorunlar ortaya çıktı. Benzer durumları Mısır, bazı Körfez ülkeleri ve Sri Lanka'da da yaşadık. Bizim vakıflarımızın çeşitli ülkelerde sorunlar yaşadığı görülmektedir ama Türkiye'de yaşanan sorunun artık temelden hal olduğunu umut ediyoruz.

Avrupa Birliği'ne katılım konusunda ise, Türkiye'nin birliğe katılması için coğrafya, tarih, değerler ve ekonomik çıkarlar açısından ülke lehine çok fazla neden vardır. Türkiye'nin temel pazarı neresidir? Avrupa Birliği değil mi? Bunun kendisi bile Avrupa Birliği'nin en kilit ortak olduğunu gösterir. Zor bir bölgesel alan olduğunun farkındayız. Türkiye'nin ekonomik durumu iyi istikrarlı bir güç olarak bölgede daha güçlü bir rol oynaması gerekir. Ben kişisel olarak Şangay İşbirliği Örgütü'nün gerçek bir alternatif olduğuna inanmıyorum. Bu oluşum Çin ve Rusya gibi güçlü orduları olan ülkeler ile daha zayıf ülkeleri bir araya getirmektedir. Bu ülkelerin bölgesel istikrar ve aşırı uçlarla mücadele gibi ortak kaygıları olabilir ancak bu yapı nicelik olarak Avrupa Birliğinden farklıdır. Türkiye'nin Orta Asya ile iyi ilişkileri vardır ve o bölgede özel bir rol oynadığını biliyoruz ancak genel çıkarlar açısından bakıldığında Avrupa Birliği ile geliştirdiği ilişki bunların daha da ötesindedir.

Katılımcı: Bir cevap vermek, bir de küçük bir düzeltme yapmak istiyorum. Ben Gezi Olayları'nın yaşandığı bölgeden seçilmiş bir İstanbul milletvekilim. Ben bu olayları yakından takip ettim.

Burada bahsedilen platform daha önceden var olan bir platformdur ve temel olarak kentsel dönüşüm kararlarına karşı çalışma yürüten bir sivil toplum örgütüdür. İlk dört gün yaşanan Gezi Park'ına yapılmak istenen alışveriş merkezine karşı bir direnişti. Ancak protestolar bu tarihten 6 ay önce başlamıştı. Aşırı güç kullanımı

insanları çok sinirlendirdi. Bunun üzerine sıradan, apolitik insanlar sokaklara çıkıp eylemler yapmaya başladılar. Bu yaşananlar kentsel dönüşüm projesi ve onun mağdurlarına ilişkin bir durumdur. Bunlar arasında belediyenin gerçekleştirdiği kentsel dönüşüm projelerine karşı çıkan sivil toplum örgütleri de vardır. Mesela eski bir sinema ve eski bir hastane de bu kentsel dönüşüm programı kapsamına alınmıştır. Yani bu bir süredir devam eden bir süreçtir. Ancak bu büyük kentsel dönüşüm projeleri ki bunlar arasında üçüncü köprü de var, bu konudaki kararlar insanların görüşleri alınmadan verilmiş kararlardır. İnsanların sokağa çıkmasını tetikleyen de bu oldu.

Bahsedilen bildiri Başbakan ile yapılan görüşmeden sonra yazılmış değildir. Bu bildiri Gezi Dayanışma Platformu tarafından Başbakan ile görüşmeden önce yazılmıştır. Yani bu bildiri Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç ile görüşüldükten sonra yazılmıştır. Başbakan ile yapılan görüşmeden bir sonuç çıkmamıştır çünkü toplantı kısa tutulmuştur. Bu bilgileri paylaşmak istedim.

Katılımcı: Çok teşekkürler. Ben Barış ve Demokrasi Partisi milletvekiliyim. Barış süreci çok önemlidir ancak önümüze engeller çıkmakta. Ayrıca Anayasa yazım sürecini de gözden geçirmemiz gerekiyor. Her iki süreç de benzer engellerle karşılaşmaktadır. Bu süreç bölgesel aktörler, AB ve sivil toplum aktörlerinin sürece dahil olmasıyla başlamıştır. Ancak onları bütünüyle içermemektedir. Türkiye planlarını bu kesimlerle paylaşmamıştır. Sizce Avrupa Birliği bu sürece dahil edilmediği için rahatsız olmuş mudur?

İkinci olarak tutuklu gazeteciler konusuna eğilmek istiyorum. Avrupa Birliği'ne katılım süreci ifade özgürlüğünden hangi oranda etkilenmektedir? Türkiye'de aralarında aktivist, öğrenci, belediye başkanlarının da olduğu insanlar kolaylıkla terörist yaftasıyla hapse atılabilmektedir. Sivil toplum hareketi önünde engeller bulunmaktadır. Buradan yani Avrupa'dan baktığınız zaman sivil toplumun siyasallaştırıldığı ve sonrasında da hapse atıldığını görebiliyor musunuz?

Bunun yanı sıra bence Almanya'nın da bir Kürt sorunu var. Türkiye'de bir çözüm sağlanması demek Almanya'da da çözümün yakalanması anlamına gelecektir. Türkiye'de süreç başladığında Paris'te üç arkadaşımız suikaste kurban edildi. Siz bu süreçte nasıl bir rol oynayabileceğinizi düşünüyorsunuz?

Dr. Hans-Dieter Lucas: Kürt sorununun Almanya ile ilişkisi üzerine size hak veriyorum. Almanya'da büyük bir Kürt kitlesi var ve Türkiye'deki sorunun çözülmesinde bizim de çıkarımız söz konusu. Biz bu sebeple soruna bir çözüm bulunması çabasını çok ciddi bir şekilde destekliyoruz. Almanya ve Avrupa Birliği yapabilecekleri ne varsa yapacaktır. Ancak bu öncelikle Türkiye'nin kendi iç meselesidir. Ancak biz ne destek verilmesi gerekiyorsa vereceğiz. Kürt kökenli vatandaşlarımıza gelirse, Almanya'da çok sayıda Kürt yaşıyor ve burada herhangi bir sorun yaşamadan hayatlarını sürdürüp çalışıyorlar. Biz terörist olmayan hiçbir kimseyi terörist listesine koymuyoruz. Diğer ülkeler gibi terörist olduğunu düşündüğümüz örgütleri ve PKK'yi yasaklı örgüt listesine koyduk.

Bu Kürt kökenli vatandaşlara yönelik bir davranış değildir, daha çok sorunlu bir örgüte karşı girişimdir.

Katılımcı: Sizin de takip ettiğiniz üzere bizim barış sürecimiz hala devam etmekte. Şu anda ateşkes var ve kısmi de olsa bir silahsızlanma söz konusu. Mayıs ayında *Der Spiegel* benden bu konuda bir makale istedi ve ben de yazdım. Makalemden sürecin tasarlanma şekline ve üçüncü tarafın süreçte yer almamasına dair eleştirilere yer verdim. Bu makale *Der Spiegel*'de yayınlandı ancak makalenin İngilizcesinde sürecin çıkmazda olduğu yazıldı. Oysa ben böyle bir şey kastetmedim. Bu konu Türkiye'de manşetlere çıktı. Öyle bir şey oldu ki sanki Almanya'daki insanlar çözüm istemiyorlar gibi bir hava oluştu. Bize Alman devletinin Kürt sorununun çözüm politikasının ne olduğunu söyleyebilir misiniz? Kürt göçmenleri terörist listesine koyuyor musunuz vs.?

Dr. Hans-Dieter Lucas: Tekrar ifade etmek isterim, bu görüşmede Chatham House kuralları geçerlidir. Türkiye tarafından farklı grupların Anayasa hazırlama sürecine dahil edilmesi sağlanmalıdır. Süreç ne kadar çok katılıma açık olursa o kadar iyi olur. Biz siyasi partilerin katılıyor olmasını iyi bir işaret olarak görmekteyiz. Bu grubun nasıl genişletilebileceği ise Türkiye'nin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin vereceği bir karardır. Hem Avrupa Birliği hem de diğer ülkelerle ilişkiler açısından özellikle de katılım açısından, ifade özgürlüğü ve insan hakları önemli konulardır. Katılımın anlamı Avrupa Birliği'nin prensiplerine uymaktır. Bu prensipler sadece ticaret, yatırım, finansal konular için geçerli değil aynı zamanda

siyasi değerler içinde geçerlidir. Avrupa Birliği'nin temelleri demokrasi fikri, insan hakları ve hukukun üstünlüğüne saygıya dayalıdır. Bunlar Kopenhag Kriterleri'nin en başında yer alırlar. Sadece Avrupa Birliği değerlerine uyan ülkeler başarıyla birliğe katılabilirler. Bu kriterler Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki katılım müzakerelerinde rol oynamaya devam edecektir.

Katılımcı: Türkiye Çin ile füze alımı üzerine yeni bir anlaşma imzalamak üzeredir. NATO bu projeyi NATO ile uyumlu olmadığı için ağır bir şekilde eleştirmektedir. Ancak bu eleştiriler son bir kaç haftadır kesilmiş durumda. Türkiye'nin Çin ile böyle bir anlaşma imzalama ihtimalini ne kadar mümkün görüyorsunuz?

Dr. Hans-Dieter Lucas: Çin konusunda NATO'daki tartışmaların bitmediğini, hala devam ettiğini söyleyebilirim. Uyumlu çalışma konusunda çok sayıda soru işareti vardır. Kısıtlama bundan kaynaklıdır. Şöyle ki eğer Türkiye böyle bir sistem satın alırsa bu sistem NATO'nun mevcut sistemiyle uyumlu çalışacak mıdır? Henüz son kararın verilmediği, görüşmelerin devam ettiğini biliyorum. Bakalım ne sonuç çıkacak.

Prof. Giessman: Dr. Hans-Dieter Lucas'a bugün bizimle olduğu ve görüşlerini paylaştığı için, sizlere de önemli tartışmalara sahne olan bu yuvarlak masa tartışmasında bizlerle birlikte olduğunuz için çok teşekkür ediyorum.

22 Ekim 2013 Salı - Berlin Tarih Gezisi

Katılımcılar Berlin'de gerçekleştirilen siyasi tarih gezisi sayesinde şehirde bulunan ve Alman siyasi yaşamında önemli dönemlere işaret eden mekanları gezmiş ve bu simge mekanlara dair bilgi almışlardır.

Tur kapsamında gezilen Alman Katedrali. Katedral Berlin'in en güzel meydanlarından birinde bulunmaktadır ve aynı zamanda Almanya'nın Parlamento tarihi müzesine ev sahipliği yapmaktadır.

Birinci Alman Cumhuriyeti döneminde kullanılan eski Başbakanlık binası. Nazi diktatörlüğünün iktidara gelmesinden sonra başbakan olan Hitler bu binayı

çalışma ofisi olarak kullanmıştır.

Hitler'in 1945 yılında hayatının son haftalarını geçirdiği ve içerisinde kendisini zehirlediği yeraltı sığınacağının bulunduğu bölge. Bu sığınak 1988'de yıkılmıştır.

Berlin'de bulunan bu soyut anıt Yahudi Soykırımı anısına kurbanları anmak üzere yapılmıştır. Anıt 2711 adet çimentodan yapılmış bloktan oluşmaktadır. Anıt insanların içinde gezmesine olanak verecek şekilde tasarlanmıştır.

Brandenburg Kapısı 1791’de Berlin’i çevrelemek için yapılmıştır. Bu kapı önce Prusya’nın daha sonra da bir bütün olarak Almanya’nın ulusal sembolü haline gelmiştir. Aynı zamanda Soğuk Savaş döneminin güçlü bir sembolü olan kapı Batı ile Doğu Almanya’nın sınır şeridinde bulunduğu için Almanya’nın bölünmesini de sembolize eder. O dönem ne Batı ne de Doğu Berlinliler kapıya erişememekteydi. Şimdilerde ise Kapı birleşmenin sembolü haline gelmiş ve resmine Avro üzerinde yer verilmiştir.

Almanya Başbakanı Angela Merkel’in çalışma ofisinde bulunduğu Berlin’deki yeni Başbakanlık binası. Hükümet binaları ‘federal kuşak’ denilen bölgede nehir kıyısına paralel olarak Berlin’in Doğu ve Batı yakasına kurulmuşlardır.

The Reichstag binası 1992'de yeniden restore edilmiştir. 1995'de ise Norman Foster tarafından binaya yeni bir kubbe eklenmiştir.

Zafer Anıtı

Sovyet Savaş Anıtı

Katılımcılar Berlin Duvarında

Siyaset turnunun son durağı ise Bundesrat yani yasama organı olan Alman Eyalet Parlamentosu olmuştur. Bu parlamentonun eyaletlerin çıkarlarını hem bire bir, hem federasyon düzeyinde hem de Avrupa Birliği düzeyinde korumak gibi üç temel foksiyonu vardır.

Eyalet Parlamentosu eyaletlerin siyasi ve idari tecrübesinin federasyonunun yasama ve idare süreci ile Avrupa Birliğiyle ilişkiler sürecinde resmi bir tüzel kişiliğe kavuşmasını garanti altına almaya çalışır. Eyalet Parlamentosu, Almanya Federasyonu'nun sorumluluklarını da paylaşır.

Her ne kadar Alman Anayasası iki yasama kuruluşundan oluşan hükümet biçimini öngörmese de Eyalet Parlamentosu üst meclis benzeri bir fonksiyona da sahiptir. Ancak daha çok Federal Parlamento ile birlikte anayasal bir organ olarak görülür.

22 Ekim 2013, Salı - Berlin-Brandenburg Temsilcisi Dr. Helmuth Markov ile Yuvarlak Masa Toplantısı

Yuvarlak Masa Toplantısı Konusu: *'Federal toplumun farklı aktörleri ve farklı katmanları arasında çıkarların pratik olarak dengelenmesi'*

Katılımcılar

Dr. Helmuth Markov,⁹ Banderberg Eyaleti Başbakan Yardımcısı ve Maliye Bakanı, Federal Devlet Konseyi Üyesi

Moderatör: Prof. Hans-Joachim Giessmann

Yer: Berlin-Brandenburg Eyaleti Temsilcilik Binası

Dr. Helmuth Markov yuvarlak masa toplantısı sırasında katılımcılara hitap ederken

⁹ Dr. Markov, Banderberg Eyaleti Başbakan Yardımcısı ve Maliye Bakanıdır. Ayrıca 2009'dan bu yana Federal Devlet Konseyi Üyesidir. 1973'te Almanya Sosyalist Birlik Partisine (SED) üye olmuştur. 1990'da Demokratik Sosyalizm Partisine (PDS), 2007'de ise Sol Parti (Die Linke) üyesi olmuştur. 2007'den bu yana Rosa-Luxemburg Vakfı'nın parçası olarak kurulan Uluslararası Diyalog ve İşbirliği Merkezi'nin direktörlüğünü yürütmektedir.

Professor Hans-Joachim Giessmann: Tekrar hoş geldiniz. Sizlere Dr. Helmuth Markov'u takdir etmenin mutluluğunu yaşıyorum. Dr. Markov, Banderberg Eyaleti Başbakan Yardımcısı ve Maliye Bakanıdır. Ayrıca 2009'dan bu yana Federal Devlet Konseyi'nin bir üyesidir. Bunun yanı sıra Rosa-Luxemburg Vakfı'nın parçası olarak kurulan Uluslararası Diyalog ve İşbirliği Merkezi'nin de direktörlüğünü yürütmektedir. Şimdi sözü kendisine bırakmak istiyorum.

Yılmaz Ensaroğlu, AK Parti Milletvekili Şuay Alpay ve Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem yuvarlak masa tartışması sırasında

Dr. Helmuth Markov: Almanya'da oluşan bugünkü federal sisteminin temelinde geçmişte yaşanan faşizm tecrübesinin çok önemli etkileri vardır. Bizim bölgesel ve kültürel geçmişimizde federal sistemi yeniden yapılandırma konusunda karar vermemizde etkili olmuştur. Bu yeni sistemi dizayn ederken farklı kesimlerin

çıkarlarını bir arada tutmaya çalıştık. Bizim yeni sistemimizin oluşmasını sağlayan da bu oldu. Yeni federal sisteme Doğu Almanya'nın 17 milyonluk nüfusu katıldığında bu insanların siyasete katılma hakkı doğmuş ve çıkarlarının dikkate alınması gerekmiştir. Birleşme sonrasında Doğu Almanya'da yaşamış bulunan vatandaşlara kaynak ve alt yapı gibi eksiklerini gidermek için destekler sunduk. Batı Almanya'da yaşayan insanlar başlangıçta birleşmenin faturasını ödemeye kararlıldılar ancak bir süre sonra buna değip değmediğini sorgulamaya başladılar. Bunun sonucunda iki taraf arasında bir gerilim yaşanmaya başladı. Bunu biraz daha net bir örnek ile açıklamak istiyorum. Eğer o zaman Almanya'da merkezi bir yönetim yapısı olsaydı, çoğunluğun çıkarları daha önemli olur, ülkeye dahil olan bu 17 milyonluk yeni nüfusun çıkarları ihmal edilirdi. Ancak federal sistem bu 17 milyonluk nüfusun ülke siyasetinde söz sahibi olmasına olanak veren bir sistem olmuştur.

Birleşme sonrası ortaya çıkan sorunlar sadece doğu ile batı arasında değil aynı zamanda ülkenin batısı ile kuzeyi arasında da yaşanmıştır. Ülkenin hem güneyinde hem de kuzeyinde gelişmiş yerlerin yanı sıra gelişmemiş yerler bulunmaktaydı. Örnek vermem gerekirse, Kuzey Saksonya bölgesinin yakınlarındaki yerler çok gelişmiş yerler değildi. Bu sebepten dolayı bizim farklı bölgeleri birbirinden farklı ekonomik kaynak ve ihtiyaçlar yoluyla desteklememiz ve bir şekilde dengeyi sağlamamız gerekiyordu.

Federal Hükümet'ten veya Federal Parlamento'dan herhangi biri

herhangi bir konuda yasama sürecini başlatabilir. Ancak yasa tekliflerini çoğunlukla federal parlamento hazırlar. Yasama sürecini ister Federal Parlamento isterse Eyalet Parlamentosu başlatmış olsun burada dikkat edilmesi gereken temel nokta hazırlanan taslağın eyaletler arasındaki ekonomik ve bölgesel farklılıkları hesaba katmasıdır. Bu görüşüme katılırsınız ya da katılmazsınız ama bana göre federal sistem herhangi bir demokratik sistemin olmazsa olmazlarından bir tanesidir. Taraflar arasındaki bir anlaşmazlığın mütalaa yoluyla çözülmesi bir zorunluluktur.

Federal hükümet sistemi elbette çatışmalardan veya çekişmelerden azade değildir. Bu sistemin özünde çatışma ya da çekişme vardır ancak federal sistem bütün bu çatışma çekişmeleri ortak bir yoldan çözmek üzerinden işleyen bir sistemdir. Almanya'da parlamento seçimlerinden % 5 oranında bir baraj sistemi uygulanır. Ancak bu konuda Danimarka kökenli olan topluma bir ayrıcalık tanınmış ve onların nüfus oranı sebebiyle bu barajı geçemeyecekleri bilindiği için kendilerine ayrıcalık tanınarak bu halkın baraj şartı olmadan parlamentoda temsil edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Aksi takdirde bu toplumun siyasete katılması mümkün olamayacaktı. Ülkemizde federal ve devlet anayasaları olmak üzere iki tür anayasa vardır. Devlet anayasası eyalet anayasalarından çeşitli maddeleri benimseyebilir. Örneğin federal düzeyde oy kullanma yaşı 18 iken, Branderburg Eyaleti'nde oy kullanma yaşı ise 16'dır. Bu eyaletlerin aslında demokratik süreçlere ilişkin farklı yaklaşımlara sahip olabileceklerinin göstergesidir.

Üzerinde karar verme yetkisinin sadece federal devlete ait olduğu konuların yanı sıra sadece eyaletlerin karar yetkisi alanında olan konular, yine her iki idarenin yani federal hükümet ile eyaletlerin birlikte karar verme yetkisine sahip olduğu konular vardır. Dış ilişkiler konusundaki temel yetki ise sadece federal hükümete aittir. Devlet sistemi içinde federal hükümetin müdahale edemeyeceği iki alan arasında ise yasaların uygulanması ve eğitim sistemi yer almaktadır. Maliye bakanı olduğum için bu alandan örnek vermek istiyorum. Örneğin vatandaşların siyasi taleplerinin farkına varmak için vergilerin nasıl dağıtıldığı önemli bir konudur. Ancak eyalet devletlerinin vergi üzerine yetkisinin olmaması bir sorundur. Eyalet devletinin üzerinde karar hakkı olan tek vergi alanı emlak vergisidir.

Devletin bunun dışında hiçbir şekilde vergiler konusunda bir karar vermesi ya da yetki kullanması mümkün değildir. Belediyelerin vergi konusunda bazı yetkileri vardır. Ancak vergi alanındaki diğer yetkilerin tümü federal hükümete aittir. Bunun bir sebebi vardır: Eğer vergilendirme yetkisi eyalet devletlerine bırakılmış olsa o zaman ticari gelişim sadece belli münferit alanlara yoğunlaşabilir. Bu durumda eyalet devletleri sadece bir devlette yani kendi bölgelerinde çalışma yürütmez diğer devletlerde de fabrikalara açabilirdi. Bu durumda bazı devletler diğerlerine oranla daha fazla gelişebilir. Adil bir dağılım sistemi yaratmak ve eşit yaşam koşulları sağlamak için vergilendirmenin federal düzeyde yapılması zorunludur. Bu sistemde bütün eyalet devletleri gelirlerini bir havuza aktarmakta, yine ihtiyacı oranında da havuzdan çekmektedir. Örneğin Bayern Eyaleti her zaman devletten alacaktır çünkü bu bölge gelişmiş bir

bölgedir ve bu sebeple fazla vergi ödemektedir. Bayern bölgesi bu durumdan memnun olmadığı için Anayasa Mahkemesi'nde federal hükümete karşı dava açmıştır.

Eşit yaşam koşullarının anlamı herkesin eşit gelire sahip olması değil, herkesin aynı oranda kamu hizmetlerinden faydalanmasıdır. Sözlerimi bağlamam gerekirse, evet federal sistem zaman alan ve içinde tartışmalar taşıyan bir sistem olabilir. Ancak her ne olursa olsun federal bir sistem her zaman merkezi devletten daha iyidir. Bunu söylerken federal sistemlerin her zaman için iyi olduğunu, merkezi devletlerin de hep başarısız olduğunu söylemeye çalışmıyorum. Her iki sistemin de iyi olduğunu gösteren örnekler elbette mevcuttur.

Sunum sonrası Prof. Hans-Joachim Giessmann soru ve cevap bölümünü açmıştır.

BDP Milletvekili Nazmi Gür ve AK Parti Milletvekili Murtaza Yetiş yuvarlak masa toplantısı sırasında

Katılımcı: Benim iki sorum var. Federal sistemin merkezi sisteme kıyasla hiç mi dezavantajları yoktur? Şunu kastediyorum; eğer merkezi sistemi eleştirmek isterseniz bunu yapmanızı sağlayacak çok sayıda sistem hatası bulabilirsiniz. Peki, federal sistem için bu söz konusu değil mi? Federal sistemde de bütün yurttaşların çıkarlarını temsil etmeyen çeşitli faktörler mevcut değil midir? Son söylediğimize ilişkin olarak bir sorum daha var: Sizce bir sistem bir diğerine oranla toplumun türü dikkate alınarak daha iyi işliyor olamaz mı?

Dr. Helmuth Markov: Federal sistemin topluma etkisi konusu yanıtlanması zor bir sorudur. Elbette federal sistem devletler arasındaki farkları daha da pekiştirebilir çünkü her devlet kendi bütçesini farklı önceliklere göre düzenleme özgürlüğüne sahiptir. Diyelim ki bir devlet için en önemli alan spordur. O zaman eyalet devletinin politikaları genellikle o alana yoğunlaşabilir ki bunun anlamı o toplumu sporun şekillendirdiğidir.

Katılımcı: Devletlerin sosyal ve eğitim politikaları alanında yetkiye sahip olduğundan bahsettiniz. Öte yandan eşitlik ile hakkaniyeti karşılaştırdınız. Bildiğim kadarıyla Almanya'da asgari ücret uygulaması yok. Siz bu politikaların eşitlik prensibine göre düzenlenebileceğine inanıyor musunuz? Ayrıca vergilendirme kademesinin eyaletten eyalete değişebileceğini düşünüyor musunuz?

Dr. Helmuth Markov: Almanya'da asgari ücret düzenlemesi olmadığı doğrudur. Bu konu çok kere tartışılmıştır. Bu konuda ne olacağını gelecek haftaki seçimlerden sonra daha rahat göreceğiz. Federal bir asgari ücret uygulaması olmasa da, devlet kademeleri için asgari ücret uygulamaları mevcut. Biz bütün eyaletleri tek bir politikaya ya da uygulamaya zorlayamayacağımıza göre devlete çalışan kamu görevlileri ile kamunun dışarıya verdiği işlerde böyle bir asgari ücret uygulaması mevcuttur. Eyalet hükümetlerinin bu konuda neler yapabileceğine dair bir güzel örnek vermek istiyorum. Brandenburg Hükümeti (devletler icra konularını kendileri düzenler) Afganistan'a polis memuru göndermeyi reddetmiştir. Bir diğer örnek ise oturma işlemlerinin tamamlanmasını bekleyen sığınmacılara uygulanan kısıtlamalardır. Pek çok eyalet oturma işlemleri devam ettiği sürece sığınmacıların hareket özgürlüğünü kısıtlamaktadır ancak Brandenburg Eyaleti sığınmacıların serbest dolaşım hakkına saygı duymakta ve onları bu konuda serbest bırakmaktadır.

Bejan Matur ve Prof. Dr Havva Kök yuvarlak masa toplantısı sırasında

Katılımcı: Eyaletler arasında çatışma ya da çekişmeye neden olan ideolojik farklılıkların neler olduğundan bahsedebilir misiniz? İdeolojik farklılıklardan doğan bu ayrışmaları nasıl çözüme kavuşturuyorsunuz?

Dr. Helmuth Markov: İzin verin şöyle ifade edeyim. Ben sosyalist görüşleri savunuyorum ve sosyalist görüşlere sahip olmayan diğer eyaletlerle açıktan bir çatışmam var. Ancak bu durum bizim aramızdaki sorunları çözemeyeceğimiz anlamına gelmez. Çok açıktır ki federalizm çeşitli zorluklar ve dezavantajlar yaratmaktadır. Bir federal sistemde işleri yapmak zaman alabilir, başarısızlık sıklıkla yaşanabilir. Eyaletlerin kendi eğitim sistemlerine karar verme hakkı var. Ancak bazı eyaletlerde öğrencilere 4. sınıftan bazılarında ise 6. sınıftan sonra liseye gitme hakkı verilmektedir. Bu sebeple de insanlar hiçbir zaman standart bir eğitim alamamaktadırlar. Ben kişisel olarak merkezi eğitim sistemini tercih ederim. Bu sayede farklı eyaletlerden öğrencilerin üniversitede daha adil koşullarda olması sağlanabilir. Elbette federalizm de bir dizi dezavantaj barındırmaktadır.

Katılımcı: Verdiğiniz bütün bilgiler için çok teşekkür etmek istiyorum. Bu bilgiler sayesinde ancak şimdi bir bütün olarak sistemin nasıl çalıştığını algılayabildik. Benim sorum ise eyaletlerin sınırlarını nasıl belirlediğiniz üzerine. Bu sınırlar federal devlet tarafından mı belirlenir? İkinci sorum ise etnik farklılıkların ekonomik farklılıklara oranla daha fazla çatışmaya sebep olup olmadığı üzerine.

Dr. Helmuth Markov: Eyaletlerin sınırları etnik esaslara göre değil daha çok bölgesel ve tarihsel sebeplere göre belirlenir. Bu sınırlar tarihsel süreçte belirlenmiştir. Bu sınırlar içinde yaşayan azınlıklar ise yasalarla koruma altındadır.

Katılımcı: Vatandaşlık ve vatandaşların hem federal hem de eyalet düzeyindeki görevlerinden bahsetmedik. Elbette Almanya büyük bir siyasi oluşumun parçasıdır. Avrupa Birliği düzenlemelerinin Alman yasalarına ve Alman vatandaşlarına etkisi nedir?

Dr. Helmuth Markov: Avrupa Birliği ile ilgili sorunuza yanıt vererek başlayayım. Sıradan bir insana Avrupa Birliği'ni sorsanız muhtemelen size Birliğin bürokratik bir kurum olduğu yanıtını verecektir. Gerçekte musluğumuzdan akan sudan kullandığımız elektriğe kadar herşey Avrupa Birliği'nin yetki alanındadır. Aynen kamyon şoförlerinin kaç saat direksiyonda kalacağından kozmetik ürünlerinde neler kullanılabileceğine Avrupa Birliği'nin karar vermesi gibi. Öyle ki Avrupa Birliği'nin üretilcek muzların kıvrım oranı hakkında dahi kuralları vardır. Avrupa Birliği bir karar aldığı anda bütün üye ülkelerin bu kararlara uyma ve uygulama zorunluluğu vardır. Bazı konularda istisnalar vardır, mesela Schengen vizesi gibi. Mesela sizin Schengen vizeniz olsa dahi Birleşik Krallık sizin ayrıca kendi ülkesi için vize almanızı talep eder.

Katılımcı: Federal parlamentoda ve eyalet parlamentosunda yankı uyandıracak tartışmalar yapıldığından bahsettiniz. Eyalet hükümetleri arasında veya federal hükümet ile eyalet hükümetleri

arasında ortaya çıkan çatışma ya da çekişmelerde Doğu veya Batı Almanya'dan geliyor olmak herhangi bir rol oynuyor mu? Çok açıktır ki Batı ve Doğu ayrımı uzun yıllar Alman kimliğinin bir parçası olmuş durumda. Vatandaşlar bu ayrımı geride bırakmayı becerebilmiş midir? Eğer bu kimliklerin varlığını koruduğunu düşünüyorsanız sizce bu kimlikler nerede kendisini daha belirginleştirebiliyor? Eğer bir eyalet ayrılmak isterse ne olur?

Dr. Helmuth Markov: Korkarım ki zamanım sadece ayrılma üzerine sorunuza yanıt vermeme izin veriyor. Hayır ayrılamazlar. Ancak birkaç devlet bir araya gelip kendi federasyonlarını oluşturabilirler.

Prof. Hans-Joachim Giessmann: Bu mükemmel konuşma için sayın Dr. Markov'a çok teşekkür etmek istiyorum. Ben çok keyif aldım, eminim herkes de aynı keyfi almıştır. Katılımcılarda yorumları, ilgi çekici ve merak uyandırıcı soruları için ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

23 Ekim 2013, Çarşamba - Prof. Arthur Benz ve Dr. Tove Hansen Malloy ile Yuvarlak Masa Toplantısı

Yuvarlak Masa Toplantısının Konusu:

‘Almanya’da siyasal entegrasyon ve Azınlıkların İntibakı Meselesi’

Katılımcılar

Prof. Arthur Benz,¹⁰ Darmstadt Teknik Üniversitesi

Dr. Tove Hansen Malloy,¹¹ Azınlık Sorunları için Avrupa Merkezi
(the European Centre for Minority Issues - ECMI) Direktörü

Moderatör: Prof. Hans-Joachim Giessman

Yer: Venue: Fechhelmsaal, Art’Otel, Berlin

Prof. Arthur Benz katılımcılara hitaben Almanya’da siyasal entegrasyon konulu bir sunum yaparken

10 Arthur Benz Darmstadt Teknik Üniversitesi’nde görev yapan bir siyasal bilimcidir. 1984-1993 yılları arasında Speyer’de bulunan İdari Bilimler için Alman Üniversitesi’nde (German University of Administrative Sciences) görev yapmıştır. 1993’ten itibaren Profesör ünvanı taşımaktadır. 2010’da Darmstadt Üniversitesi’nin yaptığı teklifi kabul etmiştir. Federalizm, devlet teorisi, kamu siyaseti, kamu idaresi alanında yayınlamış kitap ve makaleleri bulunmaktadır.

11 Dr. Malloy uluslararası hukukta, özellikle de Avrupa bağlamında, ulusal ve azınlık haklarının hukuki yönü üzerine uzmanlaşmış olan bir siyaset teorisyenidir. Uzmanlık alanları arasında Avrupa ve uluslararası düzeydeki büyük kurumsallıklar yer almaktadır.

Prof. Hans-Joachim Giessman: Herkese günaydın. Umut ederim şu ana kadar yürüttüğümüz tartışmalarımızı faydalı buluyorsunuzdur. Prof. Benz hakkında sadece bir cümle sarf edeceğim: Kendisi Kurumsal Yönetişim alanındaki en önemli uzmanlardan birisidir. Kendisi sizin bu konulardaki bütün sorularınıza yanıt olabilecektir. Söz sizin sayın Prof. Benz.

Prof. Arthur Benz: Günaydın. Bu kadar seçkin bir katılımcı topluluğu önünde konuştuğum için çok mutlu olduğumu ifade etmek istiyorum. Ben bugün federalizmin önemli bir yönü, yani farklı çıkar kesimlerinin entegrasyonu ve bunun kendini merkezi ve bölgesel düzeyde nasıl örgütlediği üzerine durmak istiyorum. Şimdiye kadar Alman devleti hep güçlü bir devlet olarak algılanmıştır. Ancak özellikle belli bölgelerin entegrasyonu her zaman için bir sorun teşkil etmiş, bu sorunu çözme konusunda Alman federasyonu belli oranda bir rol oynamıştır. Bunun için biraz tarihsel bilgi vermek istiyorum. Tarihsel açıdan siyasal sistemimizde uzun bir parçalanmadan söz edebiliriz. Bir önceki rejimden doğan eski federasyon, imparatorluğun yarattığı zayıf merkezi safha sayesinde ayakta kalıyordu. Almanya'daki devlet inşaaı süreci eyaletler düzeyinde başlamış, bu eyaletler bir araya gelip İdare Konseyi kurulmasında uzlaşmışlardır. Uzlaşma kültürü de bu kurumsallaşmadan yani İdare Konseyi'nden doğmuştur.

İzin veririseniz size savaş sonrası döneme ilişkin bir Almanya haritası göstermek istiyorum. Modern Alman eyaletlerinin Westfalya düzeniyle birlikte gelişmeye başlamasıyla birlikte, 1871'de ilk

Alman birlik sürecinden sonra ortaya çıkan devlet inşaaı sistemi değişmeye başladı. Bu yeni tabloda eyaletlerin gücü sayesinde merkezi devlet ile eyaletler arasında yetki paylaşımı konusunda müzakere yapılması noktasına erişilmiş oldu.

Alman tarihini iki güç şekillendirmiştir. Farklı bölgelerin farklı din, dil, kültür ve ekonomik yapılar geliştirmesiyle birlikte 19. yüzyıldan itibaren çeşitlilik gelişmeye başlamıştır. Bu arada endüstrileşmiş alanlar ile kırsal alanlarda farklı siyasi ilgi alanları gelişmiştir. Bu dönemde ülkede ortaklığı geliştiren şeylerden bir tanesi de İncil'in tercümesiyle birlikte ortak bir Alman dili oluşturma ve bunun yanı sıra ortak bir hukuki düzen geliştirme çabalarıdır. Bu dönemde Alman ulus fikri ve milliyetçiliğinin geliştiğı, ulusal düzeyde siyasi partilerin ortaya çıktığı, merkezi düzeyde işçi sendikalarının kurulmaya başlandığı görölmektedir. Bunun anlamı adem-i merkeziyetçi bir toplumsal sistemin gittikçe merkezileşmeye başlamasıdır. Peki Alman federalizmi bu ortaklaşma ve çeşitliliğe nasıl bir katkı sunmuştur?

Bizim hem merkezi hem de daha alt düzeylerde yetki ve gücü dengeleyen çeşitli kurumlarımız vardır. Anayasa hem federal hem de eyalet düzeyinde bu dengeyi sağlamaktadır. Gücün dengelenmesi ve entegrasyon üzerine ülkede çok sayıda tartışma yürütölmektedir. Bunun yanı sıra eyaletlerin vergileri yükseltme konusunda yetkisinin olmaması 'acaba biz çok mu merkezileşiyoruz' şeklinde bir soruyu ve onunla ilgili tartışmaları da beraberinde getirmektedir.

Federal sistemin en son gerçekleştirdiği reformlar ise yasamanın adem-i merkeziyetçi bir hale getirilmesi ve mali dengeleme olmuştur. Bununla sürecin her zaman için dinamik ve istikrarlı olduğunu ifade etmek istiyorum. Almanya kendine özgü bir ülke olduğu için buna uygun özgün kurumsallaşmalar da oluşturulmuştur. En genel tanımıyla federalizm güç dengesi arayışının yanı sıra sürekli olarak uzlaşma peşindedir ve güç ile politikaların yeniden dengelenmesi üzerine kuruludur. Hem dengeyi hem de birliği koruyabilmemiz için ‘garanti kartı’mızı oynamamız gerekmektedir. Merkezileşmeye karşılık olarak eyalet hükümetlerimiz ve eyalet parlamentomuz vardır ki bunlar sayesinde federasyonun güç dengesi sağlanmaya çalışılır.

Dr. Tove Hansen Malloy

Dr. Tove Hansen Malloy yuvarlak masa toplantısı sırasında sunum yaparken

Dr. Tove Hansen Malloy: Bugün beni buraya davet ettiğiniz ve bu kadar seçkin bir topluluğa hitap etmeme imkan sağladığınız için çok teşekkür etmek istiyorum.

Ben azınlıklardan bahsederken bir coğrafi bölgede çok uzun yıllar boyunca yaşayan ancak hâkim topluluk durumunda olmayan grupları kastedirim. Bu insanlar yeni göçmenler değildir. Sizlere iki ayrı coğrafi bölgedeki iki ayrı entegrasyon modelinden bahsedeceğim.

Öncelikle uluslararası haklar ile bireysel haklar arasında önemli bir ayrımın yapılması lazım. Uluslararası düzeyde bireysel haklardan bahsetmekteyiz ama buna eşitlik, kabul, dahil etme ve katılım gibi topluluk haklarını da eklememiz lazım. Kölelik sistemi uygulamış ülkeler için kabul çok sorunlu bir durumdur. Böyle bir devletin geçmişte yaşananları kabul etmesi ve bu tür baskılara maruz kalan toplulukların kültür, dil, etnik köken gibi haklarını kabul etmesi gerekir. Hükümetler bu tür prensipleri farklı modeller üzerinden uygulamaya sokarlar.

Azınlıkların Korunması Modelleri:

İnsan Hakları Koruması: Birbirinden farklı ülkelerin uyguladığı insan hakları koruma programları arasında çok büyük farklar vardır. Bu koruma genelde uygulanan kamusal politikalara ve hükümetin hangi modeli uygulayacağına dair verdiği karara bağlı olsa da, genelde devletin iki koruma modeli uygulayacağından bahsetmek mümkündür:

- Zayıf modeller: Sadece finansal yönden değil aynı zamanda uygulanan mevzuatlar açısından da bayağıdır diyebiliriz.
- Güçlü modeller: Mali açıdan ve uygulanan mevzuatlar açısından pahalıdır diyebiliriz.

Avrupalı İstişari Organlar:

- *Ayrılmış Koltuk Sayısı Modeli:* Az sayıda nüfusa sahip olan küçük azınlık grupların siyasal sürece katılamadığı durumlarda uygulanır. Bu azınlık kesimlerinin çeşitli meclisler aracılığıyla siyasal yaşama katılabilmeleri için kaynaklar ayrılır.
- *Seçim Barajının Düşürülmesi:* Özellikle azınlıkların durumu dikkate alınarak oranı düşürülmüş olan seçim barajı uygulaması sayesinde azınlıklar siyasi sürece katılabilir ve parlamentoda sandalye elde etmek için seçim yarışına girebilir.
- *Bölgesel Olmayan Kurumlar Aracılığı:* Bu kurumlar özellikle azınlıklar için oluşturulmuştur ve kültürel koruma, eğitim, inanç hakları ve özel hayatın korunmasına dair bütün haklar gibi özellikle azınlıkları ilgilendiren alanlara yoğunlaşırlar.

Azınlık Öz İdaresi:

Azınlıkların rıza ya da rıza göstermeme hakkı: Azınlıklara yerel yönetim düzeyinde ilgili bölgenin yerel idaresinin azınlıklar aleyhine olabilecek düzenlemelerini engellemek için oy hakkı vermesi gibi.

Toprağa Dayalı Otonomi:

Genellikle otonomiye bir arada tutan alanlardır. Örneğin Finlandiya gibi bazı ülkelerde bir bölgenin bütününde toprağa dayalı otonomi mevcuttur.

Birinci Vaka Analizi: Schleswing-Holstein

Almanya Birinci Dünya Savaşı'nı kaybettikten sonra 1920'de Schleswing-Holstein Bölgesi bir referandum ile iki parçaya bölünmüş oldu. Bölgenin kuzey bölümü Danimarka'nın, güney bölümü ise Almanya'nın toprak parçası haline geldi. Sayısal açıdan Danimarkalılar sadece % 2 oranındaydı ancak çok dilli bir topluluktur. Bu bölgede uygulanan model ise İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanmaya başlandı. Aynı dönemde Almanya NATO üyeliği için başvuru yapmak üzereydi ve bunun için de Danimarka'dan üyeliğine destek talebinde bulundu. Danimarka da buna karşılık 1955'te Almanya'dan *Schleswing-Holstein* Bölgesi için ahlaki niyet deklarasyonunda bulunmasını talep etti. Bunun sonrasında Danimarkalı azınlık toplum Anayasaca kabul edildi, siyasal yaşama katılma imkanı buldu ve Danimarka Partisi aracılığıyla kendisinin parlamentoda temsil edilmesi imkanını buldu. Hükümet büroları ve kamusal kurumlarda konuşulan ortak dil Almancadır. Bunun yanı sıra azınlıkların kendi anadillerini okullarda kullanma imkanı vardır. İlkokuldan liseye kadar öğrencilerin Almanca ya da Danca dillerinde eğitim veren okulları seçme hakkı vardır. Danca okullar devlet okulu olarak kabul edilmektedir ve bu okullardan alınacak diplomalar hem Almanya hem de Danimarka'da geçerli kabul edilmektedir. Son dönemlerde her iki dilin de kamu kurumlarında kullanılmasını sağlamak için bir çok dillilik hareketi başlamıştır ve büyümektedir. Azınlıkların aynı zamanda spor, gençlik, müzik, yaşlı bakım kurumları bulunmakta, medyaya erişim imkanları, sınır ötesi faaliyetlere katılma ve bu tür faaliyetleri ortak olarak düzenleme hakları vardır. Bu otonomi

modeli Almanya ve Danimarka tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir. Finansal açıdan bakıldığında bu tam bir iş birliği projesidir çünkü bütün paralar Alman ve Danimarkalı öğrenciler arasında eşit olarak bölüştürülmektedir. Bu modele Fonksiyonel Kültürel Otonomi denilmektedir.

İkinci Vaka Analiz: İtalya'nın Güney Tirol Bölgesi (Trentino Alto Adige)

Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarından sonra Birleşmiş Milletler tarafından uygulanan yaptırımlar sonrasında Güney Tirol (İtalya'nın Trentino Alto Adige Bölgesi) bölgesinde yaşayan Almanlara azınlık hakları verildi. İki dilli olan bu bölge 1972'den önce Trentino ve Alto Adige bölgeleri arasında bölünmüştü. Günümüzde bu bölgede iki tür yetkinlik alanı mevcuttur. Bu yetkinlik alanlarından birincisi bölgesel düzeydedir ve yetkinlik alanına tarım, mesleki eğitim ve turizm dahildir. İkinci yetkinlik alanı ise ulusal düzeydedir ve bu yetkinlik alanına ise polis, ticaret, istihdam, endüstri, ilk ve orta eğitim, su ve kamusal sağlık dahildir. Bazı belirgin yetkiler ise yerel ve ulusal düzeyde paylaşılmıştır. Bu yetkiler arasında ise göç üzerine kamusal politikaların belirlenmesi, inanç konuları, para birimi, seçim kanunu, kamusal düzen ve güvenlik yer almaktadır.

Bu bölgeye kültürel otonomi verilmiştir. Kamu ofislerinde iki dil kullanılmaktadır. Kamusal görevlerde ve diğer istihdam alanlarında görev alacak olanların iki dil bilmesi gerekmektedir. 18 ya da üzerindeki yaş grubundan bir vatandaşın kamu ofisine gidip hangi dilde çalışmak istediğini deklare etmesi gerekir. Bu dil seçimi her

beş yılda bir değişir. Bu uygulamalar 1992'de başlamıştır ve o zamandan bu yana son derece iyi bir şekilde işlemektedir.

Bölgede kararlar 3'te 2 çoğunluk sağlanması esasına göre alınır. Bölge meclisinde 35 sandalye vardır ve bunlardan dokuz tanesi İtalyanlara, bir tanesi Latince konuşanlara geri kalan sandalyeler ise Almanca konuşanlara ayrılmıştır. Eğer bir karar ya da yasa üzerine 3'te 2 oranında çoğunluk sağlanamazsa bu durumda konu mahkemeye taşınır. Bu sistem çok pahalı bir sistemdir. Bölgeye verilen fonların % 80'i İtalya'da ödenen vergilerden, % 10'u KDV vergilerinden ve % 10'u ise Alman Hükümeti'nden gelir.

Bu iki vaka birbirinden çok farklıdır. Birincisi zayıf bir federal sistem iken, diğeri ise güçlü bir modele işaret etmektedir. Bir tanesinde koruma programı ulusal düzeyde oluşturulurken, diğesinde ise bölgesel düzeyde oluşturulmuştur. Her ikisi ayrıca farklı haklarda getirmiştir çünkü bir tanesi ulusal bir konu iken ikincisi bir dilin tanınması meselesidir. Siyasal düzeyde ise Güney Tirol'deki sistem bir tür siyasal sistem iken, Almanya'daki örnek ise bir idari sistemdir. Her ikisi de dil ve azınlık haklarını korumaktadır.

Bu iki örneğin federal sistemin gücüyle bir ilgisi yoktur çünkü bu örneklerde her şey sorgulanabilir, değişebilir veya yeniden düzenlenebilir. Federalizm devam eden bir süreçtir ve azınlıkların en asgari düzeyde bile olsa bu sürece katılması gerekir.

Prof. Hans-Joachim Giessman soru ve cevap bölümünü açmıştır.

Katılımcılar yuvarlak masa toplantısı sırasında

Katılımcı: Sunumunuz için çok teşekkür ediyorum. Size iki sorum var. Birinci sunum sırasında Avrupa Birliği'nin Alman federal sistemi üzerine merkezi bir etkisi olduğundan bahsettiniz. Öte yandan Avrupa Birliği'nin toprağa dayalı otonomi için İtalya, İspanya ve Birleşik Krallık üzerinde etkisi olduğundan bahsedilmektedir. Siz Avrupa Birliği'nin Almanya üzerinde böyle bir etkide bulunmuş olduğunu düşünüyor musunuz? Avrupa Birliği ve bölgesel sistem üzerine de bir sorum var. Bir ülkenin Avrupa Birliği'nde olması ile olmaması arasındaki farklar arasında fazla ya da az kaynağa sahip olmak, az kaynağa sahip olan ülkelere daha fazla kaynak verilmesi vs. sayılabilir. Siz Almanya'da bu tür bir sorun olduğunu düşünüyor musunuz?

DrBenz: Avrupa Birliği işbirliğine dayalı bir federal sistemdir. Bu sebeple eyaletlerin Avrupa Birliği ile ilişkilere katılımı söz konusu olduğunda bu sistem sorun yaratmaktadır. Bu sorunun ortaya çıkmasını engellemek için bazı işlemler devreye soktuk ancak Avrupa bağlamında bir yandan federal düzeni sürdürürken öte yandan demokrasiyi korumak hala oldukça zor bir görevdir.

Avrupa Birliği iki sebepten dolayı bölgesel aşamayı güçlendirmiştir. Birinci sebep siyasaldır. Yani bir bölge entegrasyona tepki göstermiş ve sesini duyurmak için örgütlenmiştir. İkinci olarak ise Avrupa Birliği'nin ekonominin bölgeselleştiğini fark etmesidir. Ekonomi politikalarının bölgeselleştirilmesine yanıt olarak biz de adem-i merkezîyetçi eyaletler oluşturduk.

Ekonomik dengesizliğin olduğu durumlarda mali eşitlik sağlamak çok önemlidir. Yapısal durum mali eşitliğin sağlanmasını sağlamak için sınırlı imkan sağlamaktadır. Avrupa Birliği'nin bugün krizde olmasının sebebi ise Avrupa Birliği'nin mali eşitliği sağlamak için yeterli kaynağının olmamasıdır. Bu sorunu çözmek için iki alternatif vardır. Bunun için gerçek bir mali eşitlik programına ihtiyacımız vardır ama Avrupa Birliği bunun için gerekli meşruiyeti yaratabilir mi? Avrupa Birliği bazı tedbirleri üye ülkelere geri aktarabilir, ortaya çıkan çeşitlilik istikrar ve uyumun sağlanmasına katkı sunabilir. Avrupa Birliği de aynı zamanda uyum ile bölgeselleşme arasında bir denge sağlamaya çalışabilir. Bu konuda bir uzlaşmanın sağlanabilmesi için daha fazla müzakereye ihtiyaç var.

Katılımcı: Toprağa dayalı otonomiden bahsederken ortaya çıkan mali yükün yüksek olduğundan bahsettiniz. Bunun azınlıklara olan yükü nedir peki?

Dr Malloy: Hem Almanya hem de İtalya örnekleri dikkate alındığında bu masrafları bu ülkelerin genel nüfusu karşılar çünkü Avrupa'da

azınlıkların korunması konusunda geniş bir konsensüs sağlanmıştır. Eğer sorunuz İtalya için ortaya çıkan, mali yük dışında başka hangi yük müdür şeklindeyse o zaman bunun daha çok duygusal bir yük olduğunu söyleyebilirim çünkü bu model İtalya'ya Birleşmiş Milletler tarafından dikte edilmiştir. İtalya'nın ise bunu kabul etmekten başka bir seçeneği yoktu.

Katılımcı: Çok önemli konulardan bahsettiniz, insanların dışarıdan baktığında Almanya'yı merkezi bir devlet olarak algıladığını ifade ettiniz. Ama en önemlisi Alman siyasetçilerin federalizmi 'bitmemiş bir süreç' olarak tanımlamalarıdır ki bu beraberinde bazı tartışmaları da getirmektedir. Bize yarı başkanlık ile federal sistemler arasında bir kıyaslama yapabilir misiniz?

Dr Benz: ABD başkanlık sistemiyle yönetilen federal bir devlettir. Orada sistemi ayıran iki şeyden bahsedebiliriz. Birincisi idari yapı ile yasama organı arasındaki ayrım, ikincisi ise farklı katmanlar arasındaki ayrım. Bunun tam tersi olan Alman sistemi bu haliyle bir sorunu da ortaya çıkarmaktadır. Almanya'da bulunan bu sistemde hükümet parlamentoda bulunan çoğunluktan yani partilerin çoğunluğundan sorumludur. Bu yüzden parlamentoda partiler arasında yaşanan karşı karşıya gelmeler müzakerelere etki yapmakta, bu da sonuçta Almanya için sorun yaratmaktadır. Eski federasyon döneminde ise eyalet ve federal parlamentoda farklı oranda çoğunluk olduğu için yasama çalışmalarında sorun yaşanmaktaydı. Bu sorun şu anda ortadan kaldırılmıştır. Şu anda iş birliği ve müzakere yoluyla daha kolay bir idare sürdürülmektedir.

Katılımcı: Ülkenizde bulunan Danimarkalı azınlığa seçim barajını geçmemeleri halinde dahi parlamentoda temsil hakkı verildiğinden bahsettiniz. Bahsettiğiniz sistemin daha büyük azınlık toplulukları barındıran farklı ülkelerde de uygulanabileceğini düşünüyor musunuz?

Dr Malloy: Örneğin Kanada ve Belçika'da daha büyük orandaki azınlık gruplar toprağa dayalı otonomi modeliyle bu ülkelere intibak edilmiştir. Devletlerin verdiği haklar açısından baktığımızda, otonominin nihayetinde bağımsızlık meylini geliştirdiğini görürüz. Ancak pek çok azınlık grubu bağımsızlık istemez, otonomi onlara kendi ilişkilerini düzenlemek için yeterli gelen bir düzenlemedir. Ancak Kosova ve Danimarka'da otonomi yaşayabilir bir sistem değildir. Örneğin Danimarka'ya bağlı olan Grönland, otonom bir bölgedir ama bağımsız olursa bunu yaşatabilecek yeterli kaynağa sahip değildir.

Katılımcı: Sürekli olarak devletlerden ve bu devletlerin çeşitli hakları verip vermemesinden bahsediyoruz. Ancak sanırım burada dikkate alınması gereken bir başka şey de azınlık toplumların yapısıdır. Devletler azınlıklara haklarını verdiğinde bunu ilerisi için bir tehdit olarak algılayabiliyor. Bunun yanı sıra azınlıkların taleplerinin de bazen şiddet kullanma tehdidiyle geldiğini de biliyoruz. Sizce azınlıklara haklarının verilmesiyle birlikte her şeyin daha da kolaylaştığı gibi genel bir belirlemede bulunabilir miyiz? Sizce bu tablonun görüntüsü küçük bir topluluğun demokrasiye bağlılığı mı yoksa devletin sınırlara bağlılığı mı olmalıdır?

Dr. Benz: Yerel idare konusunda haklısınız. Hem yasal hem de ekonomik açıdan yerel yönetimleri işletmede sorunlar yaşıyoruz. Almanya'da pek çok şehir iflas etmiştir ancak şu anda eyalet şemsiyesi altında tutulmaktadırlar. Eyaletlerin farklı sorunlarla yüz yüze olduğu göz önüne getirildiğinde, Almanya'da bu sorunun federal düzeyde çözülmesi lazım çünkü eğer alt kademelere giderseniz bu yapıların farklı ekonomik ve sosyal koşullara sahip olduklarını görürsünüz. Sorunları çözmek isterseniz bunun için sosyal politikaları değerlendirmeniz gerekir, bu politikalar da Avrupa Birliği düzeyinde değil yerel düzeyde kararlaştırılan politiklardır.

Katılımcı: Ekonomik krizin yarattığı mali sınırlamalar sebebiyle yerel yönetimlerin tasfiye edilmesine dair tartışmalar da artmıştır. Avrupa Birliği'nin mali sınırlamalarla mücadele eden devletleri yerel yönetimleri güçlendirme konusunda teşvik ettiğini düşünüyor musunuz?

Dr Malloy: Ekonomik kriz sonrası İskoçya, Katalonya ve Güney Tirol gibi bölgelerde bağımsızlık ihtimali üzerine daha fazla tartışma yapıldığına rastlanılmaktadır. Ulusal hükümetlerin azınlıkların bağımsızlık fikrine kapılmasını engellemek için bütçe dengesini açıktan ve şeffaf bir şekilde göstermeleri gerekir diye düşünüyorum.

Katılımcı: Güç dağılımını sağlama konusunda karşılaşılan en büyük engelin ne olduğunu düşünüyorsunuz? Ayrıca Federal Parlamento ile Eyalet Parlamentosu arasında bu konuda yaşanan sorunun üstesinden gelebilmek için verilen en büyük mücadelenin

ne olduğunu düşünüyorsunuz? Bunun yanı sıra güçlü koruma modelinden bahsettiniz bunu biraz daha açabilir misiniz?

Dr Benz: Almanya'da uygulanan politikalara bakıldığı zaman üzerinde en fazla çekişmenin olduğu alan eğitimidir çünkü bu alan her zaman için para ve değerler ile ilişkili bir alandır. Bu bağlamda eğitim alanında federal idare, eyalet parlamantosunu ve siyasal partiler arasında çok sayıda siyasi çekişme yaşanmaktadır.

Katılımcı: Bu bahsettiğiniz her bir modelin uygulanması sonucu azınlıkların memnuniyetlerinin gözlendiği bir ülke örneği var mıdır? Sizin yaptığınız çalışmada ABD, Rusya ve Türkiye örneklerine yer verilmemiş. Bu ülkeler bu modele sığabilirler mi? Türk azınlıklar bu modele nasıl sığdırılabilir?

Dr Malloy: Bu modelleri inceleyen çok sayıda yayın olduğundan bahsedebiliriz. Bu modellerin her zaman işlediğini söyleyemeyiz. Rusya'yı incelediğiniz zaman bu modellerin bir kısmının orada uygulanmakta olduğunu görürsünüz. Bu tür çalışmaları ABD'de yapmak konusunda bir motivasyon ise gözlemlenmemektedir. Türkiye'de bu tür modellerin uygulandığını gösteren herhangi bir örnek olmadığı için bu çalışmada yer almamaktadır.

Prof. Hans-Joachim Giessman: Hem Prof. Benz'e hem de Dr. Malloy'a bu karmaşık konuyu anlamamızı sağlamak için yaptıkları sunumlar için çok teşekkür ediyoruz.

23 Ekim 2013 Çarşamba - Schöneberg/ Tempelhof Bölgesi Belediye Başkanı Angelika Schöttler¹² eşliğinde Rathaus Schöneberg'e düzenlenen tarih gezisi

Yer: Schöneberg/ Tempelhof

Tempelhof, aralarında uluslararası alanda tanınmış firmalarında olduğu 20,000 civarında ticari işletmenin yer aldığı son derece modern bir ikamet ve ticaret bölgesidir. Schöneberg ise çok farklı ve renkli kurumlaşmaları barındıran servis sektörünün yaygın olarak hizmet verdiği bir bölgedir.

Katılımcılar Schöneberg/ Tempelhof bölgesine gerçekleştirilen özel gezi sırasında

12 Angelika Schöttler 2011 yılının Kasım ayından bu yana Tempelhof-Schöneberg bölgesinin belediye başkanı olarak görev yapmaktadır. 1982 yılından bu yana Almanya Sosyal Demokrat Partisinin (Social Democrat Party - SPD) üyesidir. Siyasi kariyeri boyunca Sosyal Demokrat Parti içinde ve Schöneberg-Tempelhof Bölgesinde çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 2011 yılının kasım ayında Belediye Başkanlığına seçilmiştir.

Schöneberg/ Tempelhof ilçesi Belediye Başkanı Angelika Schöttler katılımcılara hitaben hoş geldiniz konuşması yaparken

Angelika Schöttler: Hepinize şehrimize hoş geldiniz demek istiyorum. Umut ederim belediye binası gezimizden hoşnut kalmışsınızdır. Bu duvarlar arasında aslında yüzyılların tarihine tanıklık ediyorsunuz. Bu bina hem iki dünya savaşı sırasında hem de Nazi rejimi döneminde ayakta kalmıştır. Naziler iş başına geldiğinde bu binada görev yapan yetkililerin neredeyse tamamı tasfiye edilmiş, görevlerinden devrilmişlerdir. Devrilmişlerdir diyorum çünkü o yaşanan durumu açıklayabilecek tek kelime açıkçası bu. Berlin Duvarı'nın inşa edilmesinden sonra bu bina demokrasi mücadelesinin en önemli sembollerinden biri haline gelmiştir. Geziniz sırasında size anlatıldığı üzere ABD'nin Philadelphia şehri

tarafından bize hediye edilen Özgürlük Çanı demokrasinin bir nişanı haline geldi. Çanın üzerinde 'Allahın Yardımıyla Özgürlük Belirecek' yazmaktadır. 1949 ile 1989 yılları arasındaki dönem bu binanın tanık olduğu en ilginç dönemdir.

Eski ABD Başkanı John F. Kennedy'nin yanı sıra bu binada çok sayıda başka misafir de ağırladık. Bu misafirler arasında Indira Gandhi, Apollo 13 uzay aracının astronotları, Birleşik Krallık Kraliçesi Elizabeth ve daha başka önemli ismi sayabiliriz. Belediye binasının önündeki meydana ise sürekli olarak protestolar ve sosyal faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Gezi sırasında da ifade edildiği üzere bu bina Temple Schöneberg ilçesinin en önemli binası haline gelmiştir. Berlin'de toplam 12 ilçe vardır. Şehirde yaklaşık 300,000 civarında farklı kökenlere mensup göçmen yaşamaktadır. Göçmen vatandaşlarımızın sahip olduğu bu çok renli ve çeşitli kökenler olmasaydı şehrimiz bu kadar renkli olamazdı diye düşünüyorum. Çeşitliliğin ve farklılığın bazı durumlarda çatışmalara sebep olabileceğini biliyoruz ancak uzun zaman yayılmış olan toplumsal zenginlikler farklı perspektifleri görmemize ve algılamamıza imkan sağlar. Farklılıklarımızın farkındayız. İnsanların birbirlerini tanıması elbette zaman almaktadır. Ancak birbirlerini tanıdıkları andan itibaren önyargılar da hızla ortadan kalkmaktadır. Hepinize Berlin'de geçireceğiniz zaman boyunca her şeyin en iyisini yaşamanızı diliyor, gelecekte birlikte çalışma şansını bulmayı umut ediyorum.

23 Ekim 2013 Çarşamba - Gün Tank ve Remzi Uyguner ile Yuvarlak Masa Toplantısı

Yer: Baba Restaurant, Berlin

Yuvarlak Masa Toplantısı Konusu:

'Adem-i Merkeziyetçiliğin Azınlıkların Entegrasyonuna Etkileri'

Katılımcılar

Gün Tank,¹³ Schöneberg/ Tempelhof Bölgesinin Entegrasyondan Sorumlu Kurul Üyesi

Remzi Uyguner,¹⁴ Semtler ve Mahalleler İdaresi (QM)

Moderatör: Luxshi Vimalarajah

Entegrasyondan Sorumlu Kurul Üyesi Gün Tank katılımcılara hitap ederken

13 Gabriele Gün Tank , Berlin'in Tempelhof-Schöneberg bölgesinde entegrasyondan sorumlu kurul üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçmişte Türk medyasının yanı sıra Alman devletine ait medya organlarında çalışmıştır. Temel ilgi alanları çokkültürlülük, gençlere imkan sağlanması, ayrımcılık ve ırkçılık karşıtlığı, kültür, entegrasyon ve göçmenlik arasındaki bağlantılar olarak sayılabilir.

14 Remzi Uyguner Tempelhof-Schöneberg bölgesinin kuzeyinde kalan ve sosyal açıdan dezavantajlı bir yer olan Schöneberger-Norden semtinden sorumlu yöneticidir. 2007 yılından bu yana AG SPAS e. V. firması için Schöneberger-Norden semtinden sorumlu ekibin üyesi olarak çalışmaktadır. Sorumluluk alanları semtlerin desteklenmesi, sosyal ve etnik uyumun teşvik edilmesi gibi alanlardır.

Luxshi Vimalarajah: Bu son derece ilgi çekici olacağını düşündüğümüz yuvarlak masa toplantısına katıldığınız için öncelikle sizlere çok teşekkür etmek istiyorum. Bugün aramızda yerelde çalışma yürüten iki konuğumuz var. Gabriele Gün Tank, Berlin'in Tempelhof-Schöneberg bölgesinin entegrasyondan sorumlu kurul üyesi. Remzi Uyguner ise Tempelhof-Schöneberg bölgesinin kuzeyinde kalan ve sosyal açıdan dezavantajlı bir yer olan Schöneberger-Norden semtinden sorumlu yöneticidir. Şimdi sözü kendilerine bırakmak istiyorum.

Gün Tank: Almanya'daki göçmenlerin yaklaşık 1 milyonu Türklerden oluşmaktadır. 1955 ile 1973 yılları arasında adına 'misafir işçi' denilen çok sayıda yabancı göçmen işçi olarak Almanya'ya getirilmiştir. Göçmen işçilerle ilk başta yapılan anlaşmaya göre bu işçiler iş akitleri dolduktan sonra ülkelerine dönmek zorundaydılar ancak gerçekte bu insanlar dönmediler. O zaman göçmenlere Almanlar ile aynı haklara sahip olmalarını sağlayan 5 yıllık bir oturma hakkı verilmekteydi. Tek fark ise Alman hükümetinin istediği an bu vizeleri ve oturma hakları kolayca iptal etme hakkının olmasıydı. Eskiden aile üyelerinde göç etme hakkı vardı. Geçmişte hükümet insanları gönüllü dönüş programları adı verilen programlarla geri dönmeyede zorlamaya çalıştı. Bütün bu uygulamalar göçmenliği kontrol altına almaya yoğunlaşan düzenlemelerin sonucuydu. Bunun örneklerinden birisi de İltica Kanunu'dur. Bu yasaya göre eğer iltica etmek isteyen bir insan Almanya'nın 'güvenli' olarak gördüğü bir ülkeden geliyorsa o zaman Almanya bu sığınmacıyı kabul etmeyebiliyordu.

Bugünlerde ise göçmenlik konusundaki tartışma yabancılardan ziyade iyi ve kötü göçmenlere ya da Müslümanlara ya da Müslüman olmayanlara kaymış durumda. Bu özellikle 11 Eylül saldırısı sonrasında daha sık yaşanmaya başlamıştır. Bu şekildeki bir kategorileştirme resmi kurumlarda çalışan yetkililer arasında dahi kullanılmaya başlanmıştır. Almanya'daki göçmenler bunu çok aşırı bir şekilde hissetmeye başlamışlardır. Sosyal medyaya baktığımız zaman üçüncü kuşak göçmenlerin Almanya'da demokrasi konusunu tartıştığını görmekteyiz. Berlin nüfusunun % 25'i göçmen kökenlidir. Berlin bu zenginliğe saygı gösteren bir şehirdir. Bizim bölgemiz federal açıdan ilk entegrasyon senatörüne sahip olmuş, ayrıca entegrasyon ve katılım yasasını ilk yürürlüğe koyan şehir olmuştur. Bu yasanın amacı gençlerin kamusal idaredeki rolünü arttırmaktır. Bu çok önemli bir adımdır çünkü bugün artık bütün yasalar hazırlanırken insanların göçmenlik kökeni dikkate alınmaktadır. Bunu bir ilk basamak olarak kullanarak mevcut yasalar ve gelecekte hazırlanacak yasalar da yer alacak çeşitlilik ve zenginlik kavramlarının değişmesini sağlayabiliriz.

Benim çalıştığım bölgede biz göçmen insanlara iş imkânları sağlamaya, göçmen örgütlerine hizmetler sunmaya çalışıyoruz. Göçmen kadınların hakları üzerine adı 'Kozmopolit' (*Cosmopolita*) olan bir proje başlattık. Buradaki temel sorun beyaz kadınların kendilerinin göçmen kadınlar için neyin iyi neyin kötü olduğunu en iyi bilen kişiler olduklarını düşünmeleridir. Biz bu proje aracılığıyla göçmen kadınların tek başına da güçlü olduklarını göstermeye çalışıyoruz. Bir diğer projemiz ise genel seçimlerden

önce bütün göçmenlere hitaben hazırlanacak olan bir broşürdür. Bu broşürde göçmen kökenli insanlara oylarını nasıl kullanabilecekleri açıklanmaktadır. Bahsetmek istediğim son projenin adı ise 'Cross-Culture' yani *Çarpraz Kültür* isimli bir projedir. Bu proje kapsamında da sergi, müzik konserleri ve diğer türden kültürel etkinlikler düzenleyerek Almanya'nın demografisinin ve dolayısıyla ülkedeki insanların yüzlerinin nasıl değiştiğini göstermeye çalışıyoruz. Göçmen örgütleri ve kamu kurumları aracılığıyla yürüttüğümüz bu çalışmalarla insanlara çeşitli platformlar yaratıyoruz. Çarpraz Kültür projemize katılan insanların ifade ettiklerinden derlediğim iki alıntıdan bahsetmek istiyorum:

Birinci alıntı: *'Ben burada kendimi evin ve toplumun bir parçası gibi hissediyorum'*

İkinci alıntı: *'Böyle bir şeyin ortaya çıkmasından dolayı çok mutluyum. Bu çalışma sayesinde kültür daha erişilebilir hale gelmiş oldu. Zenginliği, çeşitliliği görebiliyor, birbirini tanıyıp karşılıklı faydalanabiliyorsun. Ayrıca medya da bu zenginliğin ve göçmenlerin imajının farkına varıyor'*

Dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Sunum sonrası Luxshi Vimalarajah soru ve cevap bölümünü açmıştır.

Gün Tank ve Remzi Uyguner yuvarlak masa toplantısı sırasında katılımcıların sorularını yanıtlarken

Katılımcı: Bu oluşumların yapısını biraz daha açabilir misiniz? Karar verme sürecine hangi oranda etkiye bulunabiliyorsunuz?

Katılımcı: Sorum her iki konuğa olacak. Türkiye'deki siyasal değişimlerin buradaki Türk göçmenlerin birbirine mesafe almasına ya da harekete geçmesine etkisi hangi orandadır?

Katılımcı: Almanya'daki farklı göçmen gruplarını birbirleriyle karşılaştırdığınızda, bazı grupların diğerlerine oranla daha kolay entegre olduğundan bahsetmeniz mümkün müdür?

Gün Tank: Ben göçmenlerin entegrasyonundan ziyade beyaz Almanların entegrasyonundan bahsetmek istiyorum. Kimin daha kabul edici kiminse daha marjinal olduğundan bahsetmek gerçekten çok zor. Ancak derilerinin rengi ya da dini tercihleri farklı olanların

daha fazla marjinalleştirildiklerinden bahsedebilirim. Türkiyeli göçmenler geçmişte kendileri muhafazakâr siyasi görüşlere sahip olsalar dahi genelde sosyal demokrat partileri desteklemekteydiler çünkü onlara göre sadece sosyal demokrat partiler onların yani göçmenlerin çıkarlarını savunmaktaydı. Bu tablo değişti. Şimdi ise başka partiler var ve göçmenler azınlıkların haklarını koruyan bu partilere yöneliyorlar.

Remzi Uyguner: Sorularınıza elimden geldiğince yanıt vermeye çalışacağım. Semt idaresinin bürokratik bir yapılanması yok o sebeple bir karar organı değil. Ancak Anayasada hükümetin yerel grupların katılımını sağlamaktan sorumlu olduğuna dair bir belirleme olduğu için biz de karar verme sürecine bu madde kapsamında katılıyoruz. Berlin yasalarına göre Anayasanın bu maddesinin uygulanabilmesi için bizim gibi mahalle ve semt gruplarının karar verme sürecine katılması gerekmektedir. Ancak bizim gibi semt idarelerinin karar verme sürecine herhangi bir etkisi olamıyor. Biz etkimizi daha çok ikna, lobi, sivil toplumun ikna edilmesi gibi yollardan gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Katılımcılık ise çok zordur çünkü 17,000 insanın yaşadığı bir yerde Türkiyeli toplumdan oy verebilecek insan sayısı ancak 120 olabiliyor. Bu onların semtle bir ilişkisinin olmadığı anlamına gelmez. Bir toplumsal faaliyet söz konusu olduğunda Türkiyeli toplumun farklı kesimleri, ister dini olsun ister olmasın, bir araya gelebilmektedir.

Katılımcı: Anladığım kadarıyla Almanya göçmenlerin geldiği ülkeye Almanya'ya din adamı gönderme ve dini hizmetler sunma imkânı

vermekte ancak aynı zamanda bundan hoşnut olmamaktadır. Bunun Türkiye'de olması düşünülemez bile. Göçmenlerin dini ihtiyaçlarını gidermek üzere gönderilen bu yetkililer göçmenlerin entegrasyonu önünde bir engel olarak mı görülüyorlar?

Remzi Uyguner: Geçmişte din adamı yetiştirilmesi imkân veren bir eğitim programı mevcut değildi. Ancak şimdi imam yetiştiren eğitim programları var. Hoşnutsuzluğun kaynağı başka bir ülkeden din adamı gönderilmesi değil bu eğitim programının eksik olmasıydı.

Luxshi Vimalarajah: Her iki konuşmacımıza da göçmenlerin katılımı ve bu kesimlerin karşı karşıya bulundukları sorunlar konusunda verdikleri bu değerli bilgiler için çok teşekkür ediyoruz.

23 Ekim 2013 Çarşamba - Büyükelçi Hüseyin Avni Karslıoğlu Eşliğinde Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliği'ne Düzenlenen Özel Gezi

Yer: Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliği

Katılımcılar Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliği binasını gezerken

BDP Milletvekili Nazmi Gür, DPI Direktörü Kerim Yıldız, Prof. Dr. Fazıl Hüsni Erdem ve AK Parti Milletvekili Şuay Alpay Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliğinde

Yılmaz Ensaroğlu ve BDP Milletvekili Ayla Akat Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliği binasında Büyükelçi Hüseyin Avni Karşoğlu ile yapılan görüşme sırasında

23 Ekim 2013 Çarşamba - Türkiye'nin Almanya Büyükelçisi Hüseyin Avni Karslıoğlu'nun İkametgahında Verilen Akşam Yemeği

Evsahibi: Büyükelçi Hüseyin Avni Karslıoğlu¹⁵

Yer: Büyükelçi Hüseyin Avni Karslıoğlu'nun İkametgahı

Katılımcılar Büyükelçi Hüseyin Avni Karslıoğlu'nun ikametgâhında toplu halde

¹⁵ Büyükelçi **Hüseyin Avni Karslıoğlu**, 1984 – 1986 yılları arası Tahran'da ve 1986-1990 yılları arası Sidney'de Konsolos Yardımcılığı, 1992-1996 yılları arası Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği'nde Birinci Sekreter ve Konsolosluk, 1996-1997 yılları arası Dışişleri Bakanlığı'nın Amerika, Pasifikler, Uzak Doğu ve Orta Avrupa Birimi Başkanlığı ve 1998 – 2001 yılları arası Oslo Büyükelçiliği Konsolosluk görevi gibi çok çeşitli diplomatik görevlerde bulunmuştur.

Büyükelçi Hüseyin Avni Karslıoğlu: Hepinize Almanya'ya hoş geldiniz diyor, en derin saygılarımı sunuyorum. Tanışma imkânı bulduğumuz ve dolayısıyla Almanya'da azınlık toplumunun yaşadığı sorunları konuşma olanağı bulduğumuz için çok memnun olduğumu ifade etmek isterim. Federal Almanya Cumhuriyeti'nin sistemini anlamak sıradan bir Alman vatandaşı için dahi oldukça zordur. Bu sistemin nasıl işlediğini anlamak oldukça faydalı olmakla birlikte, sistemi bir bütün olarak anlamak ve nasıl işlediğini kavramak oldukça uzun bir zaman gerektirebilmektedir.

Bildiğiniz üzere İkinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra Amerika Birleşik Devletleri Almanya'ya İngilizcede D harfi ile başlayan 4 konuda baskı kurmaya başladı. Bunlar Demokratikleşme (Democratisation), Seferberliğin Sona Erdirilmesi (Demobilisation), Silahsızlanma (Disarmament) ve Adem-i Merkeziyetçilik (Decentralisation) konularıydı. Adem-i merkeziyetçilik sayesinde Alman sistemi *Länder* adı verilen eyaletlere dayalıdır ve bu eyaletlerin her birinin başbakanı ve anayasası vardır.

Pek çok Türk göçmen Almanya'da ayrımcılık ve işsizlikle yüz yüzedir. Benim babam da bir göçmen işçiydi. Ama şu anda, Almanya'da yaşanan 'beyin göçü' daha uyanık olmamız gerektiğini göstermektedir çünkü bu gelişme biz üçüncü kuşak vatandaşların serbestliliğini sağlamayacaktır. Örneğin insanların iş ararken CV'lerindeki isimlere göre ayrımcılığa maruz kalabildiklerine rastlayabiliyoruz. Bir diğer önemli ayrımcılık uygulaması ise başörtüsü takan kadınlara yönelik olarak gerçekleştirilmektedir.

Size bir pratik örnek vermek istiyorum: Burada yaşayan Türkiyeli bir köşe yazarı bir deneme yaptı ve sanki kiralık ev arıyormuş gibi verilen kiralık ev ilanlarına başvuru yapmaya başladı. Evlere başvuru yaparken hem gerçek ismini yani Türkçe olanı hem de bir Alman ismini kullandı. Türkçe ismi ile gönderdiği emaillerden ancak % 20'sine yanıt alırken Almanca isimle gönderdiği emailere ise % 80 oranında yanıt aldı.

Almanya'da istihdam alanındaki ayrımcılıktan korunmanızı sağlayan bir yasa mevcut değildir. Eğer bu tür bir yasa mevcut olsa, bu sayede geçmişten bu yana ayrımcılığa maruz kalmış olan etnik gruplar yasayla getirilen özel haklar sayesinde işe alınıp bu ayrımcılık ortadan kaldırılabilirdi. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı bu tür ayrımcılıkların üstesinden gelebilmek için gönüllü çalışmalara katılmayı önermiştir ancak Türk gençleri mevcut ayrımcılık sebebiyle kendilerine gönüllü çalışma imkânı dahi verilmediğinden şikâyet etmektedirler. Bir Eyalet başbakanı itfaiye kuvvetlerinde gönüllü çalışacaklara helal yemek ve alkolsüz içecek verilerek entegrasyonun sağlanabileceğini ifade etmiştir çünkü genelde bu tür durumlarda domuz gıdaları ve içki verilmesi Türklerin Alman toplumuna entegrasyonunu engellemektedir.

Katılımcılar Büyükelçi Hüseyin Avni Karşlıoğlu'nun Berlin'deki resmi konutunda: AK Parti Milletvekili Şuay Alpay, AK Parti Milletvekili Ziver Özdemir, Büyükelçi Hüseyin Avni Karşlıoğlu, AK Parti Milletvekili Murtaza Yetiş, DPI Direktörü Kerim Yıldız ve BDP Milletvekili Nazmi Gür

Katılımcı: İkinci kuşak Türklerin Almanya'da yüksek eğitime devam etme yüzdesi nedir?

Büyükelçi Hüseyin Avni Karşlıoğlu: Ne yazık ki oran çok düşük. Çoğu insan meslek okullarına devam ediyor. Şimdi Almanya'da öğrencilerin meslek okullarından yüksek eğitim ve üniversitelere geçişine imkân sağlayan yeni bir sistem devreye sokuldu. Buradaki temel sorun Almancanın çok iyi düzeyde konuşulamıyor olmasıdır. Türk göçmenlerin büyük çoğunluğu ya Almanca konuşmuyor ya da iyi düzeyde Almanca konuşmıyor. Öyle ki bazı aileler çocuklarının dillerini geliştirip eğitimde daha başarılı olacaklarını düşündükleri ve hatta bu bölgelerdeki okulların daha iyi olduğunu düşündükleri

için biyolojik olarak daha fazla Almanın yaşadığı yerlere taşınmaya başladı. Çok yakın bir zaman kadar bir Türk kadınının bir Alman erkeğiyle evlenebileceği fikri düşünülemezdi bile. Bu fikir yakın dönemde daha kabul edilebilir gelmeye başlamıştır. Ancak Türk erkeğinin Alman kadınıyla evlenebileceği fikri hala daha fazla kabul görmektedir.

Büyükelçi Hüseyin Avni Karşlıoğlu resmi konutunda katılımcılar onuruna verdiği akşam yemeği sırasında konularını selamlarken

Bu görüşmeyi ayarladığınız için öncelikle sizlere çok teşekkür etmek istiyorum. Bu kadar değerli bir delegasyonu ağırladığım için çok mutlu olduğumu da ayrıca ifade etmek istiyorum. Demokrasi ve İnsan hakları Türkiye Avrupa Birliği'nin bir üyesi haline gelsin ya da gelmesin çok önemlidir. Bu prensipler çok önemli prensiplerdir ve bu alanda ülkeler arasında süren iş birliği sürdürülmelidir.

Katılımcılar Büyükelçi Hüseyin Avni Karşlıoğlu'nun resmi konutunda verilen ve Konsolosluk personelinin de katıldığı akşam yemeği sırasında

Büyükelçi Hüseyin Avni Karshoğlu, AK Parti Milletvekili Murtaza Yetiş, CHP Milletvekili Melda Onur, AK Parti Milletvekili Ziver Özdemir ve SETA Vakfı'ndan Hatem Ete (SETA) Büyükelçilik resmi konutunda verilen yemekli akşam resepsiyonu sırasında

24 Ekim 2013 Perşembe - Katılımcılarla Gerçekleştirilen Değerlendirme Toplantısı

Yer: Art'Otel, Berlin

Berlin'e gerçekleştirilen Karşılaştırmalı Çalışma Ziyareti sonrası düzenlenen ve geziden öğrenilenlerin değerlendirildiği toplantı sırasında DPI Direktörü Kerim Yıldız ve Berghof Vakfı Yetkili Müdürü Hans Joachim Giessmann katılımcılara teşekkür ederken

Bu karşılaştırmalı çalışma gezisine katıldığınız ve bizimle görüşlerinizi paylaştığınız için çok teşekkür ediyoruz. Son derece teşvik edici bir zaman geçirdik ve bu süre içinde Alman Federal sistemi hakkında bilgi sahibi olan çok üst düzey uzmanlarla tanışıp bilgilerinden yararlandık. Umut ederiz sizler de bu geziyi değerli ve faydalı bulmuşsunuzdur.

Türkiye'den Katılımcılar

- Bejan Matur – Yazar, Şair ve Köşe yazarı
- Nazmi Gür - Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) Milletvekili
- Ayla Akat Ata – Barış ve Demokrasi Partisi Milletvekili
- Sezgin Tanrıkulu – Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Milletvekili
- Ziver Özdemir – Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Milletvekili
- Murtaza Yetiş - Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Milletvekili
- Şuay Alpay - Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Milletvekili
- Melda Onur - Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Milletvekili
- Prof. Dr Mithat Sancar – Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
- Prof. Dr Ahmet İnsel - Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi Öğretim Üyesi, Galatasaray Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi, Birikim Dergisi Yazarı ve Editörü, Radikal Gazetesi Köşe Yazarı
- Yılmaz Ensaroğlu – Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Hukuk ve İnsan Hakları Direktörü
- Hatem Ete - Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Siyaset Araştırmaları Direktörü
- Prof. Fazıl Hüsnü Erdem, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
- Doç. Dr Havva Kök Arslan – Hacettepe Üniversitesi Barış ve Çatışma Çalışmaları Yüksek Lisans Programı Direktörü
- Esra Elmas Balancar – Demokratik Gelişim Enstitüsü Baş Danışmanı

Almanya'dan Katılımcılar

- Prof. Hrbek, Federal Çalışmalar için Avrupa Merkezi, Tübingen
- Büyükelçi Dr. Heinrich Kreft, Almanya Dışişleri Bakanlığı Medeniyetler Arası Diyalog ve Kamu Diplomasisi Özel Temsilcisi
- Edelgard Bulmahn, Eğitim ve Araştırma Federal Eski Bakanı
- Prof. Manfred Görtemaker, Potsdam Üniversitesi
- Dr. Hans-Dieter Lucas, Almanya Dışişleri Bakanlığı Siyaset Birimi Direktörü
- Dr. Helmuth Markov, Branderburg Eyaleti Başbakan Yardımcısı, Maliye Bakanı ve Federal Devlet Konseyi Üyesi
- Prof. Arthur Benz, Darmstadt Teknik Üniversitesi
- Dr. Tove Hansen Malloy, Azınlık Sorunları için Avrupa Merkezi Direktörü
- Angelika Schöttler, Schöneberg/ Tempelhof İlçesi Belediye Başkanı (Sosyal Demokrat Parti - SPD)
- Gün Tank, Schöneberg/ Tempelhof İlçesi Entegrasyon Sorumlu Kurul Üyesi
- Remzi Uyguner, Semt ve Mahalle İdaresi
- Büyükelçi Hüseyin Avni Karşlıoğlu, Türkiye Cumhuriyeti Almanya Büyükelçisi

Tanımlar

Länder (Eyalet):

Almanya toplam 16 eyaletten oluşmaktadır. Herbirine halk arasında **Bundesland** yani 'federalleşmiş devlet' denilmektedir. Kısmen özerk olan bu eyaletler hep birlikte federal Almanya Cumhuriyeti'ni oluşturan devletler olarak adlandırılmaktadırlar. Bütün devletler için *Land* kelimesi kullanılsa da Bavyera, Saksonya ve Thüringen eyaletleri kendilerini *Freistaat* yani *Serbest Devlet* olarak tarif etmektedirler ancak bunun Anayasal bir karşılığı yoktur. Berlin ve Hamburg'a ise sıklıkla *Stadtstaaten* yani *Şehir Devlet* denilirken, Bremen ve Bremerhaven şehirlerini içeren eyalete ise *Serbest Hansa Şehri Bremen (Free Hanseatic City of Bremen)* denilmektedir. Geri kalan 13 eyalete ise *Bölge Ülkeleri* anlamına gelen *FlächenLänder* denilmektedir.

Bundesrat (Eyalet Parlamentosu):

Alman eyalet parlamentosu *Bundesrat*, Almanya'nın 16 eyaletini ulusal düzeyde temsil eden bir yasama organıdır. Parlamento Berlin'de bulunan Prusya Lordlar Kamarası'nda toplanmaktadır. Eyalet Parlamentosu Almanya'nın genelini temsil eden seçilmiş üyelerden oluşan Federal Parlamento ile birlikte eyaletlerin çalışma alanına giren konularda yasama çalışmaları yapar, Anayasanın değiştirilmesi çalışmalarında eyalet parlamentosunun onayının

gerektiği konuları görüşür. Her ne kadar Almanya Anayasası ülkedeki parlamenter sistemi iki Meclisli olarak tarif etmese de yaptığı işler sebebiyle Eyalet Parlamentosu ABD Senatosu, Avusturalya Senatosu veya Britanya'daki Lordlar Kamarası'na benzer bir organ olarak tarif edilmektedir. Eyalet Parlametosu'na federal parlamento, federal devlet başkanı, federal kabine ve federal anayasa mahkemesinin yanı sıra anayasal bir organ tanımlaması yapılmaktadır.

Bundestag (Federal Parlamento):

Federal Parlamento yani *Bundestag* Almanya'nın Anayasal yasama organıdır. Ülke pratikte iki yasama kuruluşundan oluşan bir biçimde yönetilse de resmiyette iki ayrı yasama meclisinden oluşan bir ülke değildir. Bazen federal parlamento'ya alt meclis, eyalet parlamentosuna ise üst meclis denilse de bu iki organ tek bir meclis ya da aynı yasama yetkilerine sahip değildir. Eyalet meclisi, Federal Parlamentonun yasama sürecine eğer bir yasa teklifi eyaletin yetkilerini etkiliyorsa dâhil olur. Federal Parlamento yasaları genelde kendisi hazırlar ancak zaman zaman Eyalet Parlamentosu'nun hazırladığı ve Federal Parlamento'ya gönderdiği yasalar da vardır. Federal Parlamento Berlin'de eski Reichstag binasında toplanır.

DPI Yönetim Kurulu ve Uzmanlar Konseyi Üyeleri

Kerim Yıldız (Direktör)

Uluslararası insan hakları hukuku ve azınlık hakları alanında uzmandır. Uluslararası insan hakları mekanizmaları ve uluslararası insancıl hukuk üzerine çok sayıda yazılı yapıtı mevcuttur. Çalışmaları sebebiyle bir dizi ödüle layık görülen Yıldız, 1996 yılında İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi tarafından insan hakları ve hukukun üstünlüğünü koruma alanında yaptığı çalışmalar sebebiyle verilen ödülün yanısıra, 2005 yılında Sigrid Rausing Vakfı tarafından Yerli toplumlar ve Azınlık Hakları alanında yaptığı çalışmalar için ödüllendirilmiş, 2011 yılında da Gruber Adalet ödülüne layık görülmüştür.

Nick Stewart QC (Yönetim Kurulu Başkanı)

Avukat ve Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and Queen's Bench Birimi) İkinci Hakimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rights Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Prof. Penny Green (Genel Sekreter)

İngilterede kurulu King's College isimli üniversitenin Hukuk Fakültesinin Araştırma ve Doktora Programlarının Başkanlığını yapmaktadır. Aynı zamanda King's College öncülüğünde Harward Humanitarian Initiative ve the University of Hull ile ortaklaşa kurulan Uluslararası Devlet Suçları İnisiyatifinde (ISCI) Başkanlığını yürütmektedir.

Priscilla Hayner

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez (International Center for Transnational Justice) isimli kurumun kurucularından olan Priscilla Hayner, Hakikat Komisyonları, Geçiş Dönemi Adaleti İnsiyatifleri ve Mekanizmaları konusunda dünyanın önde gelen uzman ve yazarlarından biridir. Ford Vakfı, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ve daha pek çok kuruluşa danışmanlık yapmaktadır.

Arild Humlen

Avukat ve aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmıştır. Norveç'te ki bir dizi üniversitenin hukuk fakültelerinde dersler vermiştir. Oslo Barosunun Sığınma ve Göçmenlik Hukuku Dava Çalışma Grubu Başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülüne layık görülmüştür.

Jacki Muirhead

Cleveland Hukuk Firmasının İş Direktörüdür. Daha önce Counsel's Chambers Limited isimli avukatlık odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesinde (Faculty of Advocates) Pazarlama Müdürü olarak çalışmıştır. Geçmişte Batı Galler Barosunda da çalışmıştır.

Prof. David Petrsek

Geçmişte Uluslararası Af Örgütü Eski Genel Sekreterine başdanışmanlık yapan Prof. David Petrsek, Kanada'da kurulu bulunan Ottawa Üniversitesi'nde Uluslararası Siyasal İlişkiler alanında Profesör olarak görev yapmaktadır. Uzun yıllar boyunca İnsan Hakları, İnsani Hukuk ve Uyuşmazlıkların Çözümü konularında çalışmalar yürüten Prof. Petrsek aynı zamanda bu çalışma alanları üzerine önde gelen bir uzman ve yazardır. 1990-96 yılları arasında Uluslararası Af Örgütü, 1997-98 yılları

arasında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 1998-2002 yılları arasında İnsan Hakları Politikası üzerine Uluslararası Konsey ve 2003-2007 yılları arasında da İnsani Diyalog Merkezinde Politika Bölümü direktörü olarak çalışmıştır.

Antonia Potter Prentice

İnsani durum, kalkınma, barış yapma ve barış inşaaşı gibi konular uzmanlık alanlarıdır. Kadın, barış ve güvenlik konularının yanısıra stratejik konularda başta Centre for Humanitarian Dialogue (İnsani Diyalog için Merkez), Avrupa Barışın İnşaaşı İrtibat Bürosu (European Peacebuilding Liaison Office), Kadın Barışyapıcılar Küresel Ağı (Global Network of Women Peacemakers), MediatEU ve Uluslararası Federasyon (Terre des Hommes) gibi kurumlara konsültasyon hizmeti vermektedir.

DPI Uzmanlar Konseyi Üyeleri

Prof. Christine Bell

Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Kuzey İrlanda'lı hukuk uzmanı Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermektedir.

Cengiz Çandar

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar özellikle Kürt Sorunu üzerinde uzmanlaşmıştır. Bir dönem savaş muhabirliğide yapmış olan Çandar, Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık da yapmıştır.

Yılmaz Ensaroğlu

Halen Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA)'da, Hukuk ve İnsan Hakları Koordinatörü olarak görev yapmaktadır. İnsan Hakları Ortak Platformunun Yönetim Kurulu Üyeliğinin yanı sıra, İnsan Hakları Gündemi Derneği ve İnsan Hakları Araştırmaları Derneğinin üyesidir. İnsan Hakları İçin Diyalog Dergisinininde Genel Yayın Yönetmenliğini yapmaktadır.

Prof. Mervyn Frost

Halen Londra'da kurulu bulunan King College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Evvelce Durban'da kurulu bulunan Natal Üniversitesinin Siyaset Bölümünün başkanlığını yapmıştır. Geçmişte Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Balkanlığı görevinde bulunan Profesör Frost, İnsan Haklarıve Uluslararası İlişkiler, İnsani Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin

Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

Dr. Edel Hughes

East London Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Uluslararası İnsan Hakları Hukuku ve İnsancıl Hukuk alanında uzman olmakla birlikte özellikle İrlanda'da kişisel özgürlükler, Terörle Mücadele Kanunu/Olağanüstü Hal Kanunu, Uluslararası Ceza Hukuku ve Türkiye'de İnsan Hakları ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş süreci konularıyla ilgilenmektedir. Uluslararası Af Örgütünde araştırmacı olarak çalışmış ve Değişim için İnsan Hakları'nın kurucuları arasında yer almıştır.

Dr Salomón Lerner Febres

Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Peru Katolik Üniversitesi (Pontifical Catholic University of Peru) Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi Başkanlığı görevini sürdürmektedir.

Martin Griffiths

Birleşmiş Milletler eski genel Sekreteri Kofi Annan'a Suriye konusunda baş danışmanlık yapan Martin Griffiths, İnsani Diyalog Merkezi (Centre for Humanitarian Dialogue) isimli kurumun kurucu başkanıdır. İngiltere'nin diplomasi servisine verdiği hizmetlerin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarında faaliyet yürütmüştür. Bir dönem Action Aid isimli sivil toplum kuruluşunun başkanlığında yapmıştır. Birleşmiş Milletlerin Cenevre Ofisinde İnsani Faaliyetler Bölümünde yönetici, Yine BM'nin New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Bu görevlerinin yanı sıra BM için Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM Genel Sekreteri Asistanlığı görevlerinde de bulunmuştur.

Prof. Ram Manikkalingam

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör statüsünde görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için en üst düzey danışmanlık yapmıştır. Uzmanlık alanları arasında Çatışma, Çok kültürlülük, Demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

Bejan Matur

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. 2012 yılının başına kadar Zaman gazetesinde yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 17 değişik dile çevrilen Matur çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Jonathan Powell

Britanyalı eski bir diplomat olan Jonathan Powell, Birleşik Krallık Eski Başbakanı Tony Blair döneminde 1997- 2007 yılları arasında Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuştur. 1998 yılında imzalanan Hayırlı Cuma anlaşmasına kadar süren barış görüşmelerinde Birleşik Krallık adına başmüzakereci olarak görev almıştır. Halihazırda Birleşik Krallıkta kurulu bulunan Inter Mediate isimli, devletten bağımsız arabulucuk kurumunun İcra Kurulu Başkanlığını yapmaktadır.

Sir Kieran Prendergast

İngiltere Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya gibi ülkeler ve ABD'nin New York şehrinin olduğu alanlarda diplomat olarak çalışmıştır. İngiltere'nin Dışişleri ve Milletler

Topluluğu Bürosuna (Foreign and Commonwealth Office) başkanlık etmiş, Güney Afrikadaki Apartheid rejimi ve Namibya konuları ile ilgilenmiştir. BM Genel Sekreterliği altında kurulu bulunan Siyasi İşler Bölümüne Barış ve Güvenlik konularında siyasi danışmanlık yapmıştır. BM Genel Sekreterinin Barış ve Güvenlik konulu Yönetim Kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerdeki barış çalışmalarına dahil olmuştur.

Rajesh Rai

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosuna kaydolmuştur. İnsan hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma hakkı hukuku ile kamu hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Çevre ve çeşitli insani sorunlar üzerine hem Birleşik Krallık hemde dünyanın pekçok yerinde Sivil toplum kuruluşları ve şirketlerle yaptığı çalışmalar aracılığıyla önemli tecrübeler kazanmıştır. HIC isimli Kamerun'da kurulu bulunan Sivil Toplum örgütü ile Uganda'da kurulu Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants – JCWI – (Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) isimli kurumun direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminer ve dersler vermiştir.

Prof. Naomi Roht-Arriaza

Amerika Birleşik Devletlerinde kurulu bulunan Berkeley Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Prof. Dr. Mithat Sancar

Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Profesörü olarak görev yapan Prof. Sancar'ın temel uzmanlık alanları arasında Anayasal Vatandaşlık ve Geçiş Dönemi Adaleti yer almaktadır. Uzmanlık alanlarında çok sayıda yazılı eseri bulunan Prof. Sancar ayrıca bir süre günlük yayınlanan Taraf gazetesinde köşe yazarlığı yapmıştır.

11 Guilford Street
London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0)203 206 9939

info@democraticprogress.org

www.democraticprogress.org

Twitter: @DPI_UK